

**Ievietots e-portfelī 14.04.2016.
(bez izskatīšanas MK sēdē)**

**Informatīvais ziņojums
„Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un
bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”**

Saturs

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi un definīcijas.....	3
Ievads	5
1. Darba tirgus situācija	5
1.1 Makroekonomiskā situācija	5
1.2. Nodarbinātība un bezdarbs	8
1.3. Reģistrētais bezdarbs.....	11
1.4. Darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas	18
2. Darba tirgus attīstības prognozes	22
2.1. Darba tirgus prognoze 2016. gadam.....	25
2.2. NVA īstermiņa darba tirgus prognoze.....	27
2.3. EM darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozes.....	29
3. Apmācību komisijas apstiprinātie bezdarbnieku apmācību saraksti	33
4. 2015. gadā NVA īstenotie aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot personu konkurētspēju darba tirgū	37
4.1. Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve.....	44
4.2. Bezdarbnieku praktiskā apmācība pie darba devēja.....	53
4.3. Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana.....	53
4.4. Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	54
5. Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs	56
6. Kuponu sistēmas bezdarbnieku apmācībā izvērtējums.....	57
7. Bezdarbnieku klasifikācija secīgai iesaistei aktīvajos nodarbinātības pasākumos („bezdarbnieku profilēšana”).....	59
8. Karjeras konsultāciju sniegšana 2015. gadā.....	61
9. Klientu apmierinātības izvērtējums par NVA un tās īstenotajiem pakalpojumiem	64
10. Kopsavilkums.....	67
11. Secinājumi par īstenotajiem apmācību pasākumiem un turpmāk nepieciešamajiem pilnveidojumiem	69
12. Pielikumi.....	71

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi un definīcijas

Ziņojumā izmantotie saīsinājumi:

CEDEFOP – Eiropas profesionālās izglītības attīstības centrs
CSP - Centrālā statistikas pārvalde
EK – Eiropas Komisija
EM - Ekonomikas ministrija
ERAF - Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES – Eiropas Savienība
ESF – Eiropas Sociālais fonds
Eurofound – Eiropas Dzīves un darba apstākļu uzlabošanas fonds
Eurostat – Eiropas Savienības statistikas birojs
FM- Finanšu ministrija
IKP – iekšzemes kopprodukts
LM - Labklājības ministrija
NVA – Nodarbinātības valsts aģentūra
OECD - Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
SVF - Starptautiskais Valūtas fonds
VIAA – Valsts izglītības attīstības aģentūra

Ziņojumā izmantotās definīcijas:

Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji – abu dzimumu personas, kuras pārskata periodā piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvos iedzīvotājus veido nodarbinātie un darba meklētāji (gan reģistrētie NVA, gan neregistrētie), kuri aktīvi meklē darbu.

Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji – abu dzimumu personas neatkarīgi no vecuma, ieskaitot personas, kas jaunākas par darbības vecumu, kuras nevar pieskaitīt ne pie nodarbinātajiem iedzīvotājiem, ne arī pie darba meklētājiem (mājsaimnieces, nestrādājošie invalīdi, mācību iestāžu audzēkņi un studenti darbības vecumā, kas nestrādā un nemeklē darbu, nestrādājošie pensionāri u.c.).

Formālā izglītība – sistēma, kas ietver pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments.¹

Ilgstošie darba meklētāji (bezdarbnieki) – NVA reģistrētās personas, kuras ir bez darba 12 mēnešus un ilgāk, aktīvi meklē darbu un tā atrašanās gadījumā ir gatavas sākt strādāt tuvāko divu nedēļu laikā.

¹ Izglītības likuma 1.pants

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

- Kompetence** – saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai kompetences tiek aprakstītas kā pierādīta spēja izmantot zināšanas, prasmes, personiskās un sociālās spējas darbā vai studijās, lai nodrošinātu profesionālo vai personīgo izaugsmi.²
- Neformālā izglītība** – ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība.³
- Prasmes** — ir spēja piemērot zināšanas, lai risinātu uzdevumus un atrisinātu problēmas. Saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai prasmes tiek aprakstītas kā kognitīvās (loģiskās, intuitīvās un radošās domāšanas izmantošana) un praktiskās (ietverot roku veiclību un metožu, materiālu, darba rīku un instrumentu izmantošanu) prasmes.⁴
- Profesija** — fiziskās personas nodarbošanās veids preču ražošanas, sadales vai pakalpojumu sfērā, arī izglītībā, kultūrā un mākslā, kam nepieciešama noteikta sagatavotība (izglītība).⁵
- Profesionālā pilnveide** – profesionālās izglītības īpašs veids, kas personām neatkarīgi no vecuma un iepriekšējās izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dod iespēju apgūt darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes.⁶
- Profesionālā tālākizglītība** – profesionālās izglītības īpašs veids, kas pieaugušajiem ar iepriekšēju izglītību un profesionālo pieredzi dod iespēju iegūt noteikta līmeņa profesionālo kvalifikāciju.⁷
- Zemākas kvalifikācijas profesijas** – šajā ziņojumā tās ir profesijas, kas atbilst 7.-9. profesiju grupai Profesiju klasifikatorā⁸ (vienkāršās profesijas - šīs pamatgrupas darbinieki izpilda vienkāršus un monotonus darbus vai mehāniskas darba operācijas, lietojot rokas instrumentus un bieži arī fizisku spēku; iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri; kvalificēti strādnieki un amatnieki, lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki).
- Zināšanas** – ir mācībās iegūtās informācijas asimilācija, faktu, principu, teoriju un prakses apkopojums. Saskaņā ar Eiropas kvalifikācijas ietvarstruktūru mūžizglītībai zināšanas tiek aprakstītas kā teorētiskas un/ vai faktu zināšanas.⁹

---

² Turpat

³ Izglītības likuma 1.pants

⁴ Turpat

⁵ Profesionālās izglītības likuma 1.pants

⁶ Profesionālās izglītības likuma 1.pants

⁷ Turpat

⁸ <http://www.lm.gov.lv/text/80>

⁹ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/eqf/leaflet_lv.pdf

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Ievads

Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem” (turpmāk – informatīvais ziņojums) izstrādāts, pamatojoties uz 2008. gada 3.jūnija Ministra kabineta sēdē doto uzdevumu (prot. Nr.37 24.§ 5.punkts) (*Valsts kancelejas kontroles uzdevums Nr.2008-1942*) par nepieciešamību Labklājības ministrijai īstenot regulāru darba tirgus monitoringu, sniedzot reizi gadā Ministru kabinetam informāciju par situāciju darba tirgū un darba tirgus īstermiņa prognozēm.

Lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, kuros bezdarbniekiem un darba meklētājiem piedāvāt apmācību programmas, tiek veikta darba tirgus situācijas analīze, Nodarbinātības valsts aģentūras datu analīze, ņemtas vērā Eiropas Savienības, Ekonomikas ministrijas prognozes par Latvijas darba tirgus turpmāko attīstību, kā arī ņemti vērā ekspertu ieteikumi.

1. Darba tirgus situācija

1.1 Makroekonomiskā situācija

2015. gadā, salīdzinot ar 2014. gadu, iekšzemes kopprodukts palielinājies par 2,7 %, liecina Centrālās statistikas pārvaldes apkopotie dati. 2015. gadā IKP faktiskajās cenās bija 24,4 miljardi eiro, bet salīdzināmajās cenās – 21,4 miljardi eiro.

2015. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar 2015. gada 3. ceturksni, IKP salīdzināmajās cenās pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem samazinājās par 0,3 %. 2015. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada atbilstošo periodu, IKP pieauga par 2,3 % pēc sezonāli izlīdzinātajiem un par 2,7 % pēc sezonāli neizlīdzinātajiem datiem (skatīt 1.tabulu).

Tabula Nr.1

Latvijas IKP izmaiņas

Gads	IKP (sezonāli izlīdzināti dati)			IKP uz vienu iedzīvotāju	
	milj. Euro		Iepriekšējā gada vidējās cenās	Euro	
	faktiskajās cenās	2010.g. salīdzināmajās cenās		faktiskajās cenās	2010.g. salīdzināmajās cenās
2013	22 762 890	20 395 216	22 469 549	11 309	10 133
1.ceturksnis	5 608 530	5 068 683	5 524 906	2 497	2 235
2.ceturksnis	5 629 248	5 044 039	5 555 795	2 795	2 525
3.ceturksnis	5 708 586	5 110 040	5 647 363	2 962	2 636
4.ceturksnis	5 778 412	5 140 116	5 714 502	3 058	2 739
2014	23 580 868	20 876 381	23 299 913	11 824	10 468
1.ceturksnis	5 835 130	5 184 221	5 747 110	2 628	2 320
2.ceturksnis	5 856 183	5 203 458	5 803 713	2 921	2 607
3.ceturksnis	5 891 057	5 221 034	5 840 059	3 093	2 722

4.ceturksnis	5 980 232	5 258 286	5 911 045	3 185	2 820
2015	24 375 609	21 447 557	24 226 039	12 320	10 840
1.ceturksnis	6 010 099	5 285 051	5 955 344	2 717	2 383
2.ceturksnis	6 085 947	5 346 963	6 026 102	3 068	2 704
3.ceturksnis	6 133 218	5 393 887	6 090 013	3 262	2 839
4.ceturksnis	6 097 684	5 379 619	6 125 477	3 275	2 917

Datu avots: CSP

2015. gadā Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās sasniedza 22 860,1 milj. eiro – par 42,9 milj. eiro jeb 0,2 % mazāk salīdzinājumā ar 2014. gadu. Tajā skaitā eksporta vērtība veidoja 10 371,5 milj. eiro (pieaugums par 122,9 milj. eiro jeb 1,2 %), bet – importa 12 488,6 milj. eiro (samazinājums par 165,8 milj. eiro jeb 1,3 %).

2015. gada decembrī salīdzinājumā ar novembri Latvijas ārējās tirdzniecības apgrozījums faktiskajās cenās samazinājās par 10,3 %, tajā skaitā preču eksporta vērtība saruka par 12,6 % un importa vērtība – par 8,3 %. Decembrī Latvija eksportēja preces 817 milj. eiro apmērā, bet importēja par 972,5 milj. eiro. Ārējās tirdzniecības bilance pasliktinājās, eksportam kopējā ārējās tirdzniecības apjomā samazinoties līdz 45,7 % (2015. gada novembrī – 46,9 %).

2015. gada decembrī Latvija visvairāk eksportējusi koku, koka izstrādājumus un kokogles – par 130 120 eiro (15,9 % no kopējā eksporta apmēra), kas ir par 0,5 % vairāk nekā 2014. gada decembrī, savukārt elektroierīces un elektroiekārtas eksportētas par 83 464 eiro (10,2 % no kopējā eksporta apmēra), salīdzinot ar 2014. gada decembri, piedzīvots straujš kritums (- 23,1%) gadā (sīkāk skat. 2. tabulā).

Tabula Nr.2

Svarīgāko preču pārmaiņas Latvijas eksportā 2015. gada decembrī, faktiskajās cenās

Prece	tūkst. eiro	% no kopējuma	Pārmaiņas % pret		
			2014. g. decembri	2015. g. novembri	iepriekšējo 12 mēnešu vidējo
Pavisam	817 020	100	-0,4	-12,6	-5,5
koks un tā izstrādājumi, kokogle	130 120	15,9	0,5	-6,9	-10,0
elektroierīces un elektroiekārtas	83 464	10,2	-23,1	-35,0	-24,1
graudaugu produkti	60 088	7,4	3,3 reizes	-20,4	2,0 reizes
mehānismi un mehāniskās ierīces	52 076	6,4	-0,8	11,5	1,3
alkoholiskie un bezalkoholiskie dzērieni	44 868	5,5	-22,7	-13,1	32,2
minerālais kurināmais, nafta un tās pārstrādes produkti	41 173	5,0	-24,1	-17,0	-29,0
sauszemes transporta līdzekļi, to daļas	39 288	4,8	18,4	-5,5	2,5
farmācijas produkti	28 111	3,4	7,1	-2,6	3,6
dzelzs vai tērauda izstrādājumi	22 386	2,7	-4,6	-22,1	-19,9
optiskās ierīces un aparatūra (ieskatot medicīnisko)	21 586	2,6	44,8	46,3	55,7

Datu avots: CSP

2015. gadā salīdzinot ar 2014. gadu, apstrādes rūpniecības nozare palielinājās par 4 %, tajā skaitā koksnes un koka izstrādājumu ražošanā – par 7 %, datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā – par 40 %, mēbeļu ražošanā – par 14 %. Negatīva ietekme uz apstrādes rūpniecību bija apjoma kritumam pārtikas produktu ražošanā par 5 %, gatavo metālizstrādājumu ražošanā – par 4 %. 2015. gada 4. ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada 4. ceturksni, apstrādes rūpniecības nozare palielinājās par 3 %.

Tabula Nr.3

IKP izmaiņas pa darbības veidiem 2015. gadā

Salīdzināmās cenās, % pret 2015. gadu	NACE 2. red. nozares	Nozaru īpatsvars pievienotajā vērtībā, %
A	Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	3,3
C	Apstrādes rūpniecība (C)	12,2
BDE	Pārējā rūpniecība (BDE)	4,3
F	Būvniecība (F)	6,5
G	Tirdzniecība (G)	13,9
H	Transports un uzglabāšana (H)	9,5
I	Izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumi (I)	1,9
J	Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	4,8
K	Finanšu un apdrošināšanas darbības (K)	4,6
L	Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	12,5
MNS	Komercpakalpojumi (MNS)	8,8
O	Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O)	7,4
P	Izglītība (P)	4,9
Q	Veselība un sociālā aprūpe (Q)	3,2
R	Māksla, izklaide un atpūta (R)	2,2
D.21-D.31	Produktu nodokļi mīnus produktu subsīdijas (D.21-D.31)	x

Datu avots: CSP

Būvniecības produkcijas apjoms 2015. gadā samazinājās par 1 %. Kritums vērojams nedzīvojamo un dzīvojamo ēku segmentā attiecīgi par 7 % un 9 %, rūpnieciskās ražošanas ēku un noliktavu būvniecībā – par 6 %. Pieaugums bija inženierbūvju celtniecībā – par 5 %, šoseju, ielu, ceļu un dzelzceļu līniju būvniecībā – par 6 %, kā arī cauruļvadu kabeļu būvniecībā – par 26 %. 4. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, būvniecības produkcijas apjoms krities par 6 %.

Mazumtirdzniecība 2015. gadā palielinājās par 5 %, tai skaitā auto degvielas mazumtirdzniecības apjomi – par 8 %. Par 3 % pieauga pārtikas un

7 % nepārtikas preču tirdzniecība. 4. ceturksnī mazumtirdzniecības apjomi palielinājušies par 3 %, t.sk. gan pārtikas preču, gan nepārtikas preču mazumtirdzniecībā – par 3 %.

Vairumtirdzniecība 2015. gadā pieaugusi par 3 %, bet 4. ceturksnī palielinājusies par 5 %.

Transporta nozare 2015. gadā kritusies par 0,1 %. Samazinājumu uzrādīja pasažieru pārvadājumi – par 2 % un uzglabāšanas un transporta palīgdarbības – par 1 %. Pieaugums par 3 % bija kravu apgrozībā un pasta un kurjeru darbībā – par 7 %. 2015. gada 4. ceturksnī salīdzinājumā ar 2014. gada 4. ceturksni transporta nozare palielinājusies par 3,5 %, t.sk. pasažieru pārvadājumi – par 3 % un kravu apgrozība – par 8 %.

Izklaides un atpūtas pakalpojumu apjoms 2015. gadā palielinājies par 5 %, t.sk. azartspēļu nozarē pieaugums bija vērojams par 11 %. 2015. gada 4. ceturksnī nozare palielinājusies par 4 %.

IKP pieaugumu veicinājuši arī produktu nodokļi, kas 2015. gadā pieauga par 4 % un 4. ceturksnī – par 3 % (sīkāk skat. 3.tabulā).

1.2. Nodarbinātība un bezdarbs

CSP darbaspēka apsekojuma rezultāti liecina¹⁰, ka 2015. gadā ekonomiski aktīvi bija 994,2 tūkst. jeb 67,5 % Latvijas iedzīvotāju vecuma grupā no 15 līdz 74 gadiem, tostarp 72,4 % vīriešu un 63,2 % sievietes. Salīdzinot ar 2014. gadu, ekonomiski aktīvo iedzīvotāju īpatsvars ir palielinājies par 1,2 %, tostarp arī absolūtos skaitļos par 1,9 tūkst.

2015. gadā Latvijā nodarbināti bija 896,1 tūkst. jeb 60,8 % iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 74 gadiem. Salīdzinot ar 2014. gadu, nodarbinātības līmenis palielinājies par 1,7 %, bet nodarbināto skaits - par 11,4 tūkst. (2014. gadā bija attiecīgi 884,6 tūkst. cilvēku un 59,1 %, 2013. gadā - 893,9 tūkst. cilvēku un 58,2 %, 2012. gadā - 875,6 tūkst. cilvēku un 56,1%).

Salīdzinot ar 2014. gadu, gan vīriešu, gan sievietes nodarbinātības līmenis 2015. gadā ir palielinājies attiecīgi par 1,5 % un 1,8 %. Sievietes īpatsvars kopējā nodarbināto skaitā bija nedaudz lielāks nekā vīriešu – attiecīgi 50,5 % un 49,5 %.

2015. gada 4. ceturksnī nodarbināto skaits vecumā no 15-74 gadiem bija 900 tūkst., kas salīdzinājumā ar 3.ceturksni ir nedaudz samazinājies – par 2 tūkst. jeb 0,2 % (skatīt 4.tabulu). Savukārt nodarbinātības līmenis 2015. gada 4. ceturksnī saglabājās tāds pats kā 3. ceturksnī – 61,4 %.

Kopš 2012. gada beigām nodarbinātības līmenis Latvijā ir pārsniedzis ES valstu vidējo līmeni (2015. gada 3. ceturksnī – 58,5 %), bet kopš 2014. gada

¹⁰ http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/Sociala/Sociala__ikgad__nodarb/NB0010.px/?rxid=cdecb978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

beigām – arī Lietuvas nodarbinātības līmeni. Visaugstākais nodarbinātības līmenis Baltijas valstīs ir Igaunijai – 2015. gada 4. ceturksnī tas bija 65 %, bet viszemākais Lietuvā – 60,7 %.

2015. gadā nodarbinātības līmenis jauniešiem 15 līdz 24 gadu vecumā bija 34,5 %, kas ir par 2 % lielāks nekā 2014. gadā. 2015. gadā nodarbināti bija 69,4 tūkstoši jauniešu (2014. gadā – 69,1 tūkst.). 2015. gada 4. ceturksnī nodarbināto jauniešu skaits, salīdzinot ar 3. ceturksni, nedaudz palielinājās (par 4 tūkstošiem jeb 6 %), sasniedzot 70,5 tūkstošus.

Tabula Nr.4

Nodarbināto iedzīvotāju skaits vecuma grupā 15-74 (tūkst.)

	Nodarbināto skaits vecuma grupā 15-74			
	<i>1.cet.</i>	<i>2.cet.</i>	<i>3.cet.</i>	<i>4.cet.</i>
2013				
Pavisam	880,2	889,0	906,1	900,2
Vīrieši	430,4	432,9	448,6	450,5
Sievietes	449,8	456,1	457,4	449,8
2014				
Pavisam	881,7	889,1	885,7	882,1
Vīrieši	429,8	434,8	442,1	447,1
Sievietes	451,9	454,3	443,6	434,9
2015				
Pavisam	884,1	898,2	902	900
Vīrieši	440,8	443	444,1	447,8
Sievietes	443,3	455,2	457,9	452,2

Datu avots: CSP

Salīdzinot 2015. gada nodarbināto skaita pieaugumu nozaru griezumā ar 2008. gadu, pieaugums bija vērojams trijās saimniecisko darbību veidu grupās - finanšu, apdrošināšanas, zinātniskajos, administratīvajos pakalpojumos, operācijās ar nekustamo īpašumu; veselības un sociālās aprūpes pakalpojumos; izmitināšanas un ēdināšanas pakalpojumos. 2015. gadā lielākais pieaugums nodarbināto skaitā, salīdzinot gadu iepriekš, bija lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozarē, kā arī veselībā un sociālajā aprūpē, savukārt nodarbināto skaita samazinājums bija vērojams vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības, automobiļu un motociklu remonta nozarē, kā arī apstrādes rūpniecībā, būvniecībā, izglītībā (skat. tabulu Nr.5).

Nozaru nodarbināto skaits un īpatsvars

	Skaits (tūkstošos)			Izmaiņas 2015.gadā (%) salīdzinājumā ar 2008.gadu	Izmaiņas 2015.gadā (%) salīdzinājumā ar 2014.gadu
	2008	2014	2015		
(A) Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība	83,9	66,3	71,1	-15%	7%
(C) Apstrādes rūpniecība	156,4	118,8	116,3	-26%	-2%
(F) Būvniecība	124,1	73,2	71,9	-42%	-2%
(G) Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts	168,6	132,3	128,9	-24%	-3%
(I) Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi	28,6	29,3	30,4	6%	4%
(H, J) Transports, uzglabāšana, informācijas un komunikācijas pakalpojumi	112,4	111,1	111,3	-1%	0%
(K-N) Finanšu, apdrošināšanas, zinātniskie, administratīvie pakalpojumi; operācijas ar nekustamo īpašumu	82,8	99	102,3	23%	3%
(O) Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana	83,9	58,6	59,1	-30%	0,1%
(P) Izglītība	86,8	85,1	83,4	-3%	-2%
(Q) Veselība un sociālā aprūpe	48,2	52	55,8	16%	7%
(R-S) Māksla, izklaide, atpūta; Citi pakalpojumi	45,4	37,1	40,4	-11%	9%

Datu avots: CSP

CSP darbaspēka apsekojuma rezultāti liecina, ka 2015. gadā Latvijā bija 98,2 tūkst. darba meklētāju vecumā 15-74 gadi, kas ir par 9,4 tūkst. jeb 8,7 % mazāk nekā gadu iepriekš (2014. gadā – 107,6 tūkst., 2013. gadā – 120,4 tūkst., 2012. gadā – 155,1 tūkst.; 2011. gadā – 166,6 tūkst.). 2015. gadā darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā bija 9,8 %, t.i. par 1 % mazāk nekā 2014. gadā. Sieviešu darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā bija 8,6 %, bet vīriešu – 11,1 %.

2015. gadā samazinājās arī ilgstošo bezdarbnieku, kuri nevar atrast darbu 12 mēnešus un ilgāk, skaits no 46,1 tūkstoša 2014. gadā līdz 44,5 tūkstošiem 2015. gadā. Tā kā kopējā bezdarbnieku skaita samazinājums bija straujāks nekā ilgstošo bezdarbnieku skaita samazinājums, tad ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars bezdarbnieku skaitā pat palielinājās (2014. gadā – 43,0 %, 2015. gadā – 45,5 %).

2015. gadā 13,5 tūkst. darba meklētāju bija **jaunieši** 15 līdz 24 gadu vecumā (2014. gadā - 16,9 tūkst). To īpatsvars ekonomiski aktīvo jauniešu kopskaitā sarucis līdz 16,3 %, kas ir par 3,3 % mazāk nekā 2014. gadā (2013. gadā – 23,4 %). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, jauniešu īpatsvars kopējā darba meklētāju skaitā ir samazinājies attiecīgi par 3,3 tūkst. jeb 1,9 %. 2015. gadā 41,2 % no visiem jauniešiem bija ekonomiski aktīvi, t.i., nodarbināti vai darba meklējumos. Pārejā jauniešu daļa (58,7 %) bija ekonomiski neaktīvi, kuri pārsvarā vēl mācījās un darbu nemeklēja.

Joprojām saglabājas liels skaits to darba meklētāju, kuriem ir darba pieredze. 2015. gada 4.ceturksnī darba meklētāji ar darba pieredzi bija 83,9 tūkst. jeb 85,6 % no kopējā darba meklētāju skaita, bet gadu iepriekš šis rādītājs attiecīgi bija 88,9 tūkst. jeb 88,3 %.

Bez nodarbinātajiem un darba meklētājiem ir daļa iedzīvotāju, kas atbilstoši CSP darbaspēka apsekojumam netiek uzskatīti par darbaspēku – tie ir **ekonomiski neaktīvi** (pensionāri, skolnieki, studenti, mājsaimnieki/-ces, invalīdi, ilgstoši darbnespējīgi iedzīvotāji, personas, kuras zaudējušas cerības atrast darbu u.c.).

2014. gadā vairāk gandrīz trešdaļa (32,5 % jeb 478,4 tūkst.) iedzīvotāju 15 līdz 74 gadu vecumā bija ekonomiski neaktīvi. Salīdzinot ar 2014. gadu, ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaits samazinājies par 25,1 tūkst. jeb 5 %. Savukārt 22,8 tūkst. jeb 4,8 % ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju ir zaudējuši cerības atrast darbu, tas gan ir mazāk nekā iepriekšējā gadā, kad to īpatsvars attiecīgi bija 26,6 tūkst. jeb 5,4 %, un vēl mazāk nekā 2013. gadā (30,8 tūkst. jeb 6%). Ekonomiski neaktīvo cilvēku iemesli nemeklēt darbu var būt dažādi, piemēram, pieejamo aprūpes pakalpojumu nepietiekamība, neapmierinoši piedāvātie darba apstākļi un neapmierinoša darba alga, vai arī cilvēki ir pārstājuši ticēt saviem spēkiem un necer gūt atsaucību no potenciālā darba devēja vai ilgstoši nevar atrast piemērotu darbavietu tuvu dzīves vietai u.c.

2015. gadā gandrīz pusi (45,9 %) no ekonomiski neaktīvajiem iedzīvotājiem veidoja pensionāri, katrs ceturtais (22,9 %) bija skolēns vai students, kas mācījās dienas grupās un pārskata nedēļā nestrādāja. Līdzīgi aptuveni katrs desmitais ekonomiski neaktīvais iedzīvotājs sevi uzskatīja par mājsaimnieku/-ci (13 %), vai arī bija ilgstoši slimojošs iedzīvotājs vai persona ar invaliditāti (10,8 %).

1.3. Reģistrētais bezdarbs

Atbilstoši OECD atziņām¹¹, Latvijas ekonomiskajā attīstībā ir vērojama izaugsme kopš ekonomiskās krīzes 2008. gadā, kā rezultātā Latvija kopš 2014. gada ir veiksmīgi integrējusies eiro zonā, kā arī īstenojusi plaša mēroga strukturālās reformas. Lai arī atveseļošanās ir bijusi rekordaugstā tempā, tomēr valsts ekonomika vēl aizvien ir svārstīga un IKP rādītāji ir stipri zem pirmskrīzes līmeņa, kas ir izaicinājums, lai pārvarētu nekustāmā īpašumu *cenu burbuļa* radīto neilgtspējīgo un aizdevumu finansēto iekšzemes pieprasījumu. Bezdarba rādītāji ir ievērojami samazinājušies, tomēr Latvijas lielākie izaicinājumi ir saistīti ar ilgtermiņa bezdarbu un emigrāciju.

Ekonomiskās krīzes ietekmē 2009. un 2010. gadā strauji pasliktinājās darba tirgus rādītāji – samazinājās nodarbinātības un ekonomiskās aktivitātes līmenis, pieauga bezdarba līmenis, kā arī bija vērojams straujš kritums gan

¹¹ <http://www.oecd.org/economy/surveys/economic-survey-latvia.htm>

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

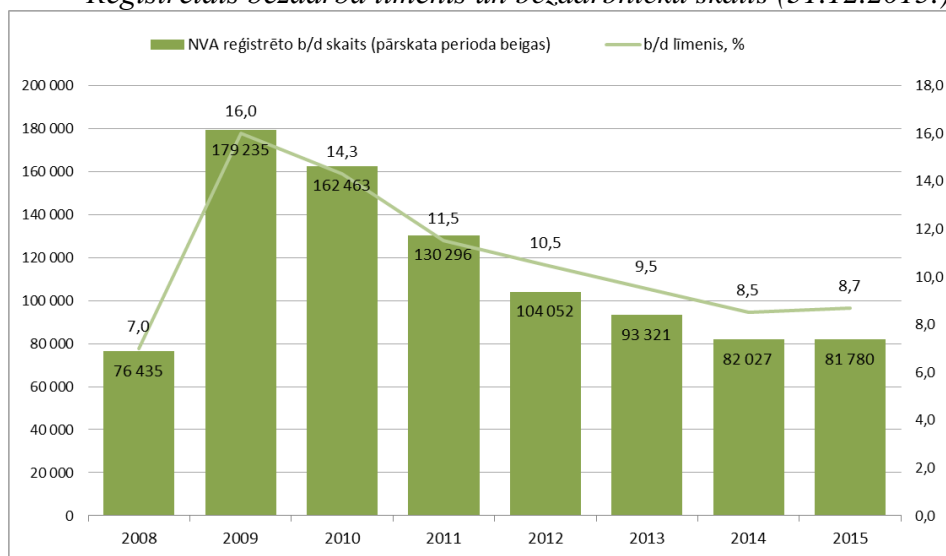
brīvo, gan aizņemto darba vietu skaitā. Kopš 2011. gada darba tirgus situācijā vērojamas pozitīvas tendences un situācija uzlabojas. Arī reģistrētais bezdarbs kopš tā augstākā punkta darba tirgus krīzes periodā 2010. gada martā, kad bezdarba līmenis bija 17,3 %, pakāpeniski samazinās un 2014. gada septembrī rādītājs nokritās līdz 8,2 %. Savukārt 2015. gadā reģistrētā bezdarba rādītāji uzlabojās mēreni, t.i., salīdzinot ar gadu iepriekš, reģistrētais bezdarbs bija ievērojami zemāks gada pirmajā pusgadā jeb ziemas mēnešos, tomēr gada otrajā pusgadā rādītājs nesniedzās zemāk par 8,3 % septembra un oktobra mēnešos.

2015. gada decembra beigās NVA bija **reģistrēti 81 780 bezdarbnieki**, kas ir par 247 bezdarbniekiem mazāk nekā 2014. gada decembra beigās (skat. attēlu Nr.1). Vienlaikus 2015. gada beigās bija vērojams bezdarbnieku skaita palielinājums. Kopš 2015. gada novembra reģistrēto bezdarbnieku skaits valstī palielinājās par 2 627 cilvēkiem jeb 3,3%. Reģistrēto bezdarbnieku pieaugumu galvenokārt veido sezonas darbu veicēji: raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki; būvnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki; lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki; pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji. Salīdzinājumam, 2014. gada decembra beigās pieaugums bija 2,7 %. Savukārt reģistrētā **bezdarba līmenis bija 8,7 %**, kas ir par 0,2 % vairāk nekā attiecīgajā periodā gadu iepriekš (skat. attēlu Nr.1).

Gada nogalē mazinās darba devēju aktivitāte – tiek optimizēti esošie cilvēkresursi (pieaug bezdarbnieku statusu ieguvušo skaits), bet esošajiem bezdarbniekiem kļūst grūtāk iekārtoties darbā, jo ziemas mēnešos krītas arī NVA reģistrēto vakanču skaits.

Attēls Nr.1

Reģistrētais bezdarba līmenis un bezdarbnieku skaits (31.12.2015.)

Datu avots: NVA

2015. gada 4.ceturkšņa beigās reģistrēto bezdarbnieku kopskaitā bija 53,4 % sievietes (43 681 personas) un 46,6 % vīrieši (38 099 personas), kas var

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

liecināt arī par sieviešu lielāku aktivitāti darba meklēšanā un tieksmi pilnveidot savu kvalifikāciju (ar NVA pasākumu palīdzību). Tāpat var novērot, ka vīriešu īpatsvars pieaug ziemas mēnešos, kas var tikts skaidrots ar viņu lielāku iesaisti sezonas darbu veikšanā.

Tabula Nr.6

Reģistrēto bezdarbnieku statistiskais portrets (31.12.2015.)

Sadalījums pēc:	Kopējais skaits	% no kopējā bezdarbnieku skaita	Sievietes	Vīrieši
Riska grupu bezdarbnieki				
Ilgstošie bezdarbnieki (ilgāk par 1 gadu)	24 322	29,7	13 806	10 516
Jaunieši (no 15 līdz 24 gadiem)	6 827	8,3	3 787	3 040
Pirmpensijas vecuma bezdarbnieki	11 867	14,5	6 257	5 610
Personas ar invaliditāti	8 343	10,2	4 157	4 186
Personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma	2 028	2,5	2 005	23
Personas pēc soda izciešanas ieslodzījuma vietās	241	0,3	13	228
Vecuma grupām				
15 – 19	635	0,8	314	321
20 – 24	6 192	7,6	3 473	2 719
25 – 29	9 395	11,5	5 331	4 064
30 – 34	8 740	10,7	4 953	3 787
35 – 39	8 047	9,8	4 402	3 645
40 – 44	8 993	11,0	4 745	4 248
45 – 49	9 434	11,5	4 803	4 631
50 – 54	11 747	14,4	5 966	5 781
55 – 59	13 173	16,1	6 748	6 425
60 un vairāk	5 424	6,6	2 946	2 478
Izglītības				
zemāka par pamatzglītību	2 243	2,7	1 111	1 132
Pamatzglītība	15 176	18,6	7 437	7 739
vidējā izglītība	21 108	25,8	11 539	9 569
profesionālā izglītība	30 498	37,3	14 696	15 802
augstākā izglītība	12 664	15,5	8 858	3 806
nav dokumentāri apliecināta	91	0,1	40	51
Bezdarba ilguma				
līdz 6 mēnešiem	39 680	48,5	19 792	19 888
no 6 līdz 12 mēnešiem	17 778	21,7	10 083	7 695
no 1 līdz 3 gadiem	13 304	16,3	7 351	5 953
3 gadi un vairāk	11 018	13,5	6 455	4 563
	81 780	-	43 681	38 099
% no kopējā bezdarbnieku skaita			53,4%	46,6%

Datu avots: NVA

Dalījumā pa **izglītības līmeņiem**, 2015. gada beigās gandrīz pusei (47,2 %) bezdarbnieku bija darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis (bez/ar pamatzglītību, ar vispārējo vidējo izglītību), bet bezdarbnieku skaits ar profesionālo izglītību bija 37,3 %. Bezdarbnieku kopskaitā 2015. gada decembra beigās 15,5 % bija ar augstāko izglītību (sīkāk skat. 6.tabulu). Tomēr pēdējo gadu laikā reģistrēto bezdarbnieku ar darba tirgum nepietiekamu izglītības līmeni īpatsvars samazinās (2014. gada beigās – 48,1 %, 2013. gada beigās – 48,6 %, 2012. gada beigās – 49,8 %). Turpretim reģistrēto LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

bezdarbnieku ar augstāko izglītību īpatsvars kopš 2012. gada ir pieaudzis par 3 % (2014. gada beigās 14,7 %, 2013. gada beigās 14 %, 2012. gadā - 12,5 %).

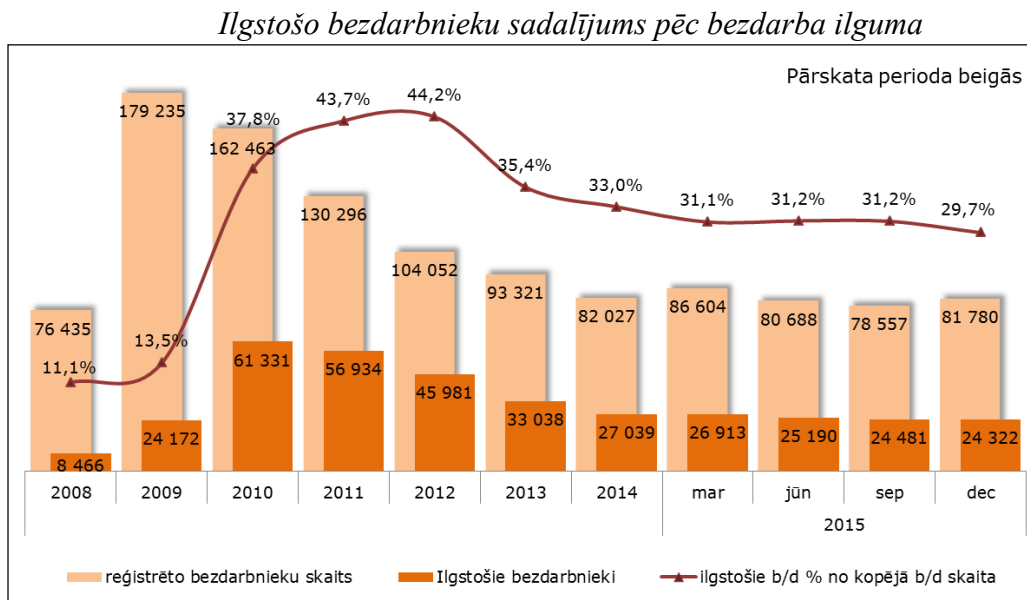
Līdz ar sabiedrības novecošanos lielākais reģistrēto bezdarbnieku īpatsvars gada beigās bija **vecuma grupās 50 – 54 gadi un 55 – 59 gadi** (kopā veidojot 30,5 %).

2015. gada 4.ceturkšņa beigās no visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem lielāko skaitu veidoja personas ar **bezdarba ilgumu** līdz 6 mēnešiem (39 680 personas jeb 48,5 %), kas skaidrojams ar sezonālo darbu ietekmi (īpaši būvniecības, lauksaimniecības, mežsaimniecības un ceļu būves nozarēs).

Pašreizējā darba tirgus situācijā ir identificējamas vairākas reģistrēto bezdarbnieku riska grupas, kurām nepieciešams īpašs atbalsts, lai veicinātu to sekmīgu iekļaušanos darba tirgū.

Lielākā reģistrēto bezdarbnieku riska grupa ir **ilgstošie bezdarbnieki**. 2010. gada beigās ilgstošie bezdarbnieki veidoja 61331 personas jeb 37,8 % bezdarbnieku kopskaitā, savukārt kopš 2013. gada bija vērojams gan ilgstošo bezdarbnieku skaita, gan arī tā īpatsvara samazinājums (ilgstošo bezdarbnieku skaits bija 33 038 personas, kas veidoja 35,4 % no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita). 2015. gada decembra beigās NVA uzskaitē bija 24 322 ilgstošie bezdarbnieki, kas ir 29,7 % no kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaita, kā arī par 10 % mazāk nekā 2014. gada beigās (2014. gada decembrī – 27 039 ilgstošie bezdarbnieki, kas veidoja 33 % no kopējā īpatsvara rādīja). Sīkāk skat. attēlu Nr.2.

Attēls Nr.2

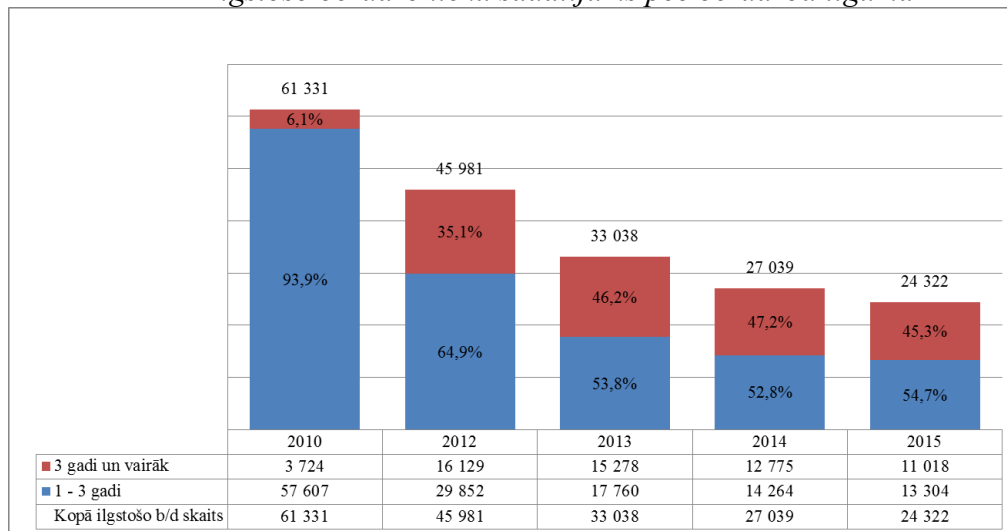
Datu avots: NVA

Kad 2008.-2009. gadā strauji pieauga bezdarba līmenis, palielinājās ilgstošo bezdarbnieku skaits, kuri uzskaitē bija no 1 līdz 3 gadiem. No 2010. gada bezdarbnieku skaits ir samazinājies tieši šajā grupā (1 līdz 3 gadi), LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

vienlaikus palielinājās ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars ar bezdarba ilgumu 3 gadi un vairāk. 2014. gada beigās šīs grupas īpatsvara rādītājs bija 47,2 %, kas bija augstākais rādītājs kopš 2007. gada beigām. Savukārt 2015. gada beigās bija vērojamas pozitīvas izmaiņas arī grupā ar bezdarba ilgumu 3 gadi un vairāk, īpatsvara rādītājam samazinoties par 1,9 % (skat. attēlu Nr.3).

Attēls Nr.3

Ilgstošo bezdarbnieku sadalījums pēc bezdarba ilguma

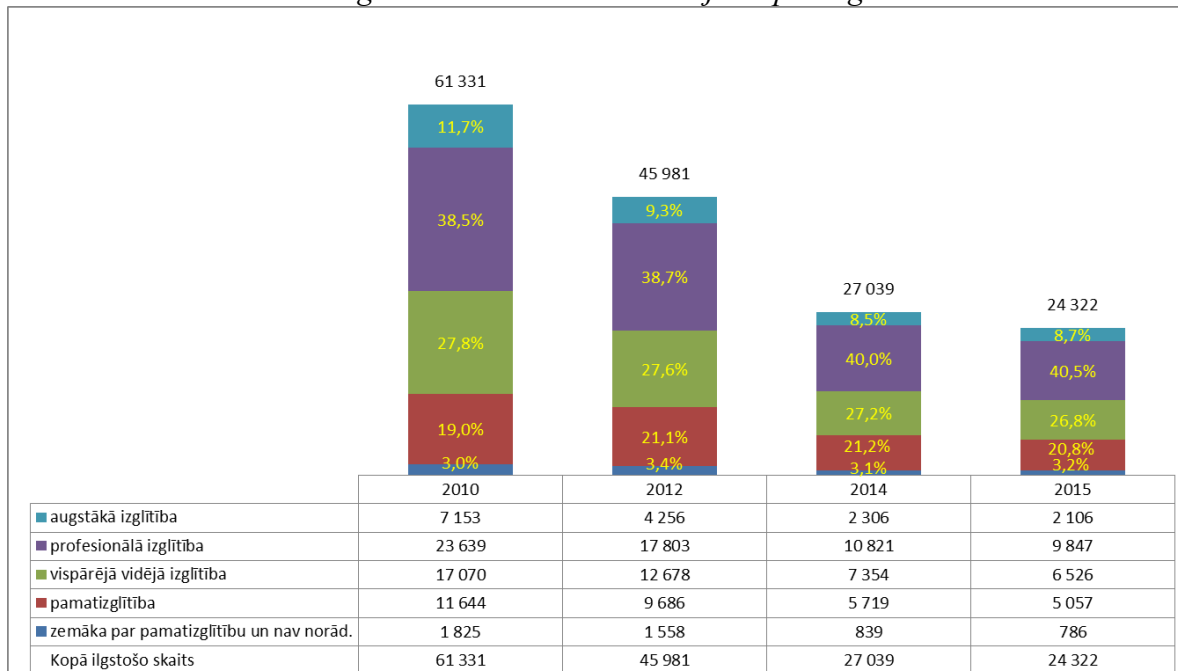
Datu avots: NVA

2015. gada decembra beigās gandrīz 2/3 no ilgstošo bezdarbnieku kopskaita ir vecumā 40 gadi un vairāk. Salīdzinot ar gadu iepriekš, lielākās izmaiņas ir bezdarbniekiem vecumā 60 gadi un vairāk - kopš 2013. gada beigām īpatsvars ir palielinājies par 2,3 % jeb par 358 personām. Salīdzinot ar 2010. gadu, visbūtiskākais īpatsvara samazinājums vērojams ilgstošo bezdarbnieku grupā vecumā no 20 līdz 49 gadiem, savukārt pieaugums vecuma grupā 50 un vairāk gadu – par 14,8 %.

2015. gada beigās pusei (50,8 %) ilgstošo bezdarbnieku ir darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis (bez/ar pamatizglītību, ar vispārējo vidējo izglītību). Salīdzinot ar 2010. gada beigām, visvairāk ir samazinājies ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars ar augstāko izglītību – par 3 %, bet par 1,8 % ir pieaudzis ar pamatizglītību (sīkāk skat. 4.attēlu).

Ilgstošo bezdarbnieku sadalījums pēc izglītības

Datu avots: NVA

Augsts reģistrētā bezdarba līmenis raksturo arī **gados vecākas (50 gadi un vairāk) personas**. NVA 2015. gada decembra beigās bija reģistrēti 30 344 bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk, kas veidoja 37,1 % no kopējā reģistrētā bezdarbnieku skaita.

2015. gada decembra beigās 42,2 % no reģistrētajiem bezdarbniekiem vecumā 50 gadi un vairāk bija ilgstošie bezdarbnieki (2014. gadā – 46,5 %), savukārt 15,7 % bija bezdarbnieki ar invaliditāti (2014. gadā – 15,9 %). Vidējais bezdarba ilgums 2015. gada decembra beigās bezdarbniekiem vecumā 50 gadi un vairāk bija 288 dienas (~ 9,5 mēneši). Jāpiebilst, ka, salīdzinot ar 2014. gadu, šīs bezdarbnieku grupas vidējais bezdarba ilgums ir samazinājies par 36 dienām jeb par 1,5 mēnešiem (2014. gada decembra beigās – 324 dienas). Šīs vecuma grupas ietvaros īpaši būtiski ir noturēties darba tirgū, jo, zaudējot darbu, izredzes atgriezties darba tirgū ir mazākas nekā citām vecuma grupām.

2015. gada decembra beigās NVA bija reģistrēti 6 827 **jaunieši bezdarbnieki** (15 – 24 gadi), kas ir 8,3 % no reģistrēto bezdarbnieku kopskaita. Šis vecuma grupas rādītāji turpina pakāpeniski samazināties (2014. gada decembra beigās bija 7 522 reģistrētie jaunieši bezdarbnieki, kas veidoja 9,2 % no visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem, 2010. gada 4.ceturkšņa beigās – 14,3 %, 2011. gada 4.ceturkšņa beigās – 11,8 %, 2012. gada 4.ceturkšņa beigās – 10 %, 2013. gada 4.ceturkšņa beigās – 9,5 %). Savukārt 16 222 jeb 19,8 % no bezdarbnieku kopskaita bija jaunieši bezdarbnieki vecumā 15 – 29 gadi.

Gada griezumā jauniešu bezdarbnieku skaits (15-29) samazinājies visos reģionos. Samazinājums vērojams vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem, bet neliels pieaugums veidojas 25 līdz 29 gadu grupā.

Jauniešu bezdarbnieku (15-29 gadi) kopskaitā 12,6 % bija ilgstošie bezdarbnieki, 7,7 % – personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma, 4,4 % personas ar invaliditāti. Salīdzinot ar atbilstošo periodu gadu iepriekš, jauniešu bezdarbnieku īpatsvarā vērojams samazinājums ilgstošajiem bezdarbniekiem (par 0,9 %) un personām pēc bērna kopšanas atvaļinājuma (par 2,3 %). Turpretim par 0,2 % palielinājies personu ar invaliditāti īpatsvara rādītājs.

Vidējais bezdarba ilgums 2015. gada decembra beigās jauniešiem bezdarbniekiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem bija 120 dienas jeb aptuveni 4 mēneši (2014. gada decembra beigās – 118 dienas).

2015. gada beigās 55,5 % jaunieši bezdarbnieki (15-29) bija ar nepietiekamu izglītības līmeni (bez/ar pamatizglītību, ar vispārējo vidējo izglītību), salīdzinot ar 2014. gada atbilstošo periodu, šis rādītājs ir samazinājies par 2,1 %.

Kā galvenie jauniešu bezdarba iemesli uzskatāmi darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis (izglītības līmenis, kas ir zemāks par pamatizglītību, pamatizglītība vai vidējā vispārējā izglītība), kā arī darba pieredzes trūkums atbilstošā profesijā. Tomēr uzmanība vēršama uz faktu, ka jauniešu (15-29 gadi) bezdarba ilgums ir vidēji par 2,5 mēnešiem īsāks nekā vidējais reģistrēto bezdarbnieku bezdarba ilgums, kā arī jaunieši bezdarbnieki, salīdzinot ar citām bezdarbnieku grupām, retāk kļūst par ilgstošajiem bezdarbniekiem.

Ar grūtībām pašu spēkiem iekļauties darba tirgū saskaras arī **personas ar invaliditāti**. To skaita īpatsvars reģistrēto bezdarbnieku vidū palielinās (no 7,6 % 2011. gada 4.ceturkšņa beigās līdz 10,5 % 2015. gada 4.ceturkšņa beigās (absolūtos skaitļos personu ar invaliditāti skaits ir samazinājies no 9939 2011. gadā uz 8 230 2015. gadā, kas ir saistīts ar kopējā bezdarba līmeņa samazināšanos)).

No kopējā reģistrēto bezdarbnieku ar invaliditāti skaita vairāk nekā puse (52,9 %) bija ilgstošie bezdarbnieki, savukārt vairāk nekā puse (56,9%) no reģistrētajiem bezdarbniekiem ar invaliditāti ir bezdarbnieki virs 50 gadu vecuma, bet jaunieši bezdarbnieki (15-24) ir 3,3 %.

Salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, ilgstošo bezdarbnieku ar invaliditāti īpatsvars ir samazinājies par 1,3 %, savukārt bezdarbnieku ar invaliditāti vecumā 50 un vairāk gadi īpatsvara rādītājs samazinājies par 0,2 % un jauniešu (vecumā 15-24) par 0,3 %.

Vidējais bezdarba ilgums 2015. gada decembra beigās bezdarbniekiem ar invaliditāti – 416 dienas ~ 1,1 gads (2014. gada decembra beigās – 432 dienas). Lielākais bezdarbnieku ar invaliditāti skaits sadalījumā pa profesijām pēc pēdējās nodarbošanās 2015. gada beigās: palīgstrādnieks – 587, apkopējs

– 369, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – 295, sētnieks – 206, aprūpētājs – 116, zivju apstrādātājs – 110, automobiļa vadītājs – 106, šuvējs – 91.

Nespēja iekļauties darba tirgū liedz iegūt ekonomisko neatkarību, kā arī veicina sociālās atstumtības risku. Tajā pašā laikā svarīgi vērst uzmanību uz faktu, ka reģistrētā bezdarba līmeņa pieaugums ir saistāms arī ar personu ar invaliditāti pieaugušo aktivitāti un vēlmi iesaistīties NVA piedāvātajos pasākumos, kas mērķēti tieši šai bezdarbnieku grupai.

Līdzās tradicionālajām iedzīvotāju grupām, kas ir pakļautas sociālās atstumtības riskiem, pastāv vairākas specifiskas grupas ar individuāliem riska faktoriem, kas veicina augstu bezdarbu. Galvenās problēmas, kas uzskatāmas par šķērslī iesaistei darba tirgū ir hroniskas slimības, darba tirgum nepietiekams izglītības līmenis, kā arī dažādas atkarības.

1.4. Darba devēju pieteiktās brīvās darba vietas

2015. gada beigās Latvijā bija 877,4 tūkst. aizņemto darbvieta, un salīdzinājumā ar 2014. gada beigām to skaits ir palielinājies par 9,4 tūkst. jeb 1,1 %. Gada laikā privātajā sektorā aizņemto darbvieta skaits palielinājies par 7,4 tūkst. jeb 1,3 %, sasniedzot 585 tūkst. Sabiedriskajā sektorā 2015. gadā bija 292,4 tūkst. aizņemto darbvieta, kas ir par 2,0 tūkst. jeb 0,7 % vairāk nekā 2014. gada attiecīgajā periodā.

Aizņemto darbvieta skaits 2015. gadā visstraujāk palielinājās informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē (par 9,7 % jeb 2,5 tūkst.), administratīvo un apkalpojošo dienestu darbības nozarē – par 9,5 % jeb 3,1 tūkst., profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarē – par 5,4 % jeb 2,1 tūkst. (skat tabulu Nr.7).

Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē, kurā ir lielākais aizņemto darbvieta skaits, nav vērojamas būtiskas izmaiņas – 2015. gada 4. ceturkšņa beigās aizņemtas 145,9 tūkst. darbvieta (kāpums par 0,2 %). Apstrādes rūpniecībā aizņemto darbvieta skaits samazinājies līdz 109,7 tūkst. (kritums par 2,3 % gada laikā). Savukārt izglītības nozarē aizņemto darbvieta skaits audzis vien par 0,5 % (2015. gada 4. ceturkšņa beigās – 99,3 tūkst.).

Tabula Nr.7

Aizņemto darbvieta skaita pārmaiņas 2015. gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar 2014. gada 4.ceturksni, pa saimniecisko darbību veidiem

NACE 2. red. nozares	2014. g. 4. cet. beigās	2015. g. 4. cet. beigās	Pārmaiņas %
Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība (A)	20,7	20,6	-0,3
Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde (B)	2,5	2,4	-1,7
Apstrādes rūpniecība (C)	112,3	109,7	-2,3
Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana (D)	13,7	13,6	-1,3

Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija (E)	7,6	7,5	-1,3
Būvniecība (F)	57,0	54,6	-4,2
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts (G)	145,6	145,9	0,2
Transports un uzglabāšana (H)	75,2	76,0	1,1
Izmitināšana un ēdināšanas pakalpojumi (I)	29,8	31,3	5,3
Informācijas un komunikācijas pakalpojumi (J)	26,1	28,6	9,7
Finanšu un apdrošināšanas darbības (K)	18,0	18,6	3,6
Operācijas ar nekustamo īpašumu (L)	27,0	26,6	-1,4
Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (M)	38,8	40,9	5,4
Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība (N)	32,3	35,4	9,5
Valsts pārvalde un aizsardzība; obligātā sociālā apdrošināšana (O)	61,2	61,7	0,9
Izglītība (P)	98,8	99,3	0,5
Veselība un sociālā aprūpe (Q)	62,4	64,6	3,7
Māksla, izklaide un atpūta (R)	24,0	24,7	2,8
Citi pakalpojumi (S)	15,0	15,1	0,8

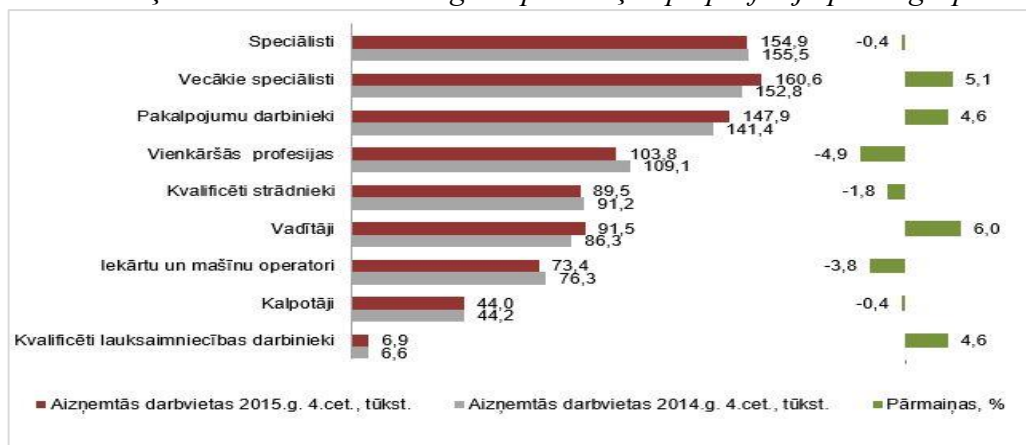
Datu avots: CSP

2015. gadā profesiju pamatgrupās aizņemto darbvietu skaits palielinājās vadītāju profesiju pamatgrupā par 6,0 % jeb 5,2 tūkst., vecāko speciālistu pamatgrupā – par 5,1 % jeb 7,8 tūkst., kvalificēto lauksaimniecības darbinieku pamatgrupā – par 4,6 % jeb 0,3 tūkst., kā arī pakalpojumu darbinieku pamatgrupā – par 4,6 % jeb 6,5 tūkst.

Vienlaikus darba tirgū vislielākais aizņemto darba vietu skaits saglabājās vecāko speciālistu (160,6 tūkst.) un speciālistu pamatgrupu profesijās (154,9 tūkst.), kuru pienākumu veikšanai pārsvarā ir nepieciešams augstāks izglītības līmenis nekā vidējā izglītība (skat. 5.attēlu). Savukārt NVA vienkāršo profesiju pārstāvji visbiežāk reģistrējas kā bezdarbnieki (lielākais bezdarbnieka statusa piešķiršanas skaits 2015. gadā sadalījumā pēc pēdējās nodarbošanās profesijas: palīgstrādnieks – 4 497, mazumtirdzniecības veikala pārdevējs – 2 913, apkopējs – 2 115, pārdevējs konsultants – 1 292, zivju apstrādātājs – 1 261, būvstrādnieks – 1 076, sētnieks – 1059, kravas automobiļa vadītājs – 920, pavārs – 789, kokapstrādes iekārtu operators - 639).

Attēls Nr.5

Aizņemto darbvietu skaita gada pārmaiņas pa profesiju pamatgrupām

Datu avots: CSP

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Reģistrēto bezdarbnieku skaits pārsniedz darba piedāvājumu skaitu. Uz katru brīvo darbvietu 2015. gada decembrī pretendēja 16 bezdarbnieki (2014. gada decembrī – 20 bezdarbnieki, 2013. gada decembrī – 21 bezdarbnieks). 2015. gadā NVA kopā reģistrētas 51 343 vakances (t.sk. 16 880 CV un vakanču portālā), kas ir par 8 204 jeb 19 % vairāk, salīdzinot ar 2014. gadu. 2015. gada decembrī NVA filiālēs reģistrētas 2 177 vakances, kas ir par 1 129 jeb aptuveni divām reizēm vairāk nekā atbilstošajā periodā pirms gada. Mēneša laikā no uzskaites ir noņemtas 3 004 vakances. Līdz ar to decembra beigās NVA filiālēs bija reģistrētas 5 106 brīvās darba vietas, kas ir par 958 jeb par 23% vairāk nekā 2014. gada decembrī (salīdzinot ar novembri, samazinājums par 827 brīvajām darba vietām jeb 13,5 %).

NVA 2015. gadā reģistrētās vakances sadalījumā pēc uzņēmuma nozares (lielākais skaits): Apstrādes rūpniecībā (C) – 8 359 jeb 24 % no reģistrēto vakanču kopskaita, Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts (G) – 6 558 (19 %), Transports un uzglabāšanas (H) – 3 521 (10 %). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, lielākais vakanču kritums vērojams Operācijas ar nekustamo īpašumu (L) nozarē – samazinājums par 14 %, kā arī Mākslas, izklaides un atpūtas nozarē (R) – 18 %. Savukārt lielākais pieaugums bija vērojams Valsts pārvaldē un aizsardzībā, obligātā sociālā apdrošināšana (O) – palielinājums par 112 %, kā arī Transports un uzglabāšanas nozarē (C) – 54%.

Reģistrēto darba vietu vidū 2015. gadā, salīdzinot ar gadu iepriekš, bija vērojams vakanču īpatsvara pieaugums gandrīz visās profesiju pamatgrupās (sīkāk skat. 8. tabulu). Tāpat vērojams, ka pieaug vakanču īpatsvars augstas un vidējas kvalifikācijas profesijās, bet samazinās vienkāršo darbu veicēju attiecība. Līdz ar to būtiska ir darbaspēka izglītības līmeņa un kvalifikācijas celšanas nepieciešamība, kā arī jaunu prasmju apgūšana bezdarbnieku un nodarbināto vidū. Turklāt jāņem vērā, ka arī vienkāršākās profesijās tiek izvirzītas papildus prasības, ko nosaka tehnoloģisko procesu attīstība.

Vienlaikus jāatzīmē, ka zemu kvalifikācijas profesiju reģistrēto darba vietu skaits joprojām ir salīdzinoši augsts – 7 177. Šāda situācija skaidrojama ar faktu, ka zemākas kvalifikācijas profesijās notiek samērā liela darbinieku rotācija, ko veicina zems atalgojums un salīdzinoši sliktāki darba apstākļi. Tas atspoguļojas arī statistikā par jaunām darba vietām.

NVA 2015. gada nogalē lielākais vakanču skaita pieaugums bija vērojams smago kravas automobiļu ar piekabēm un autovilcienu vadītāju, veikalu pārdevēju un pārdevēju palīgu, metāla konstrukciju sagatavotāju un montētāju, kā arī metinātāju un griezēju profesiju grupās. Savukārt lielākais skaita kritums notika sekojošas profesiju grupās: bankas kasieri un tiem radniecīgu profesiju darbinieki, pasta piegādes un šķirošanas darbinieki, apmetēji, apmeklētāju pieņemšanas un informēšanas darbinieki, ēku būvnieki.

Brīvo darbvietu skaits sadalījumā pa profesiju grupām (pēc LR profesiju klasifikatora)

Profesiju pamatgrupas Nr.	Profesiju pamatgrupas nosaukums	Reģistrēto darbvietu skaits 2015. gadā	Reģistrēto darbvietu skaits 2014. gadā	Izmaiņas %
Augstas kvalifikācijas profesijas:		6 209	4 388	↑ 41%
0	Nacionālo bruņoto spēku profesijas	0	0	↔ 0,0%
1	Vadītāji	529	427	↑ 31%
2	Vecākie speciālisti	3 047	1 833	↑ 66%
3	Speciālisti	2 603	2 128	↑ 22%
Vidējās kvalifikācijas profesijas:		21 077	16 283	↑ 29%
4	Kalpotāji	1 660	2 339	↓ -29%
5	Pakalpojumu un tirdzniecības darbinieki	7 097	5 093	↑ 39%
6	Kvalificēti lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	562	463	↑ 21%
7	Kvalificēti strādnieki un amatnieki	7 439	5 616	↑ 32%
8	Iekārtu un mašīnu operatori un izstrādājumu montieri	4 319	2 772	↑ 56%
Zemas kvalifikācijas profesijas		7 177	6 272	↑ 14%
Kopā		34 463	26 943	↑ 28%

Datu avots: NVA

2015. gada 4.ceturkšņa beigās NVA bija reģistrētas 3 275 ilgāk par 1 mēnesi neaizpildītas brīvās darbvietas, kas veidoja 64 % no brīvo darbvietu kopējā skaita pārskata perioda beigās (5 106). Lielākais ilgstoši neaizpildīto vakanču īpatsvars vērojams Rīgas reģionā (69 %), savukārt mazākais Vidzemes (20%). Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ilgstošo vakanču īpatsvars ir mazāks, kas liecina, ka kopumā darba meklētāju prasmes ir kļuvušas piemērotākas tautsaimniecības attīstībai – samazinājies strukturālais bezdarbs.

Visātrāk vakances tiek aizpildītas Vidzemes un Latgales reģionā. Savukārt lēnāk tas notiek Rīgas reģionā – decembra beigās 13 % no brīvo vakanču kopskaita nav aizpildītas ilgāk par pusgadu, Kurzemē – attiecīgi 2 %. Profesijas Rīgas reģionā, kurās darba tirgus pieprasījums visbiežāk nesakrīt ar piedāvājumu (nav aizpildītas ilgāk par 6 mēnešiem) ir: pavārs, kravas automobiļa vadītājs, kuģu remontatslēdznieks, programmētājs, lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (mag), bārmenis, lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu inertās gāzes vidē (mig). Savukārt Kurzemē tie ir iekārtu ekspluatācijas inženieri.

2. Darba tirgus attīstības prognozes

Lai nākotnē varētu noteikt darba vietām nepieciešamo zināšanu, prasmju un kompetenču attīstību plašākā mērogā, prasmju noteikšanas mehānisma izstrāde ir gan EK Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta, Eurofound, CEDEFOP un citu ES līmeņa institūciju un pētniecības institūtu viena no galvenajām prioritātēm.

CEDEFOP sadarbībā ar EK ir izstrādājis instrumentu nākotnē nepieciešamo prasmju prognozēšanai - *Skills Panorama*, kurš sniedz informāciju un datus, lai palīdzētu uzlabot prasmju novērtēšanas un prognožu veicēju kapacitāti, informētu par nākotnē nepieciešamām prasmēm, kā arī veicinātu darba tirgus piedāvājuma un pieprasījuma saskaņošanu ES līmenī.

Lai plašāk informētu *Skills Panorama* lietotājus, ir izveidota publiska tīmekļa vietne (<http://www.cedefop.europa.eu/>), kuras galvenie uzdevumi ir: darboties kā centrālajam datu piekļuves punktam par prasmju tendencēm profesijās un nozarēs nacionālajā un ES līmenī; nodrošināt Eiropas perspektīvu par tendencēm darbaspēka piedāvājumā, pieprasījumā, kā arī par nesakritībām starp darbaspēka piedāvājumu un pieprasījumu. Papildus 2015. gada nogalē CEDEFOP plašākai sabiedrībai prezentēja jaunu interneta mājas lapu (<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>), kuras apmeklētājiem ir iespēja iegūt informāciju par Eiropas prasmju un darbavietu rādītājiem, kā arī to neatbilstību indikatoriem u.c.

CEDEFOP šobrīd īsteno plašu pētījumu par darba tirgus neatbilstībām ES dalībvalstīs. Projekta mērķis ir izstrādāt vienotu metodoloģiju un instrumentāriju, kas ļautu novērtēt ES dalībvalstu prasmju sistēmas un identificēt galvenās profesiju grupas, kurās ir paaugstināta prasmju neatbilstību iespējamība (iztrūkums vai pārpalikums). Pētījumā analizētais laika periods aptver 2011.-2013. gadu.

CEDEFOP prognozes¹² par prasmju piedāvājumu un pieprasījumu liecina, ka 2020. gadā nodarbinātība ES pārsniegs 2008. gada pirmskrīzes līmeni un turpinās augt līdz 2025. gadam. Vienlaikus tiek prognozēts, ka ES darbaspēks nedaudz saruks un novecos, vienlaikus esot augstāk kvalificētam. Prasmju pieprasījumu un piedāvājumu turpmākajos desmit gados galvenokārt ietekmēs nākotnes ekonomiskās (IKP) izaugsmes tempi, 2008. gadā sākušās ekonomiskās krīzes sekas, kā arī demogrāfiskās izmaiņas. Tomēr reizēm atšķirības dalībvalstu vidū ir vērojamas, līdz ar to prognozes par darbavietu pieaugumu, dažādiem sektoriem un nepieciešamajām profesionālajām prasmēm būtiski atšķiras.

Līdz 2025. gadam Eiropā visvairāk jaunu darba vietu izveide ir sagaidāma biznesa un citu pakalpojumu nozarēs, piegādē un transportā, kā arī

¹² http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/9098?wt.mc_id=BN201506-LV&utm_campaign=BN201506-LV
LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

nekomerciālo pakalpojumu (galvenokārt publiskā sektora) jomā. Darbavietas turpinās samazināties primārajā sektorā. Tiek paredzēts, ka nodarbinātība celtniecībā, kas laika posmā no 2008. līdz 2013. gadam zaudēja visvairāk darbavietu, pamatā būs stabila līdz 2025. gadam. Jāpiebilst, ka tieši būvniecība ir viena no tām nozarēm, kurā ir vērojams ļoti augsts jauno darba vietu radīšanas potenciāls, kas ir ļoti pievilcīgs arī no efektīvu resursu un enerģētikas izmantošanas perspektīvām, t.sk. no jaunu dzīvesveidu izaugsmes perspektīvām (ņemot vērā gudro pilsētu (*smart cities*), zaļās ekonomikas nākotnes pieprasījumu).

Nodarbinātības tendences dažādos sektoros atšķiras. Primārajā sektorā darbavietas arī turpmāk varētu samazināties lauksaimniecībā, turpretim enerģētikā un sadales sektorā varētu pieaugt. Ražošanā kopumā tiek sagaidīts darbavietu zudums, taču tiek prognozēts, ka nodarbinātība pieaugs optisko un elektronisko ierīču, kā arī automašīnu ražošanā. Publiskajā sektorā būs mazāk darbavietu valsts pārvaldē, savukārt darbavietu skaits pieaugs izglītības, veselības un sociālo pakalpojumu jomās.

Tāpat līdz 2025. gadam lielākā daļa darba iespēju¹³, apmēram 24 %, ES būs vecākajiem speciālistiem (kvalificēts darbs zinātnē, inženierzinātnēs, veselības aprūpē, uzņēmējdarbībā un izglītībā). Tām sekos apmēram 16 % strādājošajiem pakalpojumu un tirdzniecības nozarēs, kā arī apmēram 13 % tehniķiem un atbalsta speciālistiem (profesijas, kur pielieto konceptus, darbības un regulējumu inženierzinātnēs, veselības aprūpē, uzņēmējdarbībā un publiskajā sektorā), kā arī vienkāršās profesijās (darbos, kas tradicionāli prasījuši zema līmeņa kvalifikāciju vai vispār tādu neprasa).

Prognozēts, ka līdz 2025. gadam ES lielākajai daļai darba iespēju būs nepieciešamas augsta līmeņa kvalifikācijas. Augstā aizvietošanas pieprasījuma rezultātā ievērojamam darba ņēmēju īpatsvaram būs nepieciešama iegūtas vidēja līmeņa kvalifikācijas¹⁴, un vairums cilvēku ES arī turpmāk būs nodarbināti šajā līmenī. Summējot prognozes¹⁵ par jaunu darba vietu izveidošanu un aizvietošanu, vislielākais darba vietu skaits tiek prognozēts vidējas (gandrīz 50 milj. jaunu darba vietu) un augstas kvalifikācijas¹⁶ darba vietās (gandrīz 47 milj.), savukārt zemas kvalifikācijas darba vietu pieaugums būs krietni mazāks (11 milj.), ko var skaidrot gan ar tehnoloģiju attīstību, gan ar to, ka ES nevar konkurēt ar attīstības valstīm darbaspēka izmaksu ziņā.

CEDEFOP publiskotajā ziņojumā par Latvijas prasmju piedāvājuma un pieprasījuma prognozēm¹⁷ līdz 2025. gadam ir uzsvērts, ka EK Latvijai 2016. gadā prognozē IKP pieaugumu 3,6 % apmērā, kas pārsniedz ES vidēji prognozēto IKP pieaugumu – 2,1 %. Tomēr ekonomiskās izaugsmes tempiem,

¹³ Atbilstoši Starptautisko standartizēto profesiju klasifikācijai (ISCO-08)

¹⁴ 3. un 4. līmenis ISCED 97

¹⁵ <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/job-opportunities>

¹⁶ 5. un 6. līmenis ISCED 97

¹⁷ <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/latvia-skills-forecasts-2025>

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

t.sk. IKP pozitīvajām tendencēm, būs ierobežota ietekme uz darba vietu pieaugumu, tādējādi sagaidāms, ka līdz 2025. gadam nodarbinātība Latvijā (tāpat kā Lietuvā un Igaunijā) saglabāsies zem pirmskrīzes līmeņa, galvenokārt ierobežotā darbaspēka piedāvājuma dēļ. Ekonomiskā krīze laika posmā no 2008. gada līdz 2013. gadam kardināli ietekmēja nodarbinātības sarukumu visās nozarēs, jo īpaši būvniecībā, rūpniecībā un primārajā sektorā.

Atbilstoši CEDEFOP mājas lapas prognožu rīkam¹⁸, Top 5 nozaru grupas (klasifikācija pēc NACE 2.red.), kurās Latvijā sagaidāms nodarbinātības pieaugums līdz 2025. gadam ir: Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība; Operācijas ar nekustamo īpašumu; Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi; Informācijas un komunikācijas pakalpojumi; Transports un uzglabāšana. Savukārt visizteiktākais nodarbinātības kritums sagaidāms šādās nozaru grupās: Ūdens apgāde; notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija; Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde; Lauksaimniecība, mežsaimniecība un zivsaimniecība; Izglītība; Operācijas ar nekustamo īpašumu.

Vienlaikus, saprotot, ka krīzes periodā bija specifiska darba tirgus situācija (uzņēmumi vēl tikai sāka atgūties no krīzes, no jauna pieņemtajiem darbiniekiem algas bija zemākas nekā pirms krīzes, brīvo darbavietu skaits joprojām bija neliels), pētnieku vērtējumā sagaidāms, ka līdz 2025. gadam lielākās nodarbinātības iespējas prognozējamās¹⁹: vecāko speciālistu grupās²⁰ (28%), kam seko pakalpojumu un tirdzniecības darbinieku grupas (18 %), kā arī, atšķirībā no ES prognožu rādītāja (5%), salīdzinoši augsts darba iespēju īpatsvara rādītājs tiek prognozēts kvalificēto strādnieku un amatnieku grupā (12 %). Savukārt lielākais samazinājums sagaidāms kvalificētu lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības darbinieku; iekārtu un mašīnu operatoru; kalpotāju; vadītāju, vienkāršo profesiju grupās, kur roku darbu arvien vairāk aizstāj tehnoloģijas.

Visbeidzot sagaidāms, ka Latvijā lielākoties darba vietu piedāvājums būs augsti kvalificētiem speciālistiem, tomēr augstā darba vietu aizvietošanas pieprasījuma rezultātā saglabāsies nepieciešamība pēc darba vietu izveides arī vidējās kvalifikācijas profesijās.

Neskatoties uz dažādo situāciju ES dalībvalstu darba tirgos jeb atšķirīgo bezdarba līmeni dalībvalstu vidū, *Manpower talent shortage surveys* ietvaros veiktajā aptaujā darba devēji izteikuši grūtības atrast sev piemērotu darbaspēku, kas var liecināt par dažādiem iemesliem, piemēram, par prasmju un zināšanu neatbilstību darba tirgus vajadzībām, vakanču un pieejamā darbaspēka

¹⁸ <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/employment-trends>

¹⁹ Atbilstoši Starptautisko standartizēto profesiju klasifikācijai (ISCO-08)

²⁰ augsta līmeņa profesijām zinātņu, inženierzinātņu, veselības aprūpes, komercdarbības, IKT, un izglītības jomās

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

ģeogrāfisko nesakritību vai arī darba ņēmēju prasībām neatbilstošiem apstākļiem²¹.

Manpower talent shortage surveys 2015. gada darba devēju veiktajā aptaujā²² tika noskaidrotas tās profesijas, kurās ir vissarežģītāk atrast darbaspēku. Tās ir: kvalificēti tirdzniecības darbinieki; tirdzniecības pārstāvji; inženieri; tehniķi; šoferi; iestāžu vadītāji; grāmatveži un finansisti; biroja atbalsta darbinieki; IT jomu speciālisti; ražošanas pārstāvji, mašīnu operatori.

Savukārt kā galvenos iemeslus, kuru dēļ ir sarežģījumi aizpildīt brīvās vakances jeb atrast nepieciešamos speciālistus, darba devēji min – atbilstošo pretendentu trūkumu, kuru kā noteicošo atzīmējuši 35 % respondentu, kam seko darbinieku tehnisko iemaņu jeb par to dēvēto “cieto prasmju” (*hard skills*) trūkums (34 %) un pieredzes trūkums (22 %). Tāpat 17 % aptaujāto norāda uz darba iemaņu trūkumu jeb par tām dēvētajām “mīkstajām prasmēm” (*soft skills*), bet 13 % respondentu min, ka darbinieki vēlas saņemt lielāku atalgojumu par to, kas tiek piedāvāts konkrētajā darba vietā.

EK Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts kopā ar dalībvalstīm izstrādā Eiropas iemaņu, prasmju un profesiju klasifikāciju²³ (ESCO). ESCO plānota kā daudzvalodu klasifikāciju sistēma (balstoties uz trīs pīlāriem - ESCO Profesijas; ESCO Prasmes un kompetences; ESCO Kvalifikācijas -, kas ir ietverti 25 valodu datu bāzē), veicinot apmaiņu ar CV un darba piedāvājumiem, balstoties uz vienotu IT sistēmu. Plānots, ka ESCO palīdzēs tādiem tiešsaistes darba portāliem kā Eiropas darba mobilitātes portāls (*EURES*) atrast darba meklētājiem atbilstošas vakances ES. Tāpat tiek paredzēts, ka šis rīks palīdzēs atrast atbilstošus darba piedāvājumus, kas būs rakstīti citā valodā nekā darba meklētāja CV. ESCO klasifikācija būs vērsta uz individuālo iemaņu un prasmju kategorizēšanu, jo gan darba tirgū, gan mācību nozarē galvenais uzsvars iezīmējas darbinieku individuālo iemaņu un prasmju profilos. ESCO vēl joprojām ir agrīnā izstrādes posmā. Pirmā ESCO versija tika publiskota 2013. gada 23.oktobrī, tā tiek pastāvīgi uzlabota, kā arī sagaidāms, ka visi nepieciešamie priekšdarbi tiks veikti līdz 2017. gadam.

2.1. Darba tirgus prognoze 2016. gadam

Neskatoties uz pozitīvajiem makroekonomikas rādītājiem, jāņem vērā, ka Latvijas ekonomikas attīstība ir ļoti cieši saistīta ar ārējās ekonomiskās vides attīstību. EK kopumā Eiropas Savienībai 2016. gadam prognozē 1,9 % IKP izaugsmi, savukārt Eirozonā IKP pieaugums 2016. gadam tiek prognozēts par 1,7 %. Latvijai IKP pieaugums tiek prognozēts par 3,1 %, kas pārsniedz ES

²¹ http://www.manpowergroup.com/wps/wcm/connect/587d2b45-c47a-4647-a7c1-e7a74f68fb85/2013_Talent_Shortage_Survey_Results_US_high+res.pdf?MOD=AJPERES

²² <http://www.manpowergroup.com/wps/wcm/connect/manpowergroup-en/home/thought-leadership/research-insights/talent-shortage-2015/talent+shortage+results>

²³ <https://ec.europa.eu/esco/home>

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

vidējo līmeni, ierindojoties starp straujākajiem pārējo dalībvalstu vidū. 2016. gadam un turpmākajiem gadiem prognozētā Latvijas ekonomikas izaugsme arī ir straujāka, nekā tā bija 2014. un 2015. gadā, kad IKP palielinājās attiecīgi par 2,4 % un 2,8 % un ekonomikas attīstību bremzēja ģeopolitiskā krīze un problēmas metālu ražošanas nozarē.

Latvijas ārējo tirdzniecības partnervalstu ekonomikas attīstības prognozes nākamajam gadam - Zviedrijai (+3,2 %), Vācijai (+1,8 %), kā arī mūsu kaimiņvalstīm – Lietuvai (+2,9 %), Igaunijai (+2,1 %) ²⁴.

Neskatoties uz to, ka ģeopolitisko sarežģītību sekas rada apgrūtinājumus Latvijas ekonomikas izaugsmei, EM IKP izaugsmei 2016. gadam prognozē straujāku nekā gadu iepriekš – par 3,2 % ²⁵. Latvijas ekonomikas attīstība ir cieši saistīta ar globālajām tendencēm. Ekonomiskā situācija Latvijai nozīmīgākajā eksporta tirgū – ES - pakāpeniski uzlabojas. Savukārt eksportētājus, kas galvenokārt orientējas uz austrumu tirgiem, ietekmē sliktā ekonomiskā situācija Krievijā. EM uzsver, ka straujākai Latvijas uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanai ir svarīgi atrast efektīvākos veidus, kā stiprināt zināšanu ekonomikas attīstību, celt uzņēmumu konkurētspēju eksportējošās nozarēs, paaugstināt produktivitāti un inovācijas kapacitāti, kā arī turpināt reformu procesu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, nodrošināt iespējami zemu elektroenerģijas cenu uzņēmumiem, kā arī nodrošināt ES fondu finansējuma pieejamību.

FM ir izstrādājusi makroekonomisko rādītāju prognozes laika posmam līdz 2019. gadam ²⁶. Atbilstoši atjaunotajām prognozēm Latvijas ekonomika 2016. gadā pieaugs par 3 %, bet 2017. gadā izaugsme paātrināsies līdz 3,3 %. Galvenais izaugsmes nodrošinātājs 2016. gadā joprojām būs privātais patēriņš, kuru veicinās algu pieaugums, kā arī bezdarba mazināšanās un mērens nodarbinātības pieaugums ²⁷. Paredzams, ka izaugsme pakāpeniski kļūs sabalansētāka un straujāks kļūs arī investīciju un eksporta pieauguma temps. Eksporta attīstību veicinās gan Krievijas sankciju bāzes efekta izzušana un Latvijas uzņēmēju pārorientēšanās uz jauniem tirgiem un produktiem, gan kopējās ekonomiskās izaugsmes paātrināšanās Eirozonā un situācijas stabilizēšanās NVS valstīs. Investīciju pieaugumu savukārt veicinās straujāka ES fondu finansējuma apgūšana, kā arī ģeopolitisko risku mazināšanās reģionā.

2015. gadā nodarbināto skaits pieauga līdz 896,1 tūkstošiem, kas ir par 1,3 % jeb 11,5 tūkstošiem vairāk nekā 2014. gadā. Tostarp nodarbinātības

²⁴ http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2013_autumn_forecast_en.htm

²⁵ Ekonomikas ministrijas sagatavotais biļetens “**Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību**” 2015. gada decembris
https://www.em.gov.lv/lv/nozares_politika/tautsaimniecibas_attistiba/zinojums_par_latvijas_tautsaimniecibas_attistibu/

²⁶ http://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/tautsaimniecibas_analize/tautsaimniecibas_analize/galvenie_makroekonomiskie_raditaji_un_prognozes/

²⁷ <http://www.fm.gov.lv/lv/aktualitates/jaunumi/makroekonomika/52158-fm-ekonomikas-izaugsmes-prognozi-2016-gadam-saglaba-3-apmera>
LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

līmenis 2015. gadā sasniedza 60,8 %, bet bezdarba līmenis samazinājās līdz 9,9%. Kopumā darba meklētāju skaits 2015. gadā ir sarucis līdz 98,2 tūkstošiem, kas ir par 9,4 tūkstošiem mazāk nekā 2014. gadā. Atbilstoši EM prognozēm²⁸, situācija darba tirgū nākamajos gados turpinās uzlaboties, vienlaikus arvien spīgtāk izpaudīsies demogrāfijas problēmas, darba tirgū sarūkot brīvajiem darba resursiem. 2016. gadā turpinās samazināties bezdarbs un pieaugs nodarbinātība. Nodarbināto skaits varētu palielināties aptuveni līdz 902 tūkstošiem jeb par aptuveni 0,9 %, salīdzinot ar 2015. gadu. Tādējādi nodarbinātības līmenis varētu sasniegt 62 %, savukārt bezdarba līmenis samazināties līdz 8,7 %. 2016. gadā tāpat kā 2015. gadā lielāks nodarbināto skaita pieaugums sagaidāms uz iekšzemes pieprasījumu vērstajās nozarēs.

2.2. NVA īstermiņa darba tirgus prognoze

Lai efektīvāk reaģētu uz darba tirgus pieprasījumu un lai noteiktu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību prioritāros virzienus, kuros piedāvāt apmācību programmas, nepieciešams veikt gan darba tirgus situācijas analīzi, noskaidrojot darbaspēka un prasmju pieprasījuma izmaiņas īstermiņā un vidējā termiņā, gan esošā darbaspēka piedāvājuma analīzi. Sākot no 2012. gada 2.pusgada un beidzot ar 2014. gada 1.pusgadu, NVA īstenoja ESF apakšaktivitātes 1.3.1.7. „Darba tirgus pieprasījuma īstermiņa un ilgtermiņa prognozēšanas un uzraudzības sistēmas attīstība” projektu, kura ietvaros tika iegūtas prognozes par darba tirgus attīstību īstermiņā, lai plānotu bezdarbnieku un darba meklētāju iesaistīšanu aktīvajos nodarbinātības pasākumos. Projektā ik pusgadu tika izstrādāta īstermiņa darba tirgus prognoze vienam gadam, kas atspoguļoja no jauna radīto darba vietu pieprasījuma pieauguma vai darba vietu samazinājuma tendences profesiju griezumā. Tāpat projektā tika izstrādāta darba tirgus īstermiņa prognozēšanas metodika, kas ietver darba tirgus īstermiņa prognozēšanas teorētiski pamatotu ekonometrisko modeli, metodiku un tās pielietojumu kopumā.

Metodikas izstrādātāji katrai nozarei izveidoja ekonometrisko modeli, balstoties uz pagātnes nodarbinātības un pievienotās vērtības datiem. Izmantojot EM pievienotās vērtības prognozes pa nozarēm, tiek prognozēta kopējā nodarbinātība nozarē. Iegūtie rezultāti tiek izmantoti, lai prognozētu nodarbinātību sadalījumā pa profesiju grupām, izmantojot CSP darbaspēka apsekojuma datus. Tādējādi tiek iegūtas darbaspēka pieprasījuma prognozes viena gada periodam

Izmantojot darba tirgus īstermiņa prognozēšanas metodiku, 2015. gadā NVA patstāvīgi sagatavoja darba tirgus īstermiņa prognozes laika periodam no 2015. gada 1.aprīļa līdz 2016. gada 1.aprīlim. Prognožu sagatavošanai finanšu

²⁸ Ekonomikas ministrijas sagatavotais **Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī** – https://em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/makromk/EMZino_180116.pdf LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

līdzekļu trūkuma dēļ netika veiktas darba devēju aptaujas, bet tās tika aizstātas ar nozaru pārstāvošo organizāciju aptaujāšanu. Tika aptaujātas vairāk nekā 20 nozares pārstāvošās organizācijas ar nolūku saņemt viņu viedokli par prognožu rezultātiem. Savu viedokli iesniedza 12 organizācijas.

Papildus darba tirgus īstermiņa prognožu sagatavošanai nākamajam periodam, 2015. gadā noritēja aktīvs darbs pie jau esošā prognožu vizualizācijas rīka integrēšanas NVA Bezdarbnieku un reģistrēto vakanču informācijas sistēmā (BURVIS) ERAF projekta „Nodarbinātības valsts aģentūras IS uzlabojumu un e-pakalpojumu izstrāde” ietvaros. No 2016. gada darba tirgus īstermiņa prognozes būs pieejamas kā viens no NVA piedāvājumiem e-pakalpojumiem, kas tika arī ievērojami pilnveidots (papildināts ar informāciju par nodarbināto skaitu, vidējo atlīdzību, reģistrēto bezdarbnieku skaitu un NVA reģistrēto brīvo vakanču skaitu profesijā).

Saskaņā ar prognozēm laika periodam no 2015. gada 1. aprīļa līdz 2016. gada 1. aprīlim, 123 atsevišķu profesiju grupās Latvijā kopā prognozēts 4 639 jaunu darba vietu pieaugums (palielinājums par 7 838 vietām un samazinājums par 3 200 vietām)

Lielākais jaunu darba vietu pieaugums prognozēts šādās nozarēs: Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde; Apstrādes rūpniecība; Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana; Ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija; Māksla, izklaide un atpūta; Mājsaimniecība kā darba devēju darbība, pašpatēriņa preču ražošana un pakalpojumu sniegšana individuālajās mājsaimniecībās; Ārpuslīdzekļu organizāciju un institūciju darbība; Citi pakalpojumi.

Savukārt darba vietu samazinājums prognozēts Lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā; Vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā; Automobiļu un motociklu remontā; Transportā un uzglabāšanā; Izmitināšanā un ēdināšanas pakalpojumos, kā arī Informācijas un komunikācijas pakalpojumu nozarē.

Jaunu darba vietu palielinājums prognozēts sekojošās profesijās: lauksaimniecības un mežsaimniecības mašīnu, mehānismu un iekārtu operatori, metinātāji un griezēji, veikalu pārdevēji un pārdevēju palīgi, mēbeļu un citu koka izstrādājumu ražotāji, kokapstrādes instrumentu un darbagaldu regulētāji un operatori, būvelektriķi un tiem radniecīgo jomu elektriķi, koksnes apstrādes iekārtu operatori u.c.

Darba vietu samazinājums prognozēts pamatizglītības pedagogu, mūrnieku un tiem radniecīgo profesiju strādnieku, ēku būvnieku, krāsotāju un tiem radniecīgo profesiju strādnieku un sanitārtehiķu profesiju grupās.

2016. gadā tiks uzsākts jauns ESF projekts specifiskā atbalsta mērķa 7.1.2. pasākuma „Darba tirgus apsteidzošo pakārtojumu sistēmas ieviešana” ietvaros. Projekta ietvaros plānots pilnveidot darba tirgus īstermiņa prognozēšanas metodiku, projekta galvenais mērķis ir paplašināt informācijas pieejamību sabiedrībai un politikas veidotājiem par darba tirgu – esošo situāciju, nākotnes

tendencēm un izglītības iespējām, kā arī izveidot vienkāršu un lietotājiem draudzīgu instrumentu e-vidē, kas parādītu pieprasījumu un piedāvājumu pēc dažādām profesijām, prasmēm un izglītības darba tirgū īstermiņa, vidējā termiņa un ilgtermiņa perspektīvā. Pasākumu plānots īstenot no 2016. gada līdz 2021. gada 31. decembrim.

2.3. EM darba tirgus vidējā un ilgtermiņa prognozes

EM norāda²⁹, ka, izstrādājot darba tirgus prognozes, vidēja termiņa izvērtējumā tika ņemti vērā arī politiskie procesi pasaulē, tādi kā Ukrainas krīze, notikumi arābu pasaulē u.c.

Latvijas tautsaimniecības attīstības scenārijā pieņemts, ka Latvija līdz 2020. gadam sekmīgi realizē izaugsmes potenciāla stiprināšanas struktūrpolitiku, vienlaikus pieņemot, ka globālās ekonomikas un ES attīstība stabilizēsies, kas ļauj Latvijai vidēji ik gadu līdz 2020. gadam palielināt IKP apjomu vismaz par 4-5 %. Tuvojoties ES vidējam līmenim, nākamajā desmitgadē izaugsmes tempi var nedaudz samazināties

Neradot lētām darbaspēkam alternatīvas konkurētspējas priekšrocības, Latvijas ekonomikas izaugsme varētu būt lēnāka, nekā prognozēts mērķa scenārijā. Pastāv arī risks, ka globālās ekonomikas attīstība vidējā termiņā ir neviendabīga, ES atkopšanās no krīzes ir lēna, Ukrainas krīzes radītā ģeopolitiskā situācija neuzlabojas. Gan vājāks ārējais pieprasījums, gan jaunu konkurētspējas priekšrocību trūkums kavē eksporta izaugsmi. Izaugsmi balsta iekšzemes pieprasījums, tomēr privātais patēriņš un investīcijas aug lēni.

Latvijas ekonomika pārkārtojas uz ilgtspējīgu attīstības modeli, kurā galvenais attīstības dzinējspēks ir eksports. Tautsaimniecības attīstības scenārijā IKP līdz 2020. gadam varētu pieaugt par vairāk nekā 25 %, salīdzinot ar 2014. gadu. Liels devums izaugsmē sagaidāms apstrādes rūpniecībai, kur pieauguma tempi būs straujāki nekā vidēji tautsaimniecībā. Savukārt ienākumu pieaugums no eksporta dos pozitīvus stimulus uz iekšējo patēriņu vērsto nozaru izaugsmi.

Pieprasījums pēc darbaspēka vidējā termiņā augs mēreni, jo izaugsmei galvenokārt jābalstās uz produktivitātes pieaugumu. Īpaši tas attiecas uz tirgojamajām nozarēm un galvenokārt apstrādes rūpniecību, kas darbojas atvērto preču un pakalpojumu tirgos, kur izšķiroša nozīme ir konkurētspējai. Sagaidāms, ka kopumā tautsaimniecībā pieprasījums pēc darbaspēka 2020. gadā par 3,1 % jeb 28 tūkst. pārsniegs 2014. gada līmeni.

Gandrīz 2/3 no visa darbaspēka pieprasījuma pieauguma līdz 2020. gadam veidos trīs nozares – apstrādes rūpniecība, tirdzniecība un

²⁹ Ekonomikas ministrijas sagatavotais 2015.gada **Informatīvais ziņojums par darba tirgus vidēja un ilgtermiņa prognozēm** – https://www.em.gov.lv/files/tautsaimniecibas_attistiba/EMZino_150615_full.pdf LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

komercpakalpojumi. Apstrādes rūpniecībā, augot ražošanas apjomiem, palielināsies arī pieprasījums pēc darbaspēka. Tomēr, lai vidējā un ilgtermiņā nozare būtu konkurētspējīga, vairāk nekā 3/4 no kopējā nozares pieauguma ir jānodrošina produktivitātes kāpumam – tehnoloģiju pārnesei ražošanā, pētniecības attīstīšanai, inovācijai, darbinieku kvalifikācijas un prasmju celšanai. Sagaidāms, ka ilgtermiņā apstrādes rūpniecības izaugsmē lielāku devumu dos vidējo un augsto tehnoloģiju nozares (piemēram, ierīču, mehānismu, elektrisko un optisko iekārtu ražošana u.c.) un relatīvi ieguldījums samazināsies tādām tradicionālajām nozarēm kā kokapstrāde un pārtikas ražošana.

Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarē vidējā un ilgtermiņā, līdzīgi kā citās attīstītajās valstīs, nodarbināto skaits nozarē samazināsies. Nākotnē pakāpeniski augs pieprasījums pēc darbaspēka arī būvniecības nozarē. Taču jāņem vērā, ka krīzes laikā būvniecībā nodarbināto skaits ļoti būtiski saruka. Prognozēs tiek paredzēta stabila un harmoniska nozares izaugsme dažādos tās segmentos – infrastruktūras objektu, ražošanas un tirdzniecības būvju, kā arī sabiedrisko un dzīvojamo ēku būvniecībā.

Sagaidāms, ka nākotnē salīdzinoši liels nodarbināto skaita pieaugums būs komercpakalpojumu nozarēs. 2020. gadā pieprasījums pēc darbaspēka par 6 % pārsniegs 2014. gada līmeni un veidos piektdaļu no visā tautsaimniecībā nodarbināto skaita. Komercpakalpojumu nozares izaugsmi galvenokārt veicinās pārējo tautsaimniecības nozaru attīstība un aizvien augošais pieprasījums pēc ārpakalpojumiem.

Ņemot vērā tautsaimniecības pārstrukturizāciju vidējā un ilgtermiņā, sagaidāmas izmaiņas arī darbaspēka pieprasījumā pa profesiju grupām. Aizvien straujāk pieaugs pieprasījums pēc augstas kvalifikācijas speciālistiem. To pamatā noteiks pieprasījuma pieaugums pēc darbaspēka apstrādes rūpniecībā un pakalpojumos, it īpaši komercpakalpojumos. Sagaidāms, ka profesiju griezumā vidējā termiņā pieprasījums palielināsies pēc zinātnes un inženierzinātņu speciālistiem, kā arī IKT jomas speciālistiem.

Vidējā termiņā augs arī pieprasījums pēc vidējās kvalifikācijas profesiju speciālistiem, galvenokārt apstrādes rūpniecībā. Kā būtiskākās profesijas pēc kurām pieaugs pieprasījums ir jāmin elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki, kā arī pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki. Tajā pašā laikā mazināsies pieprasījums pēc lauksaimniecības darbiniekiem. Ņemot vērā demogrāfijas tendences, atbilstošās kvalifikācijas darbaspēka piedāvājums nākotnē varētu būtiski sarukt, līdz ar to profesionālās vidējās izglītības loma vidējā termiņā aizvien pieaugs.

Jāatzīmē, ka būtiskākais darbaspēka pieprasījuma samazinājums sagaidāms pēc mazkvalificētā darbaspēka – līdz 2030. gadam darbavietu skaits ar zemām prasībām pēc izglītības samazināsies par vairāk nekā 1/4 daļu.

Tiek prognozēts, ka kopumā 2020. gadā darbaspēka piedāvājums pārsniegs pieprasījumu par 6,1%, savukārt līdz 2030. gadam starpība varētu samazināties par 0,6% – līdz 5,5%. Lai arī atbilstošais darbaspēka pārpalikums varētu būt pietiekams, lai nodrošinātu normālu darba tirgus un tautsaimniecības funkcionēšanu kopumā, tomēr atsevišķos darba tirgus segmentos (reģionos, atsevišķās profesijās) disproporcijas varētu būt pietiekami nozīmīgas, lai kavētu noteiktu tautsaimniecības sektoru izaugsmi.

Sagaidāms, ka nodarbināto skaits līdz 2020. gadam mērķa scenārija gadījumā varētu palielināties par vairāk nekā 3 % jeb aptuveni 28 tūkst., kas absorbēs daļu pašreizējo darba meklētāju. Tomēr daļa iedzīvotāju, kas nespēs pielāgoties jauniem apstākļiem, visdrīzāk izies no darba tirgus (galvenokārt pensionēsies, t.sk. priekšlaicīgi).

Darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma atbilstība:

- Nākamajos gados situācija darba tirgū turpinās pakāpeniski uzlaboties, tomēr vidējā termiņā saglabāsies jūtamas disproporcijas starp darbaspēka pieprasījumu un piedāvājumu. No vienas puses, to noteiks neatbilstības starp darba tirgū pieprasītām un piedāvātām prasmēm, no otras – darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma reģionālās disproporcijas;
- Pat pie relatīvi augsta atalgojuma līmeņa, atsevišķās profesijās jau pašlaik ir grūtības apmierināt pieaugošo pieprasījumu ar atbilstošas kvalifikācijas darbaspēku (piemēram – IT nozarē, programmētāji). Vienlaikus ir jomas, kur pastāv ievērojams darbaspēka pārpalikums (dažādu pakalpojumu jomu, pārvaldes/administrācijas darbinieki, personāla speciālisti, tirdzniecības aģenti u.tml.), tādējādi iedzīvotāji ar atbilstošu izglītību un pieredzi spiesti strādāt zemāka līmeņa darbos;
- Pastāv arī izteiktas darbaspēka un darba vietu reģionālā sadalījuma atšķirības. Pēdējo desmit gadu laikā augstākais bezdarba līmenis valstī saglabājies Latgales reģionā, savukārt jauno darbavietu koncentrācija pārsvarā veidojusies Rīgas reģionā un Rīgas pilsētā. Ņemot vērā laiku un resursus, kas nepieciešams, lai notiktu vispārīga reģionālā izlīdzināšanās, darba tirgus reģionālās atšķirības visdrīzāk saglabāsies kā ilgtermiņa problēma.

Saskaņā ar vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozēm, saglabājoties pašreizējai darbaspēka sagatavošanas struktūrai, paredzamas šādas būtiskākās darba tirgus disproporcijas:

- neatbilstība starp augstākās izglītības piedāvājumu un darba tirgus pieprasījumu. Turpmākajos gados palielināsies speciālistu pārpalikums humanitāro un sociālo zinātņu jomās (2020. gadā pārpalikums ~17 tūkst.), vienlaikus iztrūkums varētu veidoties pēc dabaszinātņu, IKT un inženierzinātņu speciālistiem (2020. gadā iztrūkums ~14 tūkst.);

- iztrūkums pēc darbaspēka ar vidējo profesionālo izglītību. Pēdējo 10 gadu laikā ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits ar vidējo profesionālo izglītību sarucis par piektdaļu, līdzīgos tempos samazinājums būs vērojams arī turpmāk;
- liels jauniešu īpatsvars, kas nonāk darba tirgū bez konkrētas specialitātes un prasmēm. Aptuveni 30 % no vispārējo vidējo izglītību beigušiem neturpina mācības augstākās izglītības līmenī, savukārt pieprasījums pēc šāda darbaspēka samazinās;
- liels mazkvalificētā darbaspēka īpatsvars. 2014. gadā aptuveni 9 % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem bija pamatizglītība vai nepabeigta pamatizglītība, turklāt nav sagaidāms, ka tuvākā nākotnē to īpatsvars varētu samazināties.

Lai nākotnē mazinātu iespējamās darba tirgus disproporcijas, problēmas ir jārisina kompleksi. Piemēram, ir grūti palielināt studējošo skaitu dabas zinātnēs un inženierzinātnēs, ja jau pamatizglītībā un vidējā izglītībā skolēniem ir vājas zināšanas un maza interese par eksaktajiem mācību priekšmetiem. Tāpat jāņem vērā, ka iespējamie risinājumi augstākā izglītībā, vidējā, vidējā profesionālā izglītībā un pamatizglītībā jūtamu ietekmi dos vairāk ilgtermiņā. Izmaiņas formālā izglītībā atstāj relatīvi mazu ietekmi uz vidēja termiņa problēmām. Tāpēc profesionālās kvalitātes uzlabošanai un darba tirgus disproporciju mazināšanai nozīmīga loma ir efektīvai pieaugušo apmācību tālākizglītības sistēmai. Pieaugušo tālākizglītības sistēmas uzlabojumi ir vienlīdz svarīgi bezdarbniekiem un nodarbinātiem visu profesionālo kvalifikāciju pārstāvjiem – kā vienkāršo, tā arī augsti kvalificēto profesiju. Kvalitatīva tālākizglītības piedāvājuma nodrošināšanā pieaugušajiem nozīmīga loma ir gan augstākās izglītības iestādēm, gan arī profesionālās izglītības iestādēm.

3. Apmācību komisijas apstiprinātie bezdarbnieku apmācību saraksti

Apzinoties, ka daļa no NVA uzskaitē esošajiem bezdarbniekiem jau ilgstoši ir bez darba, lielai daļai no pašreiz reģistrētajiem bezdarbniekiem varētu būt grūtības iekļauties darba tirgū, tāpēc nepieciešams turpināt īstenot aktīvos darba tirgus politikas pasākumus, t.sk. apmācības.

Atbilstoši Ministru kabineta 2011. gada 25.janvāra noteikumu Nr.75 "Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem" (turpmāk – MK noteikumi Nr.75) 22.punktā noteiktajam, apmācību jomas, izglītības programmas, profesijas un sociālās un profesionālās pamatprasmes, kurās atbilstoši darba tirgus pieprasījumam un tautsaimniecības nozaru attīstības prognozēm nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, kā arī konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu tematiskās jomas (turpmāk – apmācību saraksti) ne retāk kā reizi gadā nosaka labklājības ministra izveidota **Apmācību komisija**. Apmācību komisijas sastāvā iekļauj LM, EM, IZM, NVA, Latvijas Pašvaldību savienības, Latvijas Darba devēju konfederācijas, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības, kā arī, ja nepieciešams, citu kompetento valsts, pašvaldību, augstākās izglītības un zinātnes institūciju vai biedrību un nodibinājumu pārstāvjus un nozaru ekspertus.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.75, NVA organizē bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību:

- atbilstoši **Apmācības komisijas** priekšlikumiem;
- pēc darba devēja rakstiska pieprasījuma.

Profesiju un pamatprasmju sarakstu sagatavošana profesionālās un neformālās apmācības organizēšanai tiek veikta:

1. analizējot NVA statistikas datus, bezdarbnieku skaitu un profilu katrā no profesijām, pieteiktās brīvās darba vietas, darbiekārtošanās rādītājus utt.;
2. analizējot nozaru attīstības tendences (analizējot CSP datus), ņemot vērā EM vidējā termiņa darba tirgus pieprasījuma prognozes un nozaru ekspertu sniegto informāciju;
3. ņemot vērā NVA sagatavotās īstermiņa darba tirgus prognozes.

Vienlaikus Apmācību komisijas apstiprinātie saraksti var tikt aktualizēti, ņemot vērā darba tirgus pieprasījuma izmaiņas.

Lai apzinātu darba tirgus situāciju un prognozētu tās turpmāko attīstību, kā arī noteiktu apmācību programmas, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, Apmācību komisijas sēdēs regulāri notiek darbs pie apmācību sarakstu aktualizēšanas.

Apmācību komisija 2015. gadā tika sasaukta divas reizes. Pirmajā no tām lēmums tika pieņemts rakstiskajā procedūrā (elektroniski). Ar 2015. gada 28.jūlija protokolu Nr. 1/2015 tika noteikts piemērots profesionālās izglītības

programmu saraksts “Jauniešu garantijas” pasākumam „Darbnīcas jauniešiem” (turpmāk – Pasākums). Pasākuma saraksts ir nepieciešams, lai nodrošinātu iespēju jauniešiem bezdarbniekiem izglītības iestādēs iepazīt trīs profesionālās izglītības programmas un katrā izglītības programmā darboties divas nedēļas, tādējādi sekmējot piemērotākās izglītības un profesionālās darbības jomas izvēli.³⁰ Komisijas apstiprinātais saraksts sniedz iespēju jauniešiem pēc dalības Pasākumā turpināt izvēlētais profesijas apguvi gan NVA Jauniešu garantijas atbalsta pasākuma “Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmu īstenošana”, gan Valsts izglītības attīstības aģentūras Jauniešu garantijas pasākuma “Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana Jauniešu garantijas ietvaros” ietvaros.

2015. gada 3.decembrī tika sasaukta Apmācību komisijas sēde, kurā ar sēdes protokolu Nr. 2/2015 tika aktualizēti bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību saraksti 2016. gadam. Atbilstoši darba tirgus situācijai, tika precizēti programmu nosaukumi, tāpat lemts par jaunu programmu papildināšanu vai svītrosānu no apmācību sarakstiem.

Papildus sēdes ietvaros komisijas locekļi tika iepazīstināti ar Ekonomikas ministrijas informāciju par tautsaimniecības nozaru attīstības tendencēm 2016. gadā un vidējā un ilgtermiņa prognozēm, kā arī jaunākajām LM un NVA aktualitātēm apmācību pasākumu organizēšanā un paveikto 2015. gadā:

- bezdarbnieku apmācību projekta uzsākšanu - darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 7.1.1. specifiskā atbalsta mērķa „Paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam” projekts “Atbalsts bezdarbnieku izglītībai”, kura mērķa grupa ir NVA reģistrēti bezdarbnieki un darba meklētāji, īpaši ar zemu un darba tirgus prasībām neatbilstošu prasmju un kvalifikācijas līmeni;
- apmācības pie darba devēja atsākšanu, kurā tiek piemērota ikmēneša darba algas dotācija (par pirmajiem diviem mēnešiem – 160 eiro mēnesī, par nākamajiem diviem mēnešiem – 120 eiro mēnesī, savukārt par pēdējiem diviem mēnešiem – 90 eiro mēnesī);
- izmēģinājumu projekta „Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs” 2.kārtas uzsākšanu, kura mērķis ir novērtēt valsts un pašvaldību izglītības iestāžu iespējas nodrošināt bezdarbnieku (kuri vairāk pakļauti kādam sociālās atstumtības riskam, piemēram, ilgstošie bezdarbnieki, bezdarbnieki vecumā virs 50 gadiem) apmācību īstenošanu;
- ieviesto atbalstu bezdarbnieku reģionālajai mobilitātei aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros;

³⁰ Detalizētāk ar Pasākuma aprakstu ir iespējams iepazīties NVA mājaslapas sadaļā: Klientiem – Jauniešiem – Darbnīcas jauniešiem (skat. šeit: <http://www.nva.gov.lv/index.php?cid=433&mid=440&txt=3641>).

- publisko iepirkumu procedūras atcelšanu starp NVA un izglītības iestādēm, kā rezultātā tiks veicināta operatīvāka apmācību pakalpojumu sniegšana NVA klientiem (nav vairs jāgaida, kad beigsies iepirkuma procedūra) un sekmēta NVA klientu vienkāršotāka izglītības iestāžu izvēle.

Sastādot apmācību jomu un profesiju sarakstu, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2016. gadā, uzsvars tika likts uz apstrādes rūpniecību un enerģētiku, būvniecību, kā arī transporta un informācijas un komunikācijas pakalpojumiem. Lēmumi par sarakstu aktualizēšanu tika pieņemti, balstoties gan uz Apmācību komisijas iesniegtajiem priekšlikumiem, gan arī Metālapstrādes, mašīnbūves un mašīnzinību Nozaru ekspertu padomes, darba devēju (Latvijas Elektrotehnikas un elektronikas rūpniecības asociācijas) priekšlikumiem, kā arī, ņemot vērā sasaisti ar EM tautsaimniecības nozaru attīstības prognozēm.

No apmācību jomu un profesiju saraksta, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2016. gadā (skatīt 12.sadaļas Pielikumu Nr.1), tika svītrotas profesionālās tālākizglītības programmas “Apavu labotājs”, “Autoatslēdznieks” (abas 2.kval. līmenis), “Automehāniķis” (3.kval. līmenis). Vienlaikus saraksts tika papildināts ar programmu “Elektronikas montētājs” (2.kval. līmenis). Savukārt no profesionālās pilnveides izglītības programmu saraksta tika svītrotā kopa “Biškopība”.

Jāpiebilst, ka komisijas sēdē tika iesniegti vairāki priekšlikumi saistībā ar atbilstošu būvniecības izglītības programmu piedāvājumu NVA klientiem, kuru izskatīšanai bija nepieciešams būvniecības ekspertu viedoklis. Līdz ar to sēdē tika nolemts LM organizēt tikšanos ar pārstāvjiem no NVA, VISC, Būvniecības nozaru padomes, Latvijas Būvnieku asociācijas, lai vienotos par iepriekš komisijā iesniegtajiem priekšlikumiem būvniecības izglītības programmu aktualizēšanai, t.sk. izprastu katras būvniecības programmas specifiskās prasības un pamatojumu profesionālās tālākizglītības un pilnveides sarakstu papildināšanai u.c. ar nozari saistītiem jautājumiem.

Pēc 2016. gada 21.janvāra sanāksmes par būvniecības izglītības programmu noteikšanu NVA klientu apmācību ietvaros Apmācību komisija lēma no profesionālās tālākizglītības saraksta svītrot programmas “Būvstrādnieks” (1.kval. līmenis) un “Ēku celtnieks” (3. kval. līmenis), kā arī papildināt sarakstu ar programmām “Betonētājs” (2.kval. līmenis), “Ardares darbu strādnieks” (2.kval. līmenis), “Sausās būves montētājs” (2.kval. līmenis), “Būvkonstrukciju montētājs” (3.kval. līmenis), “Sausās būves tehniķis” (3.kval. līmenis), “Ēku būvtehniķis” (3. kval. līmenis). Tāpat tika pieņemts lēmums, ka pirms bezdarbnieku iesaistes 3.kvalifikācijas līmeņa būvniecības programmu apgūvē NVA noteikt prasības iepriekšējai izglītībai vai darba pieredzei būvniecībā.

Savukārt „Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts bezdarbnieku neformālās apmācības organizēšanai 2016. gadā” (skatīt 12.sadaļas Pielikumu Nr.2) tika papildināts ar programmu “Latviešu valoda bez starpniekvalodas”, ņemot vērā nepieciešamību organizēt valsts valodas apguvi bēgļiem un patvēruma meklētājiem. Tāpat tika pieņemts lēmums par valodu programmu “Somu valoda (ar priekšzināšanām)”, “Igauņu valoda (ar priekšzināšanām)”, “Lietuviešu valoda (ar priekšzināšanām)” un datorzinību programmu “Revit Architecture”, “Revit Structure”, “AutoCAD Architecture”, “DWGEditor” izkļaušanu no neformālās izglītības saraksta, ņemot vērā nepietiekamo NVA klientu interesi pēc šo programmu apguves nepieciešamības.

Darba tirgū joprojām ir pieprasījums pēc elastīgiem un kompetentiem darbiniekiem, kuri gatavi vienlaikus veikt vairāku amatu pienākumus, kuriem papildus profesijas specifiskajām nepieciešamajām zināšanām piemīt arī kāda no pamata kompetencēm, piemēram, svešvalodu zināšanas. Līdz ar to neformālo apmācību sarakstā joprojām ir iekļautas programmas, kas veicina latviešu valodas, svešvalodu, datorzinību, kā arī transportlīdzekļu vadīšanas prasmju apguvi.

Visbeidzot Apmācību komisijas aktualizēja arī Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu individuālo konsultāciju un grupu nodarbību sarakstu 2016. gadam (skatīt 12.sadaļas Pielikumu Nr.3), ņemot vērā NVA ieteikumus un pieredzi šo īso programmu organizēšanā.

4. 2015. gadā NVA īstenotie aktīvās darba tirgus politikas pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot personu konkurētspēju darba tirgū

Aktīvās darba tirgus politikai ir jābūt efektīvai un elastīgai, lai konkrētajā periodā (atkarībā no tā, vai valstī ir vērojams ekonomikas pieaugums vai lejupslīde) piedāvātu visatbilstošākos pasākumus bezdarbnieku, darba meklētāju un bezdarba riskam pakļauto personu aktivizēšanai. Tas nozīmē, ka dažādām bezdarbnieku mērķgrupām tiek piedāvāti dažādi pasākumi ar dažādiem mērķiem un īstenošanas nosacījumiem. Piemēram, cilvēkiem ar zemu prasmju līmeni nepieciešams piedāvāt apmācību pasākumus, kas paaugstinās šo personu zināšanu un prasmju līmeni. Jaunieši var saskarties ar grūtībām darba tirgū tāpēc, ka viņiem nav darba pieredzes, tādējādi aktīvas darba tirgus politikas pasākumi (turpmāk – ADTP pasākumi) jauniešiem paredz pirmās darba pieredzes iegūšanu un izvēles pasākumus, kas palīdz pieņemt apzinātāku lēmumu par nākotnes profesiju (karjeras konsultācijas, papildus informācija par vakancēm un tendencēm darba tirgū u.c.). Ilgstošajiem bezdarbniekiem, kas nevar atgriezties darba tirgū jaunu darba vietu trūkuma dēļ, ir jāpiedāvā aktivizācijas pasākumi, kas uztur viņu iemaņas un prasmes un novērš šo cilvēku ekonomisko neaktivitāti.

Ņemot vērā samērā augsto bezdarba līmeni un galvenās bezdarbnieku riska grupas, tiek pilnveidoti un īstenoti gan vispārējie ADTP pasākumi bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautajām personām, gan specializēti pasākumi mērķa grupu bezdarbniekiem.

Ņemot vērā ierobežoto finansējumu un samērā lielo bezdarbnieku skaitu, ADTP pasākumi primāri tiek piedāvāti tām bezdarbnieku grupām, kurām ir visgrūtāk atgriezties darba tirgū – atbalsts sākumā tiek sniegts tiem bezdarbniekiem, kas palikuši bez iztikas līdzekļiem. Līdz ar to tiek uzlabota šo cilvēku konkurētspēja darba tirgū, jo bez dalības pasākumos šie cilvēki varētu kļūt pat ekonomiski neaktīvi vai nokļūtu ilgstošo bezdarbnieku grupā, vai arī vispār neatgriezties darba tirgū. Vienlaikus tiek nodrošināta secīga iesaiste pasākumos – konkurētspējīgākie bezdarbnieki (piemēram, ar augstāko izglītību, ar darba pieredzi) tiek iesaistīti vispirms īstermiņa pasākumos (motivācijas programmas, karjeras konsultācijas, atbalsts darba meklēšanā) un tikai gadījumā, ja tie nevar atrisināt bezdarba situāciju ar īstermiņa pasākumiem, tie tiek iesaistīti finanšu ietilpīgākajos pasākumos. Ja bezdarbnieks vai darba meklētājs bez attaisnojošiem iemesliem pārtrauc dalību apmācībā, bezdarbniekam un darba meklētājam ir pienākums atlīdzināt NVA radušos apmācību izdevumus.

Bezdarbnieku secīga iesaiste nodarbinātības pasākumos, no vienas puses, atbalsta vairāk tos bezdarbniekus, kuriem ir visgrūtāk iekļauties darba tirgū (zema kvalifikācija, novecojušās prasmes, ilgstošais bezdarbs u.tml.), bet no otras puses, šķietami pazemina aktīvas darba tirgus politikas pasākumu rezultatīvos rādītājus (iekārtošanās darbā pēc dalības pasākumos u.c.), kas

varētu būt augstāki, ja pasākumos tiktu iesaistīti visprasmīgākie un zinošākie bezdarbnieki, kuriem ir vislielākās izredzes atrast darbu arī bez finanšu ietilpīgu pasākumu palīdzības. Vērtējot ADTP pasākumus, ir svarīgi ņemt vērā ne tikai rezultātīvos rādītājus, bet arī sociālo ietekmi - cik cilvēki ir saglabājuši aktivitāti, iekārtojušies darbā vai uzsākuši uzņēmējdarbību ilgākā periodā, cik cilvēkiem ir nodrošināta aktivizācijas pasākumu pieejamība utt.

Papildus arī NVA mājaslapas sadaļā „Klientiem → Apmācību iespējas” ievietots brīdinājuma teksts par stipendijas atmaksas kārtību, ja apmācības pārtrauktas neattaisnojošu iemeslu dēļ, tādējādi jau savlaicīgi nododot informāciju klientiem par sekām, ja apmācības tiks nepamatoti pārtrauktas.

Tāpat ir veikti uzlabojumi NVA klientu informēšanā par vietām apmācību programmās un rindām uz apmācību pasākumiem - NVA filiāļu mājaslapā sadaļā „Apmācības” publicēti reģistrēto vēlmju saraksti. Šo informāciju mājaslapā ievieto un ne retāk kā divas reizes mēnesī (līdz katra mēneša 1. un 15.datumam) aktualizē NVA filiāles. Reģistrēto vēlmju saraksti ir izvietoti arī katrā filiālē klientiem pieejamā vietā.

2015. gadā ADTP piedalījās 103 tūkst. personas. 2015. gadā ADTP pasākumiem izlietoti 26 milj. eiro (2008. gadā - 11 milj., 2009. gadā – 32 milj., 2010. gadā – 64 milj., 2011. gadā – 50 milj., 2012. gadā - 31,2 milj., 2013. gadā - 32,1 milj. latu, 2014. gadā - 38,4 milj. eiro), t.sk., ESF līdzfinansējums 17 milj. EUR. Plašāks ADTP pasākumu finansējuma izlietojums un iesaistes rādītāji pieejami ziņojuma 4.pielikumā. Aptuveni 47 % no tā izlietots bezdarbnieku kvalifikācijas paaugstināšanai un pilnveidei, nedaudz vairāk nekā 15 % algoto pagaidu sabiedrisko darbu organizēšanai, aptuveni 13 % atbalstītai nodarbinātībai, aptuveni 23 % Jauniešu garantijas īstenošanai un 2 % citiem pasākumiem. 2015. gadā darbā iekārtojušies 69 tūkst. bezdarbnieku, no kuriem 20 tūkst. jeb 29,6 % bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot konkurētspējas paaugstināšanas pasākuma informatīvās dienas).

Bezdarbnieku mērķa grupu iesaiste ADTP pasākumos:

NVA īstenotie pasākumi ir palīdzējuši mazināt gan bezdarbnieku skaitu mērķa grupās, gan vispārējo bezdarbu. ADTP pasākumi, kas ir vērsti uz **ilgstošo bezdarbnieku** problēmu risināšanu, ir mazinājuši sociālo spriedzi, kā arī palīdzējuši saglabāt darba prasmes cilvēkiem, kas nav varējuši ātri atgriezties darba tirgū.

2014. gada 12 mēnešos NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos (t.sk. konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos (KPP)) piedalījušies 28 859 ilgstošie bezdarbnieki (viens bezdarbnieks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs). 2015. gadā dalību pasākumos uzsāka 28 914 ilgstošie bezdarbnieki. Par ADTP pasākumu pozitīvajiem rezultātiem ilgstošo bezdarbnieku mērķa grupai liecina arī fakts, ka 59,1 % no visiem ilgstošajiem bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

bezdarbniekiem, kas 2015. gadā ir iekārtojušies darbā (8 417 ilgstošie bezdarbnieki), ir iekārtojušies darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

2015. gada 3.ceturksnī uzsākta jauna, ESF līdzfinansēta atbalsta programma ilgstošajiem bezdarbniekiem³¹. Tās ietvaros līdz 2021. gadam plānots īstenot pasākumus, kuru galvenais mērķis ir veicināt ilgstošo bezdarbnieku iekļaušanos sabiedrībā un piemērotā darbā vai apmācībā, tādējādi mazinot viņu sociālās atstumtības riskus. Atbalsta programmas ietvaros ilgstošajiem bezdarbniekiem nodrošinās individuālas speciālistu un grupu konsultācijas (t.sk. karjeras konsultantu, psihologu, psihoterapeitu), kas veicina motivāciju un spējas iesaistīties darba tirgū; veselības pārbaudes, nosakot piemērotību piedāvātajam darbam, kā arī individuālajā darba meklēšanas plānā paredzētajiem aktīvajiem nodarbinātības pasākumiem; profesionālās piemērotības noteikšanu, noskaidrojot intereses un motivāciju mācīties, novērtējot veselības stāvokļa, kā arī iemaņu atbilstību konkrētai profesijai un (vai) apmācību programmai; motivācijas programmas darba meklēšanai; atbalsta pasākumus bezdarbniekiem ar atkarības problēmām. Minēto aktivitāšu īstenošanai kopējais finansējums ir 40 milj. eiro. Atbalsta programmā plānots iesaistīt 20 000 ilgstošos bezdarbniekus.

Lai sekmētu iekļaujoša darba tirgus veidošanos, pilnvērtīgi izmantojot Latvijas iedzīvotāju cilvēkresursu potenciālu, t.sk., mazinot bezdarba sociālās sekas, atbalstot bez darba palikušo cilvēku atgriešanos darba tirgū un sociālās atstumtības riskam pakļauto grupu pārstāvju pēc iespējas ilgu noturēšanos darba tirgū, kā arī uzlabojot darba vietu kvalitāti, Ministru kabinets 2015. gada maijā apstiprināja *Iekļaujošas nodarbinātības pamatnostādnes 2015.-2020. gadam*. Pamatnostādņu mērķis ir nodrošināt, lai ilgstošā bezdarba līmenis līdz 2020. gadam un ilgtermiņā nepārsniegtu 15 % no visiem bezdarbniekiem (2015. gada 31.decembrī 29,7 %) un 2,5 % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem.

2015. gadā ADTP pasākumos (t.sk. KPP) piedalījušies 43 335 tūkst. **bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk**. No janvāra līdz decembrim dalību uzsāka 42 779 bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk. Gados vecāki reģistrētie bezdarbnieki - visvairāk iesaistās konkurētspējas paaugstināšanas pasākumos, ADTP pasākumā „Algotie pagaidu sabiedriskie darbi”, kas palīdz uzturēt darba iemaņas, un neformālās izglītības apgūvē, tādējādi pielāgojoties darba tirgus mainīgajām prasībām un paaugstinot savas iespējas integrēties darba tirgū. 2015. gada 12 mēnešos darbā iekārtojušies 16 480 bezdarbnieki vecumā 50 gadi un vairāk, no kuriem 7 350 (32,5 %) bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas). Savukārt karjeras konsultācijas 2015. gadā saņēma 9 320 personas.

³¹ Ministru kabineta 11.08.2015. noteikumi nr.468 „Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 9.1.1. specifiskā atbalsta mērķa „Palielināt nelabvēlīgākā situācijā esošu bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū” pasākuma „Ilgstošo bezdarbnieku aktivizācijas pasākumi” īstenošana”. LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Labklājības ministrijā ar Eiropas Savienības atbalstu 2014.-2016. gadā tika īstenots aktīvās novecošanās jomas projekts „Latvijas visaptverošas aktīvās novecošanās stratēģijas izstrāde iedzīvotāju darba mūža pagarināšanai un uzlabošanai”. Projekta mērķis ir izstrādāt uz pierādījumiem balstītu Latvijas aktīvās novecošanas stratēģiju, kura, ņemot vērā ievērojamās demogrāfiskās izmaiņas, veicinātu ilgāku un veselīgāku Latvijas iedzīvotāju darba mūžu.

Aktīvās novecošanās stratēģijas aktivitātes tiks īstenotas ES fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 7.3.2.SAM “Paildzināt gados vecāku nodarbināto darbību saglabāšanu un nodarbinātību” ietvaros. Indikatīvās atbalstāmās darbības ir gados vecāku nodarbināto spēju, prasmju un veselības stāvokļa novērtēšana, cilvēkresursu attīstības plānošana, informatīvi konsultatīvs atbalsts darba devējiem, lai sekmētu gados vecāku cilvēku ilgāku palikšanu darba tirgū (veselīgas novecošanās, drošu darba metožu, elastīgu darba formu, personāla politikas un karjeras plānošanas u.c. jautājumos); prasmju pilnveidošanas pasākumi; darba vides novērtēšana un darba vietas pielāgošana; izmēģinājumu projekts – sistēmas izveide, kas sekmētu tādu nodarbināto, kam konstatēts prasmju trūkums, veselības traucējumi vai citi kavēkļi, kas ierobežo darba pienākumu veikšanu, nepieciešamo rehabilitāciju un/vai atbilstošu pārkvalifikāciju tajā pašā nozarē vai radniecīgā nozarē. Plānotais finansējums ir 10 596 711 eiro. Papildus informācija par projektu - <http://www.lm.gov.lv/text/2735>.

2015. gada 12 mēnešos NVA organizētajos Jauniešu garantijas pasākumos (t.sk. KPP) piedalījās 26,7 tūkst. **jaunieši** (15 – 29 gadi) bezdarbnieki (viens cilvēks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs, skat. 9.tabulu). 2015. gadā dalību pasākumos uzsāka 25 769 jaunieši bezdarbnieki (izņemot karjeras konsultācijas). Karjeras konsultācijas Jauniešu garantijas ietvaros 2015. gadā saņēma 30 827 jaunieši vecumā no 15 līdz 29 gadiem. Savukārt darbā iekārtojās 21 094 jaunieši bezdarbnieki, no kuriem 5 841 (27,7 %) darbā iekārtojās pēc kāda aktīvā nodarbinātības pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

Lai mazinātu jauniešu bezdarbu, 2015. gadā tika turpināti uz jauniešiem mērķēti pasākumi, piesaistot iniciatīvas „Jauniešu garantija” līdzekļus, kuras ietvaros jauniešiem tiek piedāvāts kvalitatīvs un viņu vajadzībām atbilstošs ADTP piedāvājums vai iespēja iesaistīties profesionālās izglītības programmās, kas rada iespēju īsā laikā (1-1,5 gadi) iegūt kvalifikāciju un integrēties darba tirgū.

Latvijā “Jauniešu garantija” galvenokārt attiecas uz jauniešiem vecumā no 15 līdz 29 gadiem (ieskaitot). 2015. gada jauniešu garantijas izlietotais finansējums bija 6 010 789 eiro, savukārt iesaistes rādītāji katrā no Jauniešu garantijas īstenotajām aktivitātēm ir atspoguļoti 12.tabulā. Plašāka informācija

par „Jauniešu garantijas” atbalsta pasākumiem ir atrodama LM mājaslapā³².

Jāpiebilst, ka arī VIAA piedāvā jauniešiem (vecumā no 17 līdz 29 gadiem) divas reizes gadā – vasarā un ziemā – iestāties un uzsākt mācīties kādā no Latvijas profesionālās izglītības iestādēm, kurās 1 vai 1,5 gada laikā iespējams apgūt tautsaimniecībā noderīgu profesiju (aptuveni 90 profesijas). VIAA Jauniešu garantijas projekta ietvaros profesiju var apgūt arī tie jaunieši, kuri strādā algotu darbu vai ir pašnodarbināti. Pieteikties mācībām var arī tie jaunieši, kas mācās vakarskolā, iegūst vidējo izglītību tālmācībā vai studē nepilna laika studiju programmās. VIAA Jauniešu garantijas projektā uz 31.12.2015. izlietotais finansējums veidoja 8 749 341 eiro, savukārt iesaistīto jauniešu skaits bija - 5 497 jaunieši, t.sk. arī nodarbinātie jaunieši.

Kopējais Jauniešu garantijas programmas finansējums 2014.-2018. gadā (7.2.1.SAM) veido 70 161 381 eiro, t.sk. Jauniešu nodarbinātības iniciatīvas finansējums – 29 010 639 eiro, ESF finansējums – 34 978 130 eiro, valsts budžeta līdzfinansējums – 5 029 039 eiro un privātais līdzfinansējums – 1 143 573 eiro.

Tabula Nr.9

Jauniešu garantijas pasākuma iesaistīto skaits 2015. gadā

<i>Pasākuma nosaukums</i>	<i>Iesaistīto jauniešu skaits 2015.g. 12 mēn.</i>
Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (t.sk. info dienas)	22 395
Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmu īstenošanai	897
Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalstiskajā sektorā	873
Neformālās izglītības programmu īstenošana (bez valsts val.)	475
Atbalsts jauniešu reģionālajai mobilitātei	452
Darbnīcas jauniešiem	428
Subsidētā darba vieta jauniešiem bezdarbniekiem (nelabvēlīgākā situācijā esoši darbinieki)	353
Neformālās izglītības programmu īstenošana Transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju prog.)	223
Neformālās izgl. prog. "Valsts valodas apguve"	207
Pirmā darba pieredze jauniešiem	172
Subsidētā darba vieta jauniešiem bezdarbniekiem (jaunieši bezdarbnieki ar invaliditāti)"	155
Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai jauniešiem	87
Kopā	26 717
Karjeras konsultācijas	30 827

Datu avots: NVA

Jaunieši sadarbībā ar NVA karjeras konsultantu un citiem speciālistiem var noskaidrot savas stiprās puses, saņemt informāciju par Latvijā pieejamām darbavietām, iegūt jaunas prasmes un pirmo darba pieredzi, kā arī saņemt atbalstu uzņēmējdarbības uzsākšanai. Dalība piemērotu pasākumu iesaistē tiek

³² <http://www.lm.gov.lv/text/2607>

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

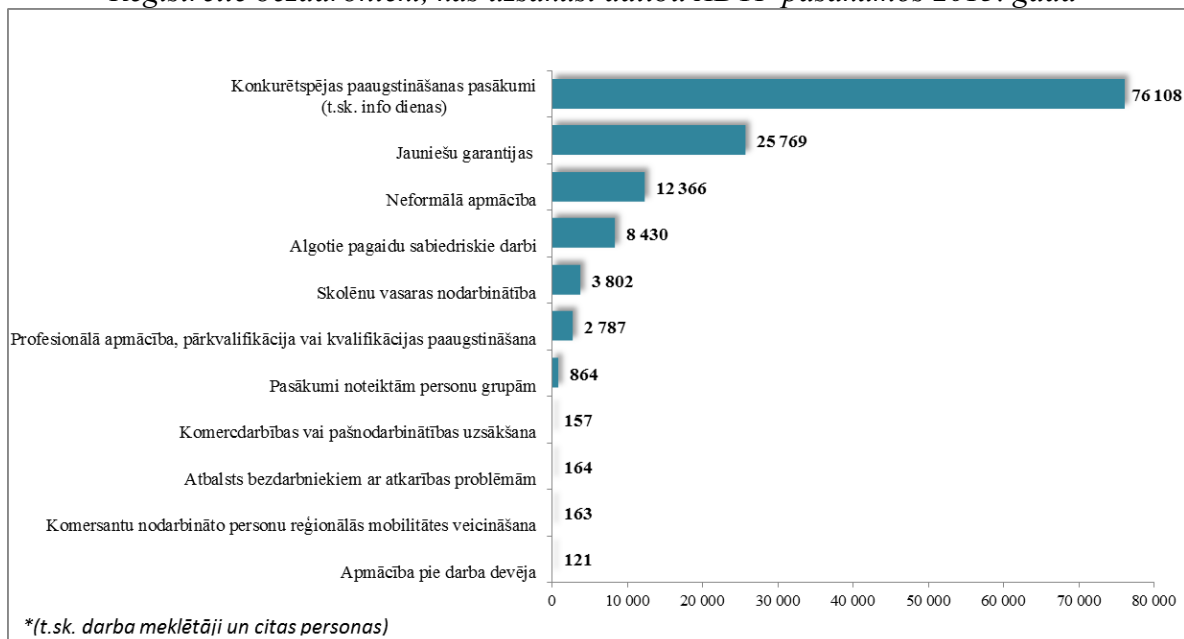
noteikta, balstoties uz profilēšanas rezultātiem, t.sk., ņemot vērā, jaunieša iepriekšējo pieredzi darba tirgū, iegūto izglītību, kā arī iemaņu un prasmju līmeni, motivāciju. Pieteikties atbalsta saņemšanai ir iespējams NVA 28 filiālēs visā Latvijā.

2015. gadā tika turpinātas stratēģiskās partnerības pašvaldību līmenī, lai strādātu ar jauniešiem, kas nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un neatrodas valsts iestāžu redzeslokā, piedāvājot dažādus atbalsta pasākumus un motivējot jauniešus iesaistīties „Jauniešu garantijas” aktivitātēs. 2015. gada nogalē Jaunatnes Starptautisko programmu aģentūra uzsāka projekta “PROTI un DARI!” īstenošanu. Projekta “PROTI un DARI!” mērķis ir attīstīt mērķa grupas jauniešu prasmes un veicināt viņu iesaisti izglītībā, tajā skaitā aroda apgūvē pie amata meistara, Jauniešu garantijas pasākumos, kā arī nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā. Projekta „PROTI un DARI!” ietvaros ir paredzēts sniegt atbalstu sociālās atstumtības riskam pakļautajiem jauniešiem, kas dažādu faktoru ietekmē nav iesaistīti nodarbinātībā, izglītībā vai Jauniešu garantijas programmā (t.i., jaunieši ar nepietiekamu izglītības līmeni, jaunieši, kuri pametuši izglītības iestādi, jo bija grūtības ar mācībām, jaunieši no maznodrošinātām ģimenēm, jaunieši no sociālā riska ģimenēm, jaunieši ar uzvedības traucējumiem, ar veselības problēmām (t.sk. invaliditāti), ar atkarībām, jaunieši ar zemu vai ļoti zemu motivācijas līmeni). Atbalsts mērķa grupas jauniešiem būs pieejams pašvaldībās, katram jauniešim tiks izstrādāta individuāla pasākumu programma, tiks piesaistīti mentori, kas palīdzēs jauniešiem noorientēties dažādu atbalsta pasākumu piedāvājumā.

Savukārt uz **personām ar invaliditāti** vērštie ADTP pasākumi ir veicinājuši šo bezdarbnieku grupas iekļaušanos sabiedrībā un darba tirgū, ļaujot izprast darba tirgus prasības un sekmējot iekārtošanos pastāvīgā darbā, par ko liecina arī statistika - 2015. gadā darbā iekārtojušās 2 702 personas ar invaliditāti, no kurām 1 131 tūkst. jeb 41,9 % iekārtojās darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas). Bezdarbniekiem ar invaliditāti nepieciešamības gadījumā tiek piešķirtas vienreizējas dotācijas apmācību vai darba vietas pielāgošanai personas ar invaliditāti vajadzībām, segtas asistentu pakalpojumu izmaksas, kas saistītas ar nokļūšanu līdz mācību, prakses vai darba vietai, kā arī tiek segtas surdotulku, ergoterapeitu un citu speciālistu pakalpojumu izmaksas. 2015. gadā NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos piedalījās 11 611 personas ar invaliditāti (dalību pasākumos uzsāka 10 893 personas).

2015. gadā NVA organizētajos aktīvajos nodarbinātības (t.sk. KPP) pasākumos pavisam kopā piedalījās 129,1 tūkst. bezdarbnieki (viens cilvēks var būt piedalījies vairākās aktivitātēs), no kuriem 126,7 tūkst. bezdarbnieki dalību uzsāka 2015. gadā (skat. 6. attēlu). 2015. gadā darbā iekārtojās 69 266 bezdarbnieki, no kuriem 20 474 (29,6%) bezdarbnieki ir iekārtojušies darbā pēc kāda aktīvā pasākuma pabeigšanas (izņemot KPP informatīvās dienas).

Reģistrētie bezdarbnieki, kas uzsākuši dalību ADTP pasākumos 2015. gadā

Datu avots: NVA

NVA apkopo informāciju par personām, kas ir iekārtojušās darbā pirmo sešu mēnešu laikā pēc pasākumu pabeigšanas³³. Izvērtējot iesaistīto personu (laika periodā no 2014. gada 1.jūlija līdz 2015. gada 30.jūnijam) iekārtošanos darbā pēc pasākumu pabeigšanas, var secināt, ka rezultāti ir atšķirīgi atkarībā no pasākuma veida un specifikas. No iesaistes pasākumos vislabākie darbā iekārtošanās rezultāti vērojami pasākumos darba vieta jaunietim. Augsts darbā iesaistes līmenis ir arī pasākumos noteiktām personu grupām (subsīdētā nodarbinātība), kā arī pozitīvi vērtējami darbā iekārtošanās rezultāti pēc apmācību pasākumiem (skatīt 10.tabulu).

Tabula Nr.10

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc dalības ADTP pasākumos*

	Pabeigušo personu skaits	Iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas	Iekārtoj ušies darbā, %
Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija vai kvalifikācijas paaugstināšana (t.sk. JG)	4144	1720	41,5
Neformālā izglītība - valsts valoda (t.sk. JG)**	3035	923	30,4
Neformālā izglītība - citas programmas (t.sk. JG)**	8380	2923	34,9
Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (bez info. dienām) (unikālās personas gada laikā)	31755	8327	26,2

³³ Darbā iekārtošanās tiek rēķināta, ņemot vērā tos bezdarbniekus, kas 6 mēnešu laikā pēc apmācību beigām ir iekārtojušies darbā pēdējo 12 mēnešu laikā (ar 6 mēnešu nobīdi, lai vērtētajā periodā visiem pasākumu pabeigšajiem bezdarbniekiem jau būtu 6 mēneši pēc pasākuma beigām).

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

Pasākumi noteiktām personu grupām, subsidētās darba vietas	1087	839	77,2
Pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai	1	1	100,0
Algoti pagaidu sabiedriskie darbi	9999	1109	11,1
Darba vieta jauniešiem	48	40	83,3
Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalst. sekt. (JG)	585	192	32,8
Darbnīcas jauniešiem (JG)	619	181	29,2
*Pabeiguši dalību periodā no 01.07.2014. līdz 30.06.2015 un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (periodā līdz 31.12.2015.)			
** iekļauti arī darba meklētāji			

Datu avots: NVA

4.1. Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve

Atbilstoši MK noteikumos Nr.75, Ministru kabineta 2007. gada 30.oktobra noteikumos Nr.732 „Noteikumi par darbības programmas „Cilvēkresursi un nodarbinātība” papildinājuma apakšaktivitātes „Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība” pirmo un otro kārtu” (turpmāk – MK noteikumi Nr.732) un Ministru kabineta 2014. gada 23. decembra noteikumos Nr. 836 "Paaugstināt bezdarbnieku kvalifikāciju un prasmes atbilstoši darba tirgus pieprasījumam” (turpmāk – MK noteikumi Nr.836) noteiktajam, profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, kvalifikācijas paaugstināšana un neformālās izglītības ieguve (turpmāk – bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība) ietver:

- **profesionālās tālākizglītības programmu apguvi**, kas dod iespēju bezdarbniekiem iegūt profesionālo kvalifikāciju. Pēc attiecīgās programmas apguves bezdarbnieks kārto profesionālās kvalifikācijas eksāmenu. Bezdarbniekam, kurš nokārtojis profesionālās kvalifikācijas eksāmenu, saskaņā ar profesionālās izglītības ieguvi regulējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz profesionālās kvalifikācijas apliecību;
- **profesionālās pilnveides izglītības programmu apguvi**, kas bezdarbniekiem dod iespēju pilnveidot savu profesionālo meistarību un apgūt mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošas sistematizētas profesionālās zināšanas un prasmes. Bezdarbniekam saskaņā ar profesionālās izglītības ieguvi regulējošajiem normatīvajiem aktiem izsniedz profesionālās pilnveides izglītības apliecību;
- **neformālās izglītības programmu apguvi**, kas ietver mainīgajām darba tirgus prasībām atbilstošu sistematizētu sociālo un profesionālo pamatprasmju apguvi, noslēguma pārbaudījumu organizēšanu, tai skaitā valsts valodas prasmes pārbaudes un transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāja kvalifikācijas iegūšanas eksāmenus. Bezdarbniekam un darba

meklētājam pēc neformālās izglītības programmu apguves izsniedz iegūtās zināšanas apliecināšu dokumentu.

Aktīvā nodarbinātības pasākuma „Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem” MK noteikumu Nr.75 26.punkts nosaka šī pasākuma bezdarbnieku iesaistes kritērijus. Bezdarbniekam, izsakot vēlmi iesaistīties apmācību pasākumā, NVA filiāle pārbauda bezdarbnieka atbilstību pasākuma mērķa grupai pēc sekojošiem kritērijiem:

- bezdarbnieks nav iepriekš ieguvis profesionālo kvalifikāciju;
- bezdarbnieka iepriekš iegūtā profesionālā kvalifikācija vai profesionālā pieredze nav pieprasīta darba tirgū, t.i., nav iekļauta apmācāmo profesiju sarakstā vai NVA filiāles administratīvajā teritorijā nav reģistrētu atbilstošu vakanču pēdējo trīs mēnešu laikā;
- bezdarbnieka iepriekš iegūtā profesionālā kvalifikācija neatbilst attiecīgajai profesijai noteiktajām prasībām, piemēram, nav saņemts normatīvajos aktos noteikts profesionālās pilnveides dokuments (sertifikāts), kas apliecina tiesības turpināt strādāt iepriekš iegūtajā profesijā;
- bezdarbnieks zaudējis profesionālās prasmes, jo nav strādājis iegūtajā profesijā vismaz pēdējos trīs gadus;
- bezdarbnieks veselības stāvokļa dēļ nevar turpināt būt nodarbināts iegūtajā profesijā (nepieciešams uzrādīt ģimenes vai ārstējošā ārsta atzinumu).

Aktīvā nodarbinātības pasākuma „Neformālās izglītības ieguve” bezdarbnieku/darba meklētāju iesaistes kritērijus nosaka MK noteikumu Nr.75 31.punkts. Papildus nosacījumi NVA klientu iesaistei neformālajā apmācībā:

- bezdarbnieki un darba meklētāji apmācību kuponu izvēlētajai neformālās izglītības programmai saņem rindas kārtībā atbilstoši vēlmes reģistrēšanas datumam NVA datu bāzē;
- bezdarbnieku un darba meklētāju viena gada laikā var iesaistīt ne vairāk kā divu neformālās izglītības programmu apgūvē;
- bezdarbnieka un darba meklētāja vēlme nākamās neformālās izglītības programmai tiek reģistrēta tikai pēc pirmās neformālās izglītības programmas pabeigšanas;
- bezdarbnieka un darba meklētāja vēlme netiek reģistrēta, un bezdarbnieks un darba meklētājs netiek iesaistīts neformālās izglītības programmas apgūvē ne agrāk kā gadu pēc iepriekšējo divu neformālās izglītības programmu apguves uzsākšanas. Gada laika periodu aprēķina, sākot no pirmās neformālās izglītības programmas uzsākšanas datuma;
- bezdarbniekam un darba meklētājam pirms reģistrācijas angļu valodas apmācībai, ir iespēja noteikt angļu valodas zināšanu līmeni, izmantojot testu, kas ievietots NVA mājaslapā.

Ja bezdarbnieks vai darba meklētājs izsaka vēlmi iesaistīties transportlīdzekļa vai traktortehnikas vadītāja apmācībā, bet iepriekš nav ieguvis transportlīdzekļa vai traktortehnikas vadītāja apliecību un vēlas saņemt karjeras konsultāciju, NVA filiāle:

- ir tiesīga nosūtīt bezdarbnieku vai darba meklētāju uz karjeras konsultāciju profesionālās piemērotības noteikšanai konkrētai transportlīdzekļa/ traktortehnikas vadītāja prasmei kā profesijai;
- zemas piemērotības gadījumā pārrunā ar bezdarbnieku vai darba meklētāju vēlamās apmācības nepieciešamību un, atbilstoši situācijai, ja nepieciešams un bezdarbnieks vai darba meklētājs piekrīt, piedāvā mainīt vēlmi, izvēloties citu konkurētspēju darba tirgū veicinošu pasākumu.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.75, pirms iesaistes bezdarbnieku un darba meklētāju apmācībā personai ir tiesības saņemt karjeras konsultāciju.

2015. gadā profesionālā apmācībā, pārkvalifikācijā un kvalifikācijas paaugstināšanā pavisam kopā iesaistītas 4 472 personas (kopā ar Jauniešu garantijā iesaistītajiem), t.sk. no jauna uzsāka 3 684 bezdarbnieki, no kuriem apmācības pabeidza 3 301 bezdarbnieki, 75 bezdarbnieki turpināja dalību pasākumā 2016. gadā, bet 308 bezdarbnieki tika atskaitīti no apmācībām (245 attaisnotu iemeslu dēļ, 63 neattaisnotu iemeslu dēļ).

Vidējās izmaksas profesionālo programmu apgūvē ir 906,55 eiro (t.sk. apmācību maksa 681,55 eiro un stipendija 225 eiro), kur viena profesionālās tālākizglītības programmas apgūvē iesaistītā bezdarbnieka apmācību faktiskās vidējās izmaksas ar stipendijām 2015. gadā ir 1 259,60 eiro (t.sk. apmācību maksa 921,60 eiro un stipendija 338 eiro) un viena profesionālās pilnveides izglītības programmas apgūvē iesaistītā bezdarbnieka apmācību faktiskās vidējās izmaksas ar stipendijām 2015. gadā ir 553,5 eiro (t.sk. apmācību maksa 441,50 eiro un stipendija 112 eiro).

Profesionālā tālākizglītības un pilnveides, kā arī neformālās izglītības programmu piešķirtais un izlietotais finansējums, kā arī iesaistes rādītāji atbilstoši projektiem un budžeta finansēšanas avotiem ir atspoguļoti 11.tabulā.

11.tabula

Profesionālās un neformālās apmācības finansējums un pasākumos iesaistīto skaits

Pasākuma nosaukums	2015. gadā faktiski izlietots (EUR)	Pārejošo klientu skaits no 2014.g.	No jauna iesaistīto klientu skaits 2015.g.	Kopā
Valsts valodas apguve	462 320*	57	833	890
Neformālās izglītības ieguve	478 584*	0	568	568
<i>Apmācības finansējums un pasākumos iesaistīto skaits ESF projekts "Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta"</i>				
Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (profesionālā apmācība)	344 901	690	1	691

Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (neformālā izglītība) (bez valsts valodas apguves)	4 046	0	8	8
Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (praktiskā apmācība prioritārajās nozarēs)	17 963	0	0	0
Apmācības finansējums un pasākumos iesaistīto skaits. ESF projekts "Atbalsts bezdarbnieku izglītībai"				
Profesionālā apmācība	2 742 240	0	2 786	2 786
Neformālā izglītība	4 596 855	0	8 804	8 804
Apmācība pie darba devēja	89 119	0	121	121
Valsts valodas apguve	1 108 877	0	2 153	2 153
Apmācības finansējums un pasākumos iesaistīto skaits. ESF projekts "Jauniešu garantijas"				
JG Profesionālā apmācība	891 760	98	897	995
JG Neformālā izglītība	480 029	0	698	698
JG Valsts valodas apguve	365 606	10	207	217
* Valsts nodarbinātības speciālā budžeta finansējums				

Datu avots: NVA

Visvairāk apmācība veikta šādās **profesionālās tālākizglītības programmās** – lietvedis (501), lokmetinātājs metināšanā ar mehan.iek.akt. gāzes vidē (MAG) (326), klientu apkalpošanas operators (197), šuvējs (195), konditora palīgs (180), mazumtirdzniecības komercdarbinieks (145), elektromontieris (111).

Profesionālās pilnveides izglītības programmu kopās - sociālā aprūpe (396), projektu vadība (297), apsardzes darbs (201), mazā biznesa organizēšana (160), elektrokāra vadīšana (120), grāmatvedība - kvalifikācijas paaugstināšana (67).

Bezdarbnieku portrets profesionālajā apmācībā ar kuponu metodi ir atspoguļots 12.tabulā.

Tabula Nr.12

Uzsākuši profesionālo apmācību ar kuponu metodi 2015. gadā

	Kopējais skaits	% no kopējā skaita	Sievietes	Vīrieši
	2787		1734	1053
Ilgstošie bezdarbnieki	866	31,1	566	300
Jaunieši - bezdarbnieki vec.15-24 gadi	10	0,4	6	4
Bezdarbnieki – invalīdi	319	11,4	196	123
Personas pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma	7	0,3	1	6
Personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma	55	2	55	0
Bezdarbnieki vecumā 50+	910	32,7	530	380
Bezdarbnieki pirmspensijas vecumā	265	9,5	137	128
Pēc izglītības				
Augstākā izglītība	498	17,9	387	111
Profesionālā izglītība	1071	38,4	599	472
Vidējā vispārējā izglītība	780	28,0	489	291
Pamatizglītība	424	15,2	245	179
Zemāka par pamata	14	0,5	14	0
Nav norādīta	0	0,0	0	0
Valsts valodas prasme				

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

	Kopējais Skaitis	% no kopējā skaita	Sievietes	Vīrieši
Valsts valodas augstākā pakāpe	212	7,6	168	44
Valsts valodas vidējā pakāpe	443	15,9	263	180
Valsts valodas zemākā pakāpe	292	10,5	102	190
Izglītība iegūta valsts valodā	1751	62,8	1170	581
Nav valsts valodas atestācijas	89	3,2	31	58
Pa vecuma grupām				
15-19 gadi	0	0,0	0	0
20-24 gadi	10	0,4	6	4
25-29 gadi	361	13,0	261	100
30-34 gadi	399	14,3	278	121
35-39 gadi	369	13,2	235	134
40-44 gadi	377	13,5	234	143
45-49 gadi	361	13,0	190	171
50-54 gadi	421	15,1	257	164
55-59 gadi	416	14,9	230	186
60 gadi un vairāk	73	2,6	43	30
Pēc tautības				
Latvieši	1657	59,5	1106	551
Krievi	676	24,3	380	296
Baltkrievi	52	1,9	29	23
Ukraiņi	44	1,6	27	17
Poļi	51	1,8	24	27
Lietuvieši	27	1,0	16	11
Ebreji	3	0,1	3	0
Romi	8	0,3	8	0
Citas tautības	11	0,4	6	5
Nav norādīta	258	9,3	135	123
Pēc bezdarba ilguma				
Līdz 6 mēnešiem	1069	38,4	659	410
No 6 līdz 12 mēnešiem	852	30,6	509	343
No 1 līdz 3 gadiem	559	20,1	344	215
3 gadi un vairāk	307	11,0	222	85

Datu avots: NVA

Laika periodā no 2014. gada 1.jūlija līdz 2015. gada 30.jūnijam dalību profesionālās apmācības ietvaros pabeidza 3 326 bezdarbnieki, no kuriem darbā pirmo 6 mēnešu laikā (periodā līdz 31.12.2015.) izdevās iekārtoties 1 362 personām jeb 41 %. Ja salīdzina darbā iekārtošanos ar iepriekšējā gada atskaites periodu, tad vērojama pozitīva izaugsme (no 2013. gada 1.jūlija līdz 2014. gada 30.jūnijam darbā iekārtojās 40,2 % no apmācību pabeigušajiem bezdarbniekiem, 2012.- 2013. gada attiecīgajā periodā rādītājs bija 35,7 %).

Vissekmīgāko darbā iekārtošanos pēc profesionālās tālākizglītības programmu apguves no 2014. gada 1.jūlija līdz 2015. gada 30.jūnijam skatīt 13.tabulā.

Tabula Nr.13

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc profesionālās tālākizglītības programmu apguves*
(Top 10)

Nr. p.k.	Izglītības programma	% no apmācības pabeigušajiem
1.	Lietvedis (2.kval. līmenis)	53,7% (no 380)
2.	Elektriķis (3.kval. līmenis)	51,5% (no 99)
3.	Mazumtirdzniecības komercdarbinieks (3.kval. līmenis)	48,2% (no 110)
4.	Noliktavas pārzinis (3.kval. līmenis)	48,1% (no 131)
5.	Drēbnieks (3.kval. līmenis)	40,7% (no 81)
6.	Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG) (2.kval. līmenis)	37,1% (no 70)
7.	Sanitārtehnisko iekārtu montētājs (2.kval. līmenis)	35,7% (no 70)
8.	Konditora palīgs (1.kval. līmenis)	35,6% (no 118)
9.	Klientu apkalpošanas operators (2.kval. līmenis)	35,3% (no 204)
10.	Šuvējs (2.kval. līmenis)	35,1% (no 77)
*Pabeiguši dalību periodā 2014. gada 1.jūlija - 2015. gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (iekārtošanās darbā līdz 2015.gada 31.decembrim).		

Datu avots: NVA

Savukārt vissekmīgākā darbā iekārtošanās pēc profesionālās pilnveides programmu apguves no 2014. gada 1.jūlija līdz 2015. gada 30.jūnijam ir atsloguļota 14.tabulā.

Tabula Nr.14

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc profesionālās pilnveides programmu apguves*
(Top 10)

Nr. p.k.	Izglītības programma	% no apmācības pabeigušajiem
1.	Grāmatvedība	64,7% (no 51)
2.	Sociālā aprūpe	51,9% (no 54)
3.	Elektrokāra vadīšana	50,6% (no 83)
4.	Mazā biznesa organizēšana	46,8% (no 62)
5.	Apsardzes darbs	44,6% (no 157)
6.	Projektu vadīšana**	43,8% (no 64)
7.	Projektu vadība**	43,2% (no 162)
8.	Mazā biznesa organizēšana	40% (no 35)
9.	Projektu vadība**	29,7% (no 111)
10.	Sociālās aprūpes darba pamati	27,5% (no 40)
*Pabeiguši dalību periodā 2014. gada 1.jūlija - 2015. gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (iekārtošanās darbā līdz 2015.gada 31.decembrim)		
**"Projektu vadība" programmas - īsteno dažādas izglītības iestādes apmācību kopas ietvaros		

Datu avots: NVA

No 2015. gadā neformālās izglītības programmu apguvi (t.sk. transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāju apmācībā un neformālās izglītības programmā "Valsts valodas apguve") **uzsākušajiem** 12 366 bezdarbniekiem, apmācību ir pabeiguši 11 835 bezdarbnieki, bet 57 turpina dalību pasākumā

2016. gadā. Savukārt 474 personas ir atskaitītas no apmācībām (388 - attaisnotu iemeslu dēļ, 86 – neattaisnotu).

Viena neformālās izglītības programmu apgūvē iesaistītā faktiskās vidējās izmaksas 2015. gadā veidoja 555 eiro, t.sk. apmācību maksa 380 eiro un stipendija 175 eiro. Savukārt transportlīdzekļu/ traktortehnikas vadītāju apmācībā iesaistītā vidējās izmaksas 2015. gadā veidoja 839 eiro, t.sk. apmācību maksa 725 eiro un stipendija 114 eiro.

Bezdarbnieku un darba meklētāju visvairāk pieprasītās neformālās izglītības programmas ir atspoguļotas 15.tabulā.

Tabula Nr.15

Bezdarbnieku iesaiste valsts valodas, svešvalodas un datorzinības apmācības programmās 2015. gadā (Top 10)

Nr. p.k.	Izglītības programma	Klientu skaits
1.	Datorzinības (bez priekšzināšanām)	1 666
2.	Valsts valoda atbilstoši vidējam valsts valodas prasmes līmenim	1 383
3.	Datorzinības (ar priekšzināšanām)	1 159
4.	Valsts valoda atbilstoši pamata valsts valodas prasmes līmenim	1 107
5.	Angļu valoda (bez priekšzināšanām)	948
6.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Elementary)	938
7.	Valsts valoda atbilstoši augstākajam valsts valodas prasmes līmenim	703
8.	Vācu valoda (bez priekšzināšanām)	486
9.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Lower Intermediate)	391
10.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Intermediate)	270

Datu avots: NVA

Savukārt bezdarbnieku un darba meklētāju visvairāk pieprasītās 2015. gada transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācību programmas ir atspoguļotas 16.tabulā.

Tabula Nr.16

Bezdarbnieku iesaiste transportlīdzekļu un traktortehnikas vadītāju apmācību programmās 2015. gadā (Top 10)

Nr. p.k.	Izglītības programma	Klientu skaits
1.	"C" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju	881
2.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzināšanām)	518
3.	"CE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	416
4.	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	313
5.	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)	313
6.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	184
7.	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)	120
8.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (bez priekšzināšanām)	80

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

9.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	24
10.	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)	24

Datu avots: NVA

Laika periodā no 2014. gada 1.jūlija līdz 2015. gada 30.jūnijam dalību neformālās izglītības apgūvē (izņemot valsts valodas apmācību) pabeidza 7 792 bezdarbnieki un darba meklētāji, no kuriem darbā pirmo 6 mēnešu laikā (periodā līdz 31.12.2015.) izdevās iekārtoties 2 748 personām jeb 35,3 %. Savukārt valsts valodas apgūvi minētajā laika perioda pabeidza 2 772 NVA klienti, no kuriem darbā pirmo 6 mēnešu laikā (periodā līdz 31.12.2015.) izdevās iekārtoties 868 personām jeb 31,3 %.

Ziņojuma 17. tabulā ir atspoguļotas tās neformālās izglītības programmas (izņemot transportlīdzekļu, traktortehnikas programmas), pēc kuru apguves bezdarbnieki uzrādīja augstākos darbā iekārtošanās rādītājus.

Tabula Nr.17

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc neformālās izglītības programmu apguves*
(Top 10)

Nr. p.k.	Izglītības programma	% no apmācības pabeigušajiem
1.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma 1C Grāmatvedība)	50,3% (no 145)
2.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	50,0% (no 32)
3.	AutoCAD	45,9% (no 61)
4.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Lower Intermediate)	39,6% (no 268)
5.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Intermediate)	39,5% (no 162)
6.	Valsts valoda atbilstoši augstākajam valsts valodas prasmes līmenim	37,3% (no 601)
7.	Krievu valoda (ar priekšzināšanām)	36,4% (no 66)
8.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	36,0% (no 50)
9.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Elementary)	34,9% (no 541)
10.	Corel Draw Graphics	32,6% (no 43)
*Pabeiguši dalību periodā 2014.gada 1.jūlija - 2015.gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (iekārtošanās darbā līdz 2015.gada 31.decembrim).		

Datu avots: NVA

Līdzīgi ziņojuma 18. tabulā ir atspoguļotas tās neformālās izglītības transportlīdzekļu, traktortehnikas programmas, pēc kuru apguves bezdarbnieki uzrādīja augstākos darbā iekārtošanās rādītājus.

Tabula Nr.18

Bezdarbnieku darbā iekārtošanās pēc neformālās izglītības programmu apguves*
(Top 5)

Nr. p.k.	Izglītības programma	% no apmācības pabeigušajiem
1.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (bez priekšzināšanām)	50 % (no 60)
2.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	48,4 % (no 186)

3.	"CE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	47,2 % (no 576)
4.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzināšanām)	44,7 % (no 577)
5.	"C" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju	42,1 % no (1 096)
*Pabeiguši dalību periodā 2014.gada 1.jūlija - 2015.gada 30.jūnijam un iekārtojušies darbā pirmo 6 mēnešu laikā pēc pasākuma pabeigšanas (iekārtošanās darbā līdz 2015.gada 31.decembrim).		

Datu avots: NVA

2016. gadā plānotais profesionālās tālākizglītības un pilnveides, neformālās izglītības programmu, t.sk. transportlīdzekļa/traktortehnikas vadītāja apmācību, finansējums un iesaistes rādītāji ir atspoguļoti 19.tabulā.

Tabula Nr.19

Apmācību pasākumu plānotais finansējums un dalībnieku skaits 2016. gadam

Aktīvie nodarbinātības pasākumi	Finansējums (valsts un ESF kopā) EUR	Rezultatīvie rādītāji
Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	4 848 764	4 123
Neformālā izglītības ieguve (kopā ar programmu "Valsts valodas apguve")	6 27 913	10 912
Jauniešu garantija		
Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	1 111 350	1 081
Neformālā izglītības ieguve (kopā ar programmu "Valsts valodas apguve")	650 262	988
Finansējums kopā	12 676 989	17 017

Datu avots: LM/NVA

Viena no NVA prioritātēm ir sadarbība ar darba devējiem. Uzņēmēji ar NVA un ESF finansiālu atbalstu var apmācīt un iegūt sev nepieciešamos speciālistus no bezdarbnieku vidus. Ja kādam uzņēmumam vajadzīgs profesionāls speciālists, NVA pēc darba devēja pieprasījuma sagatavo šādu speciālistu dažu mēnešu laikā, apmācot bezdarbniekus uzņēmumam nepieciešamajās profesijās jebkurā licencētā profesionālās pilnveides izglītības programmā, profesionālās tālākizglītības vai neformālās izglītības programmā. Apmācības laikā bezdarbniekam tiek maksāta stipendija – 99,60 eiro mēnesī. Pēc apmācības pabeigšanas darba devējam jāpieņem bezdarbnieks darbā un attiecīgajā profesijā jānodarbina vismaz pusgadu.

2015. gadā apmācība pēc darba devēja pieprasījuma tika organizēta gada sākumā un atjaunojās gada beigās pēc jaunās apmācību kārtības izstrādāšanas un ieviešanas NVA. 2015. gadā kopā šajā apmācībā tika iesaistīta 21 persona šādās izglītības programmās:

Zviedru valoda (ar priekšzināšanām) – 19 iesaistītie (darba devējs - SIA "TAXI KURIR LATVIA"); Frizieris – 1 (SIA "Efekts"); "D" kategorijas autovadītājs – 1 (IK "V. Kuļik.V.").

Kopā 2015. gadā 6 darba devēji iesnieguši 11 pieprasījumus apmācības organizēšanai. Turpinās jau iepriekšējos gados veiksmīgi uzsāktā sadarbība ar SIA "RIMI Latvia" (nepieciešams apmācīt maizniekus, pavārus, konditorus), pieteikumus iesnieguši arī jauni sadarbības partneri – SIA "LDZ CARGO" (jāsatgaido lokomotīvu saimniecības tehniķi), SIA "SKAI BALTIJA" (mazumtirdzniecības veikala pārdevēji) u.c. Lielākā daļa (7) pieprasījumu iesniegta gada pēdējā ceturksnī, līdz ar to apmācību uzsākšana plānota 2016. gadā.

Jāpiebilst, ka kopš 2009. gada, kad pasākumā pieteicās divi darba devēji, iesaistīto uzņēmumu skaits ir tikai un vienīgi audzis (izņemot 2015. gadu, kad NVA tika izstrādāta un ieviesta jauna apmācību kārtība un iesaiste apmācībā uz laiku tika pārtraukta).

4.2. Bezdarbnieku praktiskā apmācība pie darba devēja

Saskaņā ar 2014. gada 23. decembra MK noteikumiem Nr. 836 ESF projektā "Atbalsts bezdarbnieku izglītībai", sākot ar 2015. gada maija tiek īstenota apmācība pie darba devēja (turpmāk - APDD).

Pasākumā APDD bezdarbniekam ir paredzēta ikmēneša darba algas dotācija (proporcionāli dienu skaitam, kurās bezdarbnieks iesaistījies APDD):

- Par pirmajiem 2 mēnešiem – 160 eiro apmērā;
- Par nākamajiem 2 mēnešiem – 120 eiro apmērā;
- Pār pēdējiem 2 mēnešiem 90 eiro apmērā.

Tāpat pasākuma ietvaros tiek piemērotas arī citas dotācijas - dotācija APDD iesaistīto bezdarbnieku darba vadītājam 50 % apmērā no valstī noteiktās minimālās mēneša darba algas apmēra; dotācija izdevumu segšanai par individuālajiem aizsardzības līdzekļiem līdz 50 eiro, dotācija darba vietas pielāgošanai bezdarbniekam ar invaliditāti 711 eiro apmērā un dotācija līdz 28,46 eiro bezdarbnieka obligātajām veselības pārbaudēm, kuras noteiktas normatīvajos aktos.

2015. gadā APDD bija plānots iesaistīt 133 bezdarbniekus, bet tika iesaistīts 121 bezdarbnieks (rādītājs izpildīts par 91 %). 23 bezdarbnieki no 121 apmācību periodu pabeidza 2015. gada laikā, pārējiem 98 bezdarbniekiem apmācību periods turpinās 2016. gadā.

4.3. Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana

2013. gadā tika uzsākts preventīvais bezdarba samazināšanas pasākums „Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana”, kura mērķis ir veicināt komersantu nodarbināto personu reģionālo mobilitāti, nodrošinot finansiālu atbalstu transporta un dzīvojamās telpas īres izmaksu segšanai pirmos četrus mēnešus pēc darba tiesisko attiecību nodibināšanas. Pasākuma mērķis ir sniegt atbalstu bezdarbniekiem no reģioniem, kuros darbu

atrast neizdodas, un virzīt tos uz brīvajām darba vietām tuvākajos reģionos un pilsētās.

Reģionālās mobilitātes pasākumā iesaista nodarbinātos, kuri līdz darba tiesisko attiecību nodibināšanas dienai ar konkrēto darba devēju bijuši reģistrēti bezdarbnieka statusā vismaz divus mēnešus, savukārt NVA var iesaistīt pasākumā nodarbināto, kas bijis reģistrēts bezdarbnieka statusā mazāk nekā divus mēnešus, ja bezdarbnieka statusa piešķiršana ir saistīta ar darba tiesisko attiecību izbeigšanu saistībā ar saimniecisku, organizatorisku, tehnoloģisku vai līdzīga rakstura pasākumu veikšanu un tas būtiski ietekmējis vai varēja ietekmēt nodarbinātības situāciju attiecīgajā administratīvajā teritorijā.

2015. gadā reģionālās mobilitātes pasākumam NVA pieteicās 186 reģistrētie bezdarbnieki, no kuriem 156 iesniegumi bija atbilstoši mobilitātes pabalsta saņemšanai (2014. gadā 250 pieteikumi, no kuriem 205 bija atbilstoši). 2015. gadā dalību pasākumā pabeidza 129 nodarbinātie un 52 nodarbinātie turpināja darba attiecības. Pieteikumi dalībai reģionālās mobilitātes pasākumā tika saņemti gandrīz visās NVA filiālēs, izņemot Ogres un Rīgas reģionālās filiāles. Visvairāk: NVA Rēzeknes filiālē – 34, Aizkraukles filiālē – 16, Limbažu filiālē - 13 un Balvu filiālē - 11. Latgales reģiona filiālēs kopumā dalību pasākumā uzsākuši 64 nodarbinātie, Vidzemē - 26, Kurzemē - 36, Zemgalē – 21 un Rīgas reģionā - 16 strādājošie.

Pasākumā iesaistījās gandrīz vienāds skaits sieviešu un vīriešu, attiecīgi – 48 % jeb 78 sievietes un 52 % jeb 85 vīrieši. Sadalījumā pa vecuma grupām, visaktīvāk iesaistījās nodarbinātie vecuma grupā no 50-54 gadiem (27 personas), 45-49 gadiem (26 personas) un vecuma grupā no 40-44 gadiem (25 personas). Vismazāk ir tikušas iesaistītas personas vecuma grupā no 15-19 gadiem (1 persona) un 55-59 gadiem (7 personas), virs 60 gadiem – 7 personas. Pārējās vecuma grupās iesaistīto personu skaits ir līdzīgs – vidēji 18 personas. Kā biežākie dalības pasākumā pārtraukšanas iemesli minēti nesaskaņas ar darba devēju, neapmierinātība ar veicamo darbu vai kolektīvu. 5 no 27 nodarbinātajiem dalību pasākumā pārtrauca attaisnojošu iemeslu dēļ, piemēram, veselības problēmas, darba vietas maiņa vai ģimenes apstākļi.

Pasākumam 2015. gadā tika izlietoti 54 865 eiro. Secināms, ka pasākuma ietvaros katrs nodarbinātais saņēmis vidēji 301,46 eiro. Pasākumā iesaistītie uzsākuši darbu visdažādākajās profesijās un amatos – pārdevēji, šuvēji, pavāri, automobiļu vadītāji, zootehniķi, atslēdznieki un elektromontieri. 2016. gadā pasākumā plānots iesaistīt 260 nodarbinātos par kopējo valsts budžeta finansējumu 93 325 eiro.

4.4. Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi

Aktīvais nodarbinātības pasākums „Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi” (turpmāk – KPP) paredzēts bezdarbniekiem, darba meklētājiem un bezdarba riskam pakļautām personām, lai veicinātu to konkurētspēju darba

tirgū, piedāvājot apgūt darba meklēšanas metodes, darba tirgum nepieciešamās pamatprasmes, kā arī saņemt psiholoģisko atbalstu konkurētspējas veicināšanai darba tirgū. NVA klienti pasākumā var saņemt individuālās konsultācijas (1 akadēmiskā stunda - dažādu speciālistu individuālās konsultācijas) un piedalīties grupu nodarbībās:ursos (16, 24, 32, 35 vai 36 akadēmiskās stundas), semināros (8 akadēmiskās stundas), lekcijās (5 akadēmiskās stundas).

Dalība KPP pieejama katram klientam saskaņā ar izteikto vēlmi bez rindas. Klients var izmantot vairākus KPP pakalpojumus. 2015. gadā KPP iesaistījās 76 262 personas (t.sk. info dienas). Jāpiebilst, ka KPP dalībnieku skaits bija vislielākais starp NVA īstenotajiem ADTP pasākumiem.

2015. gadā dalību pasākumā pabeidza 31 755 personas, no kurām darbā pirmo sešu mēnešu laikā iekārtojās 8 327, kas ir 26,2 % no iesaistīto klientu skaita. Šis rādītājs ar katru gadu turpina palielināties (2012. gadu darbā iekārtošanās rādītājs bija 16,9 %, 2013. gadā 25,2 %, 2014. gadā 25,4%), kas liecina par mērķtiecīgu klientu iesaisti un aktuālu KPP tēmu izvēli. 2015. gada pieprasītākie KPP ir atspoguļoti 20.tabulā.

Tabula Nr.20

2014. gada KPP pieprasītāko pasākumu TOP 10

Nr. p.k.	Pasākuma nosaukums	Pasākuma veids	Iesaistīto skaits
1.	Ilgstoša bezdarba ietekme uz konkurētspēju darba tirgū	Seminārs	2800
2.	Darba tiesības	Seminārs	2168
3.	CV un pieteikuma vēstules sagatavošana, vakanču portālu izmantošana	Seminārs	1771
4.	Stress un tā pārvarēšana	Lekcija	1754
5.	Kā efektīvi atrast darbu - psiholoģiskās barjeras pārvarēšana, darba meklēšana, darba piedāvājuma izvērtēšana un darba attiecību uzsākšana	Seminārs	1709
6.	Kā sagatavoties darba intervijai	Seminārs	1680
7.	Sociālās tiesības	Lekcija	1596
8.	Mērķu meistarklase jeb pareiza mērķu izvirzīšana un to sasniegšana	Seminārs	1478
9.	Lietišķo attiecību kultūra	Lekcija	1444
10.	Emocionālā inteliģence	Seminārs	1314

Datu avots: NVA

5. Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs

2015. gadā tika turpināta un pilnveidota NVA sadarbība ar valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestādēm, tādējādi saskaņā ar MK noteikumos Nr.75 un Nr. 836 noteikto, 2015. gada septembrī tika uzsākta izmēģinājumu projekta „Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs” 2.kārtas īstenošana (turpmāk – pilotprojekts).

Tā ietvaros ir paplašināta profesionālās izglītības kompetences centra (turpmāk – PIKC) statusu ieguvušo izglītības iestāžu iesaiste bezdarbnieku pārkvalifikācijā pieprasītās profesijās. Tomēr atšķirībā no iepriekšējā izmēģinājumu projekta³⁴, 2.kārtā tiek iesaistīti 200 bezdarbnieki, kuri vairāk pakļauti kādam sociālās atstumtības riskam, piemēram, ilgstošie bezdarbnieki, bezdarbnieki vecumā virs 45 gadiem, kuriem darba tirgū būs jāuzturas vēl samērā ilgi, bet vienlaikus ir paaugstināts ilgstošā bezdarba risks.

Pilotprojekta īstenošana paredz bezdarbnieku iesaisti profesionālās tālākizglītības programmās līdz brīdim, kad šajās programmās kopā ir iesaistīti 200 bezdarbnieki, bet ne ilgāk kā līdz 2016. gada 1. aprīlim. Pilotprojekta mērķa grupa ir bezdarbnieki, kuri ir bez darba vismaz 12 mēnešus vai ir vecāki par 45 gadiem.

2015. gadā pilotprojekta apmācībās tika iesaistīti 77 bezdarbnieki. Pilotprojektā tika iesaistītas 9 izglītības iestādes - PIKC „Daugavpils Būvniecības tehnikums, PIKC "Rīgas valsts tehnikums", PIKC VSIA "Rīgas tūrisma un radošas industrijas tehnikums", PIKC „Jelgavas Tehnikums”, PIKC „Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums”, PIKC "Liepājas valsts tehnikums", PIKC "Rīgas tehniskā koledža", PIKC “Smiltenes tehnikums”, PIKC “Ogres tehnikums”. Pilotprojekta ietvaros apmācība tika nodrošināta 9 izglītības programmās – “Elektrotehniķis”, “Konditora palīgs”, “Maiznieks”, “Šuvējs”, “Galdnieks”, “Lokmetinātājs metināšanā ar mehanizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG)”, “Inženierkomunikāciju montētājs”, “Lietvedis”, “Datorsistēmu tehniķis”.

Pēc pilotprojekta darbības beigām ir plānots tā gūtās atziņas izmantot turpmākajā apmācību procesa plānošanā. Papildus plānots, ka plašāku pilotprojekta izvērtējumu LM sniegs 2016. gada 3.ceturksnī.

³⁴ *Profesionālās tālākizglītības programmu īstenošana bezdarbniekiem valsts vai pašvaldību dibinātās izglītības iestādēs”, kuru NVA sadarbībā ar valsts profesionālās izglītības iestādēm laikā no 2014. gada janvāra līdz decembrim īstenoja, lai aprobežotu sadarbības modeli bezdarbnieku iesaistei pieprasītās profesionālās tālākizglītības programmās (plašāk par pilotprojektu skat. <http://bit.ly/1ps8UXQ>) LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritāriem apmācību virzieniem”*

6. Kuponu sistēmas bezdarbnieku apmācībā izvērtējums

Lai pēc apmācības vai pārkvalifikācijas persona pēc iespējas ātri iesaistītos darba tirgū, nākamās profesijas izvēlei ir jābūt balstītai gan uz personas izvēli, gan uz darba tirgus vajadzībām. Lai dotu bezdarbniekam vai darba meklētājam lielāku izvēles brīvību un atbildību par savas karjeras turpmāko attīstību, kopš 2011. gada NVA tās klientiem piedāvā iespēju pilnveidot savas prasmes, izmantojot apmācību kuponu sistēmu.

Daudzas valstis (ES dalībvalstis, Amerikas Savienotās Valstis) pāriet uz pakalpojumu kuponu sistēmu (pieprasījuma virzītu, nevis piedāvājuma virzītu apmācību), jo tā labāk un ātrāk reaģē uz darba tirgus izmaiņām, nodrošina pastāvīgu motivāciju pakalpojumu sniedzējam nodrošināt augstu kvalitāti un plašu piedāvājumu. Iepriekš minēto ir atzinuši arī Pasaules Bankas eksperti.³⁵

Bezdarbnieks, saņemot apmācību kuponu, var izvēlēties sev piemērotāko apmācību veidu un izglītības iestādi – no piedāvātā apmācību programmu saraksta, kuru apstiprinājusi LM Apmācību komisija, kā arī no izglītības iestādēm, kuras iepirkuma rezultātā guvušas tiesības sniegt apmācības (ar 2016. gadu iepirkumi vairs netiek veikti, jo ir notikusi pāreja uz fiksētām kuponu izmaksām). Izvērtējot kuponu metodes ieviešanu, ir novērojami gan ieguvumi (piemēram, lielāka konkurence starp izglītības iestādēm, kas ilgtermiņā ietekmē arī pakalpojumu kvalitāti), gan nepilnības, pie kuru novēršanas jāturpina strādāt.

Apmācību kupons personai tiek izsniegts reģistrēšanās secībā. Pēc tam persona pati sazinās ar izglītības iestādēm, kas piedāvā noteiktu apmācības programmu un izvēlas vienu no iestādēm, kurā vēlas mācīties. Izvēlēta izglītības iestāde ne vienmēr ir spējīga nokomplektēt grupu apmācībām, līdz ar to personas iesaiste konkrētajā apmācību programmā var aizkavēties. Tomēr, kuponu sistēmas ieviešanas laikā konstatēts, ka, izsniedzot kuponus reģistrēto pieteikumu secībā un neatkarīgi no pieteikumu skaita uz izvēlēto programmu, bezdarbnieki daudz īsākā laika periodā iesaistās apmācībās, salīdzinot ar iepriekšējo gadu sistēmu, kurā NVA pati komplektēja apmācību grupas. Pozitīvi vērtējams arī fakts, ka līdz ar kuponu metodes ieviešanu bezdarbniekiem pavērušās plašākas iespējas programmu, izglītības iestāžu un apmācību īstenošanas vietu izvēlē (jebkurā NVA filiāles pārraudzībā esošajā teritorijā).

Izvēloties izglītības iestādi, klienti ir motivētāki programmu apguvei un prasīgāki apmācību kvalitātes nodrošinājumam, kā arī ticis būtiski mazināts tā sauktais „*cherry picking*” efekts, kad izglītības iestāde izvēlas visvieglāk apmācāmos, nevis tos, kam šādas apmācības sniedz lielāku pieaugumu

³⁵ pētījumā “Latvija: kurš ir bezdarbnieks, ekonomiski neaktīvais vai trūcīgais? Pēckrīzes politikas izvēļu izvērtējums”. Pētījums oriģinālvalodā pieejams LM mājaslapas sadaļā - Nozares politikas – Darbs – Pētījumi http://www.lm.gov.lv/upload/aktualitates/latvia_compwbs.pdf
LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

robežproduktivitātē. Kuponu sistēma piedāvā neierobežotu un nepārtrauktu izglītības iestāžu iespēju iesaistīties apmācību īstenošanā. Jāpiebilst, ka kopējā NVA klienta apmierinātība par saņemtajiem pakalpojumiem, salīdzinot ar iepirkumu sistēmu, ir augusi.

Jāņem vērā, ka visbiežāk bezdarbnieks izvēlas savai dzīvesvietai tuvāko apmācību iestādi. Apmācību iestāžu realizētā prakse, veidojot no centriem attālinātus apmācību sniegšanas tīklus, lai iesaistītu iespējami plašu klientu loku, neveicina bezdarbnieku mobilitāti. Līdz ar to šāda pieeja neveicina arī bezdarbnieku vēlmi meklēt darbu ārpus savas apdzīvotās vietas, ja tajā apsīkusi ekonomiskā aktivitāte. Tā kā apmācību mērķis ir nodarbinātība, tad, apgūstot specialitāti, kas dzīvesvietā nebūs pieprasīta, bezdarbniekam jābūt gatavam arī uz mācībām doties ārpus savas dzīvesvietas – optimāli uz vietu, kur konkrētajā specialitātē ir pieejamas darbavietas.

LM sadarbībā ar NVA regulāri pilnveido apmācību kuponu sistēmu bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību ietvaros - NVA ir atteikusies no publiskā iepirkuma procedūras organizēšanas, pārejot uz fiksētu apmācību kuponu izmaksām. Publisko iepirkumu procedūras atcelšanas starp NVA un izglītības iestādēm rezultātā tiks veicināta operatīvāka apmācību pakalpojumu sniegšana NVA klientiem (nav vairs jāgaida, kad beigsies iepirkuma procedūra) un sekmēta NVA klientu vienkāršotāka izglītības iestāžu izvēle. Tāpat pakāpeniski ir plānots virzīties uz “samaksas par rezultātu” ieviešanu, lai gala maksājumi izglītības iestādēm būtu saistāmi ar bezdarbnieku darbā iekārtošanās rezultātiem pēc apmācību pabeigšanas, kā arī kuponu sistēma ir papildināta ar dažādiem e-vides risinājumiem, tajā skaitā darba tirgus monitoringa sistēmu, lai nodrošinātu cilvēku informētāku izvēli.

Lai veicinātu bezdarbnieku piekļuvi apmācību vietām, 2015.gada maijā tika veikti grozījumi MK noteikumos Nr.75, paredzot atbalstu bezdarbnieku reģionālajai mobilitātei arī aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros. Tas nozīmē, ka NVA klienti var pretendēt uz finanšu atlīdzību transporta izdevumu segšanai braucieniem no deklarētās dzīvesvietas uz apmācību vai prakses vietu un atpakaļ un dzīvojamās telpas īres vai dienesta viesnīcas izdevumu kompensāciju (ja apmācību vai prakses vieta atrodas vismaz 20 km attālumā no bezdarbnieka deklarētās dzīvesvietas, un bezdarbnieks norādītajā administratīvajā teritorijā ir deklarēts vismaz sešus mēnešus). Jāpiebilst, ka atbalsts reģionālajai mobilitātei tiek piemērots arī Jauniešu garantijas ietvaros.

7. **Bezdarbnieku klasifikācija secīgai iesaistei aktīvajos nodarbinātības pasākumos („bezdarbnieku profilēšana”)**

2013. gada rudenī tika ieviesta bezdarbnieku profilēšanas sistēma, tādējādi īstenojot mērķētāku pieeju dažādu bezdarbnieku mērķgrupu atgriešanai darba tirgū, lai efektīvi un ātri aizpildītu vakances un piedāvātu konkrētai personai piemērotākos darba tirgus politikas pasākumus (elektroniskās bezdarbnieku profilēšanas metode, lai izprastu savas darba atrašanas iespējas un atrastu piemērotus NVA pasākumus: <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/pakalpojumi/profilesana>).

Bezdarbnieku profilēšana ir NVA klientu grupēšana pēc nepieciešamo pakalpojumu klāsta (tai skaitā nosakot, vai klientam vispār nepieciešamas apmācības, lai ātrāk atgrieztos darba tirgū), vēl pirms klienta vēlmes izteikšanas, pirms tam analizējot bezdarbnieka iepriekš iegūto izglītību, darba pieredzi un citus apstākļus, kas veido spēju pašam vai ar valsts atbalsta palīdzību integrēties darba tirgū. Profilēšanas metode paredz klientu sadalīšanu noteiktās funkcionālās grupās, kur katrai grupai tiek noteikts pakalpojumu klāsts un sadarbības noteikumi. Tādējādi ar profilēšanas palīdzību ir nepieciešams nodrošināt bezdarbnieka secīgu iesaisti aktīvajos nodarbinātības pasākumos, ņemot vērā konkrētās personas individuālo bezdarba situāciju.

Profilēšanas ietvaros sākotnēji tiek noteikta bezdarbnieka gatavība integrēties darba tirgū un bezdarbniekam nepieciešamie atbalsta pasākumi, norādot šo pasākumu secību (sākotnēji piedāvājot pasākumus, kas uzlabo klienta jau esošās prasmes un iemaņas (piemēram, dalība KPP, īsajās neformālajās izglītības programmās) un tikai pēc tam, kad pēc dalības šajos pasākumos integrācija darba tirgū nav notikusi, bezdarbnieks tiek iesaistīts finanšu ietilpīgākos pasākumos, kur iesaistes ilgums pasākumā ir garāks (profesionālā apmācība, pārkvalifikācija, jaunas darba pieredzes iegūšana u.tml.).

Bezdarbnieku profilēšanas ietvaros tiek noteikta:

1. Darba iespēju atrašana bezdarbniekam (tiek vērtēti tādi rādītāji kā pēdējā nodarbošanās, vēlāmā profesija, izglītība, vecums, deklarētās dzīvesvietas atrašanās, valsts valodas prasmes u.tml. un noteikts vai darba atrašanas iespējas tuvākā gada laikā ir augstas, vidējas vai zemas);
2. bezdarbnieka prasmju pašvērtējums, motivācija sadarboties ar NVA un motivācija aktīvi meklēt darbu, kur bezdarbnieki tiek sadalīti 13 tipiskās motivācijas un prasmju pašvērtējuma grupās (vērtējums tiek noteikts ar speciāli izstrādātas anketas palīdzību, kas satur vairākus jautājumus, kas identificēs iepriekš minētos rādītājus, norādot vai minētie rādītāji ir augsti, vidēji vai zemi);
3. bezdarbniekam piemērotāko pieejamo aktīvo nodarbinātības pasākumu noteikšanu, tai skaitā vēlamo pasākumu saņemšanas secību (šis kritērijs

noteikts, ņemot vērā iepriekš minēto kritēriju noteikšanas rezultātus un klienta atbilstību pasākuma iesaistes nosacījumiem);

4. bezdarbnieku piederību noteiktai profilēšanas grupai, ņemot vērā iepriekšējās darbību rezultātus (pavisam kopā ir 39 profilēšanas grupu apraksti).

Kritēriju izstrādei par pamatu tika ņemta vērā arī starptautiskā pieredze³⁶. Lai atvieglotu NVA filiāļu darbinieku darbu ar elektronisko profilēšanas sistēmu, tika izstrādāta „Elektroniskās bezdarbnieku kvalifikācijas/profilēšanas metodes lietotāju rokasgrāmata”, kur iekļauts detalizēts elektroniskās profilēšanas sistēmas un to lietošanas apraksts.

No 2015. gada 31.decembrī uzskaitē esošajiem 81 780 bezdarbniekiem, profilēti bija 75 385 bezdarbnieki (92 %). Dati par *noprofilētajiem* bezdarbniekiem sadalījumu pēc profilēšanas grupām uzrādīja sekojošus rezultātus:

Vislielākais bezdarbnieku skaits bija:

- 13. grupā (motivācija meklēt darbu - zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - zems);
- 8. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - vidējs);
- 4. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - augsts);
- 12. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēja; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - zems);
- 10. grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - vidēji zema; prasmju pašvērtējums - zems).

Vismazākais bezdarbnieku skaits bija:

- 1. grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - augsts);
- 5. grupā (motivācija meklēt darbu - augsta; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - vidēja).
- 3. grupā (motivācija meklēt darbu - vidēji zema; motivācija sadarboties ar NVA - augsta; prasmju pašvērtējums - augsts);

Profilēšanas metodes ieviešanas procesā konstatētais:

- NVA darbinieki, izmantojot metodi, mērķtiecīgāk sadarbojas ar klientiem, veidojot individualizētu un objektīvāku pieeju;
- operatīvāk un rūpīgāk tiek identificēts katram klientam noteiktais ieteicamo pasākumu kopums;
- klientu apkalpošanas process tiek veidots strukturēts, klientam vairāk līdzdarbojoties sava individuālā darba meklēšanas plāna sastādīšanā.

³⁶ Analizēta informācija, kas ietverta šādā pētījumā: Venn, D. (2012), “Eligibility Criteria for Unemployment Benefits: Quantitative Indicators for OECD and EU Countries”, *OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 131, OECD Publishing*, <http://dx.doi.org/10.1787/5k9h43kgkvr4-en>.
LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

8. Karjeras konsultāciju sniegšana 2015. gadā

Lai NVA klienti varētu pieņemt darba tirgus situācijai un personīgajām prasmēm un iemaņām atbilstošākus lēmumus par savas turpmākās karjeras attīstību, NVA piedāvā bezdarbniekiem un darba meklētājiem izmantot karjeras konsultanta pakalpojumus. Tiek piedāvāti vairāki konsultāciju veidi – individuālās karjeras konsultācijas, individuālās diagnosticējošās konsultācijas, grupas karjeras konsultācijas, grupas karjeras informatīvās konsultācijas un karjeras konsultācijas elektroniskā veidā. Tomēr uzsvars tiek likts uz individuālajām konsultācijām, jo individuāla pieeja motivē personu ātrāk atgriezties darba tirgū. Šo konsultāciju ietvaros tiek veicināta sevis izzināšana, savas profesionālās ievirzes apzināšanās, padziļināta izpratne par izglītību un iespējām darba tirgū. Tāpat tiek noteikts tas profesionālais virziens, kas vislabāk atbilst personas vēlmēm, prasmēm un iemaņām.

Karjeras pakalpojumi visvairāk nepieciešami tiem klientiem, kuriem zināmu iemeslu dēļ ir grūtības tūlītēji iekārtoties darbā, īpaši - jauniešiem (gan jauniešiem bezdarbniekiem, gan "potenciālajiem" jauniešiem bezdarbniekiem, kuriem ir grūtības turpmākās izglītības un karjeras plānošanā un izvēlē); personām vecumā virs 50 gadiem, kuriem bieži ir darba tirgus prasībām neatbilstoša kvalifikācija (piem., atbilstošajā profesionālajā jomā ir ieviestas jaunas tehnoloģijas un metodes) vai problēmas ar veselību, kas kavē darbā iekārtošanās procesu; ilgstošajiem bezdarbniekiem (izglītības, darba pieredzes, darba tirgum nepieciešamo prasmju trūkums, sociālā pasivitāte).

2015. gadā karjeras konsultācijas saņēma 37 525 persona (viena persona var saņemt karjeras konsultācijas gan kā bezdarbnieks, darba meklētājs, gan kā cita persona, vidējais karjeras konsultāciju skaits uz 1 personu – 1,2 konsultācijas). Karjeras konsultācijās iesaistīto personu skaits 2013., 2014. un 2015. gadā sadalījumā pa bezdarbnieku riska grupām ir atspoguļots 32.tabulā.

Tabula Nr.32

Iesaiste karjeras konsultācijās 2013., 2014. un 2015.gadā (bez JG projekta)

Gads	Kopējais personu skaits	Riska grupas					
		Jaunieši** (no 15 līdz 24 gadi)	Personas ar invaliditāti	Atbrīvotie no ieslodzījuma	Personas pēc bērna kopšanas atvaļinājuma	Personas vecumā 50+	Ilgstošie bezdarbnieki
2013	44 118	9 499 (21,5%)*	3 257 (7%)*	108 (0,2%)*	866 (2%)*	12 095 (27%)*	12 442 (28%)*
2014	45 671	4 172 (9%)*	4 474 (10%)*	138 (0,3%)*	482 (1%)*	18 041 (40%)*	12 736 (28%)*
2015	37 525	2 760 (7%)*	3 421 (9%)*	115 (0,3%)*	375 (1%)*	14 622 (39%)*	8 266 (22%)*

* % no kopējā karjeras konsultācijās iesaistītā klientu skaita
 **Jaunieši, kuri neatbilst JG mērķa grupai: skolēni, pilna laika studenti u.c. jaunieši – citas personas, kas nav bezdarbnieki)

Datu avots: NVA

Sadalījumā pēc dzimuma, līdzīgi kā 2013. gadā un 2014. gadā, arī 2015. gadā karjeras konsultācijās vairāk piedalījās sievietes – 20 310 un 17 215 vīrieši. Sieviešu aktīvāka iesaistīšanās karjeras pakalpojumos var tikt skaidrota gan ar demogrāfisko situāciju, gan ar psiholoģisko aspektu: sievietes aktīvāk meklē valsts atbalstu dažādu problēmu (šajā gadījumā bezdarba problēmu) risināšanā, tādējādi elastīgāk piemērojoties darba tirgus pārmaiņām.

2015. gadā **jauniešu garantijas ietvaros** karjeras konsultācijas saņēma **30 827 jaunieši** (vecumā no 15 līdz 29 gadiem).

Lai sekmētu karjeras pakalpojumu pieejamību, to kvalitāti un atbilstību darba tirgus prasībām, ir veiktas izmaiņas karjeras pakalpojumu struktūrā - palielinot individuālo, uz konkrētu klientu vērsto pakalpojumu klāstu un samazinot grupu karjeras konsultācijas.

Karjeras konsultācijas laikā konsultants noskaidro klienta aktuālās vajadzības, intereses, iespējas un atkarībā no situācijas izvēlas atbilstošas metodikas turpmākam darbam. Karjeras konsultantu rīcībā ir dažādas motivācijas izpētes metodikas, kas paredzētas jauniešiem un pieaugušajiem: ar anketēšanas palīdzību tiek noskaidrots esošās motivācijas līmenis, tālāk seko individuālais darbs ar klientu, novērtējot ne tikai konsultācijas gaitā pausto motivāciju, bet arī klienta psiholoģisko stāvokli (emocionālo stabilitāti, optimismu, adekvātu pašnovērtējumu). Zemas motivācijas gadījumā klientam var būt augsta nepieciešamība pēc psiholoģiskās palīdzības. Jo dziļāka būs karjeras konsultanta izpratne par klienta dzīves pozīciju, aktuālajām vajadzībām pašreizējā brīdī, personības iezīmēm, jo rezultatīvāka būs sadarbība.

Pusaudžu un jauniešu motivācijā turpināt mācības svarīgi parādīt, kā izvēlēta vai iespējamā profesija saistās ar to, kas pašlaik tiek apgūts izglītības iestādē. Piemēram, metodika „Darba lapu komplekts par karjeras iespējām pusaudžiem un jauniešiem” palīdz noskaidrot jaunieša intereses, izaicinājumus, ieceres un iespējamās barjeras karjeras ceļā, kā arī izstrādāt to pārvarēšanas stratēģijas. Savukārt pieaugušo motivēšanā karjeras speciālists akcentē saikni starp mācībām un savas dzīves kvalitātes uzlabošanu (kādas zināšanas jāapgūst, lai paaugstinātu savu profesionālo efektivitāti un dzīves kvalitāti).

Jāatzīmē, ka pieprasījums pēc karjeras konsultācijām ir gan pilsētās, gan reģionos (skat. tabulu Nr.21).

Tabula Nr.21

Karjeras konsultāciju nodrošināšana reģionos 2015. gada janvāris – decembris (bez JG projekta)

Filiāle	Karjeras konsultācijas saņēmušo bezdarbnieku skaits	Karjeras konsultācijas saņēmušo citu personu skaits	Konsultēto klientu skaits kopā	Unikālo personu skaits kopā
Rīgas reģionā kopā	9375	964	10339 (27 %)	9246 (28 %)
Kurzemes reģionā kopā	4732	641	5373 (14 %)	4672 (14 %)
Latgales reģionā kopā	10275	925	11200 (30 %)	9683 (30 %)

Vidzemes reģionā kopā	4658	1175	5833 (16%)	4904 (15 %)
Zemgales reģionā kopā	4281	499	4780 (13 %)	4203 (13 %)
KOPĀ	33321	4204	37525	32708
*Viena persona var saņemt karjeras konsultācijas gan kā bezdarbnieks, darba meklētājs, gan kā cita persona				

Datu avots: NVA

9. Klientu apmierinātības izvērtējums par NVA un tās īstenotajiem pakalpojumiem

Lai uzlabotu izglītības iestāžu bezdarbniekiem un darba meklētājiem sniegto apmācības pakalpojumu kvalitāti, NVA veic regulāras pārbaudes apmācību īstenošanās vietās, kuru laikā tiek veikta arī apmācībās iesaistīto bezdarbnieku un darba meklētāju apmierinātības ar pakalpojumiem aptauja. Pārbažu un aptaujas rezultāti tiek analizēti un izmantoti apmācību procesa kvalitātes uzlabošanai.

NVA Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmā (BURVIS) (pieejams: <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/>) jebkuram apmeklētājam ir pieejami vairāki e-pakalpojumu rīki. Lai atvieglotu apmācību grupu komplektēšanu, ir izveidota automatiskā rezervācijas sistēma, ar kuras palīdzību ikvienam klientam ir iespēja uzzināt informāciju par programmu apguves grupu uzsākšanas datumiem, vietu skaitu grupā u.c. piedāvājumiem (skatīt: <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/apmacibas/grupas>). Izglītības iestādēm ir iespēja aktualizēt rezervācijas sistēmā iekļauto informāciju par pieejamajām apmācību programmām un apmācāmo skaitu grupās tiešsaistes režīmā (t.sk. informāciju par jau rezervētajām un brīvajām apmācību vietām).

Tāpat ikviens interesents, kurš vēlas iesaistīties NVA apmācībās, var iepazīties ar apmācību beidzēju sniegto informāciju par apmācību kvalitāti un norisi. Līdz ar to ir iespējams izvērtēt izglītības iestādes piedāvājuma kvalitāti izvēlētajā apmācību programmā un salīdzināt to ar citiem izglītības iestāžu piedāvājumiem (skatīt: <https://cvvp.nva.gov.lv/#/pub/apmacibas/reitings>).

Savukārt NVA mājaslapā ir izveidota elektroniskā sistēma „Izglītības iestāžu meklētājs” (skatīt: <http://www.nva.gov.lv/?mode=macibas>). Izvēloties piemērotu izglītības programmu un izglītības iestādi, ir iespējams pārbaudīt, vai izvēlētajās apmācībās ir klientam pieejamas, iegūt ziņas par izglītības programmas plānoto norises laiku, vietu un cilvēku skaitu, kas jau pieteikušies konkrētās programmas apguvei katrā īstenošanas vietā.

Informāciju par apmācību kvalitāti un ietekmi uz personas turpmāko konkurētspēju darba tirgū var sniegt arī pati apmācītā persona. Līdz ar to gan NVA, gan LM ir svarīgs apmācīto klientu viedoklis (sūdzības, pateicības, aizpildītas aptaujas anketas), lai operatīvi pārbaudītu izglītības īstenošanu, kā arī informētu klientus par apmācību kvalitāti konkrētā izglītības iestādē, t.sk., iekļaujot informāciju arī apmācību novērtējuma informācijas sistēmā.

Lai izvērtētu bezdarbnieku un darba meklētāju apmierinātību ar NVA pakalpojumiem, laika posmā no 2015. gada 25.septembra līdz 14.oktobrim tika veikta elektroniskā bezdarbnieku un darba meklētāju aptauja par apmierinātību ar NVA pakalpojumiem. Tās ietvaros tika aptaujāti 3 468 bezdarbnieki un darba meklētāji.

2015. gada 30. septembrī reģistrēto bezdarbnieku skaits bija 78 557. Piedalīties aptaujā tika uzaicināti klienti, kuru elektroniskajās uzskaites kartēs LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

“Bezdarbnieku uzskaites un reģistrēto vakanču informācijas sistēmā” bija reģistrētas e-pasta adreses. Aptaujas veikšanai tika izsūtītas elektroniskās anketas 36 000 adresātu jeb 46 % no uzskaitē esošajiem bezdarbniekiem. Saņemtas 3 616 atbildes, tātad atbildes snieguši 10 % no piedalīties uzaicinātajiem klientiem, kas aptver 5 % no uzskaitē esošajiem klientiem septembrī. Tādējādi tās ietvaros tika aptaujāti 3 468 bezdarbnieki un darba meklētāji.

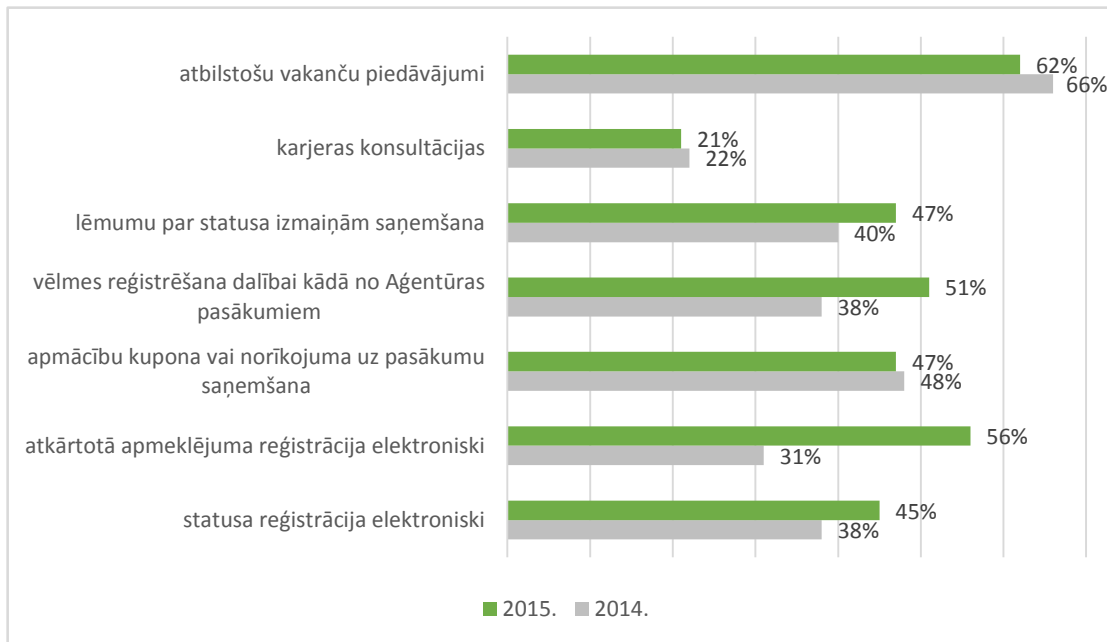
Par visbiežāk izmantoto sazināšanās veidu ar NVA darbiniekiem lielākā daļa respondentu (67 %) atzīmē personisko vizīti. Joprojām palielinās to klientu skaits, kuri saziņai ar NVA izmanto e-pastu. 2014. gadā 31 % klientu, bet 2015. gadā ar e-pasta palīdzību sazinājās jau 33 % respondentu. Savukārt personiskās vizītes NVA filiālēs ir vēlamas cilvēciskā faktora dēļ, kas ir būtiski, kad nav darba. Aptaujātie pauž pārliecību, ka, satiekoties klātienē, tiek nodrošināta individuāla pieeja un atbalsts.

Lai noteiktu, vai NVA klientu apkalpošana ir uz klientu orientēta, respondentiem tika lūgts atbildēt uz jautājumu par klientu apkalpošanas kvalitāti. Par kvalitatīvu apkalpošanu uzskatāma tāda pakalpojumu sniegšana, kas spēj apmierināt klienta prasības. Izvērtējot iegūtos datus par klientu apkalpošanas kvalitāti secināms, ka 32 % respondenti uzskata, ka klientu apkalpošanas ir ļoti laba, 46 % - laba, 18 % - apmierinoša. Tikai 4 % respondentu apkalpošanas kvalitāti vērtē kā sliktu. Salīdzinot ar 2015. gadu, par 3 % ir palielinājies respondentu skaits, kuri uzskata, ka apkalpošanas kvalitāte NVA ir ļoti laba. Par 1 % pazeminājies klientu apkalpošanas kvalitātes „slikta” vērtējums.

Vērtējot NVA darbinieku palīdzību klientiem darba meklēšanas procesā, 46 % respondentu atzinuši to kā pietiekamu (par 2 % mazāk nekā 2014. gadā) un 18% kā nepietiekamu. Palīdzību kā nozīmīgu vērtē 26 %, bet kā ļoti nozīmīgu – 10 %. 2015. gadā ir nedaudz pieaudzis respondentu skaits, kuru ieguvums no NVA darbinieku konsultācijām ir palīdzība CV sagatavošanā. Informācija par piemērotiem NVA pasākumiem 2015. gadā bija noderīga 51 % respondentu, 2014. – 53%, savukārt 17 % respondentu neuzskata, ka NVA apmeklējumi ir bijuši lietderīgi, kas ir par 1% mazāk, nekā gadu iepriekš.

Aptaujā arī 2015.gadā tika jautāts par to, kurus NVA pakalpojumus klienti vēlētos saņemt elektroniski. Bija iespēja atzīmēt vairākus atbilžu variantus un visbiežāk respondenti norādīja (līdzīgi kā 2014. gadā), ka vēlētos saņemt atbilstošu vakanču piedāvāšanu – 62%. Individuālā darba meklēšanas plāna aktualizāciju (atkārtotais apmeklējums) elektroniski vēlētos saņemt 56 % respondentu, savukārt vēlmi dalībai NVA pasākumā elektroniski vēlētos reģistrēt 51 % respondentu (sīkāk skat. 7. attēlā).

Kādus NVA pakalpojumus Jūs vēlētos saņemt elektroniski?

Datu avots: NVA

Visbeidzot respondenti tika aicināti sniegt ierosinājumus un priekšlikumus par NVA sniegto pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanu. Būtiskākie no tiem:

- tāpat kā 2014. gadā saņemti priekšlikumi klientu apkalpošanas kultūras uzlabošanai (darbiniekiem būt laipnākiem, saprotošākiem un smaidīgākiem);
- NVA mājaslapā uzskatāmāk norādīt ceļu uz informāciju par rindu apmācību pasākumiem;
- klienti ierosina ieviest rindu regulēšanas sistēmu lielākajās NVA filiālēs;
- respondenti vēlas elektroniski saņemt dažādus NVA pakalpojumus, piemēram, individuālā darba meklēšanas plāna aktualizāciju un e-apmācību organizēšanu;
- NVA klienti vēlētos, lai NVA telpās būtu pieejams dzeramais ūdens;
- darbiniekiem jāsniedz plaša informācija par pakalpojumiem, kuru mērķa grupai atbilst konkrētais klients.

10. Kopsavilkums

1. Reģistrētais bezdarbs Latvijā 2015. gadā turpināja samazināties, gada vidējais reģistrētā bezdarba rādītājs bija 8,7 %, kas bija par 0,2 % mazāk nekā 2014. gadā.

2. 2015. gada nogalē palielinājās reģistrēto bezdarbnieku skaits - cilvēkiem bija grūtāk atrast darbu (reģistrēto bezdarbnieku pieaugumu galvenokārt veidoja sezonas darbu veicēji). Līdzīga situācija tika novērota arī 2014. gada nogalē, tomēr NVA 2015. gada decembra beigās bija reģistrētas 5 106 brīvās darbvietas, kas ir par 958 vakancēm jeb 23 % vairāk nekā 2014. gada beigās.

3. 2015. gadā turpināja samazināties ilgstošo bezdarbnieku skaita un īpatsvara rādītāji kopējā reģistrēto bezdarbnieku skaitā (pirmo reizi kopš 2010. gada ir samazinājies arī ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars ar bezdarba ilgumu 3 gadi un vairāk).

4. Darba tirgū vislielākais aizņemto darba vietu skaits saglabājas vecāko speciālistu un speciālistu pamatgrupu profesijās, kuru pienākumu veikšanai pārsvarā ir nepieciešams augstāks izglītības līmenis, nekā vidējā izglītība. 2015. gadā, salīdzinot ar gadu iepriekš, bija vērojams vakancu īpatsvara pieaugums gandrīz visās profesiju pamatgrupās, jo īpaši augstas un vidējas kvalifikācijas profesijās. Vienlaikus zemu kvalifikācijas profesiju reģistrēto darba vietu skaits joprojām ir salīdzinoši augsts, kas skaidrojams ar biežo darbinieku rotāciju darba apstākļu, slodzes un atalgojuma dēļ.

5. 2016. gadā netiek prognozēta būtiska darba tirgus situācijas uzlabošanās, tā pakāpeniski stabilizējas, tajā skaitā ņemot vērā ekonomisko situāciju Eirozonā un ģeopolitiskās situācijas radītās sekas.

6. Galvenie darba tirgus izaicinājumi 2016. gadam vēl joprojām ir paaugstināta bezdarba līmeņa saglabāšanās, salīdzinoši liels ilgstošo bezdarbnieku īpatsvars. Atbilstoši EM prognozēm 2016. gadā nodarbināto skaits varētu palielināties aptuveni līdz 902 tūkstošiem jeb par aptuveni 0,9 %, salīdzinot ar 2015. gadu.

7. Atbilstoši NVA īstermiņa prognozēm lielākais jaunu darba vietu pieaugums prognozēts šādās nozarēs (klasifikācija pēc NACE 2.red.): Ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde; Apstrādes rūpniecība; Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana; Ūdens apgāde, notekūdeņu, atkritumu apsaimniekošana un sanācija; Māksla, izklaide un atpūta. Savukārt darba vietu samazinājums prognozēts šādās nozarēs: Lauksaimniecībā, LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

mežsaimniecībā un zivsaimniecībā; Vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā; Automobiļu un motociklu remontā; Transportā un uzglabāšanā; Izmitināšanā un ēdināšanas pakalpojumos.

11. Secinājumi par īstenotajiem apmācību pasākumiem un turpmāk nepieciešamajiem pilnveidojumiem

1. Sastādot apmācību jomu un profesiju sarakstu, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku un darba meklētāju apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2016. gadā, uzsvars tika likts uz apstrādes rūpniecību un enerģētiku, būvniecību, kā arī transporta un informācijas un komunikācijas pakalpojumiem.

2. Darba tirgū pieprasījums šobrīd ir pēc elastīgiem un pielāgoties spējīgiem darbiniekiem, kuri gatavi vienlaikus veikt vairāku amatu pienākumus, kuriem papildus profesijai nepieciešamajām zināšanām (ko var iegūt NVA profesionālās apmācības programmu ietvaros) piemīt arī kāda no pamata kompetencēm, piemēram, svešvalodu zināšanas (ko var iegūt, piemēram, NVA neformālās apmācības ietvaros, kurā iekļautas izglītības programmas, kas veicina latviešu valodas, svešvalodu (arī ar uzņēmējdarbības novirzi), datorzinību u.c. apguvi).

3. 2015. gadā profesionālās apmācības, pārkvalifikācijas un kvalifikācijas paaugstināšanas pasākumos iesaistīti 4 472 bezdarbnieki un darba meklētāji. No 2014. gada 1.jūlija līdz 2015. gada 30.jūnijam dalību profesionālās apmācības ietvaros pabeidza 3 326 bezdarbnieki, uzrādot salīdzinoši augstu darbā iekārtošanās rādītāju - 1 362 jeb 41 % iekārtojās darbā pirmo 6 mēnešu laikā (periodā līdz 31.12.2015.) pēc apmācību pabeigšanas.

4. Svarīgi radīt atbilstošus stimulus izglītības iestādēm, lai tās būtu ieinteresētas pilnveidot savu piedāvājumu un veidot/atjaunināt kvalitatīvas izglītības programmas. Latvijā līdzīgi kā citās ES dalībvalstīs tiek izmantota uz pieprasījumu vērsta apmācību kuponu sistēma, kas papildināta ar dažādiem e-vides risinājumiem, t.sk. darba tirgus monitoringa sistēmu, lai nodrošinātu bezdarbnieku informētāku izvēli. Sistēmā darbojas gan valsts, gan privātās izglītības iestādes. Latvijas sistēma kā Eiropas labā prakse ir izmantota arī Ukrainas strukturālo reformu jautājumā par Ukrainas apmācību kuponu sistēmas uzlabojumiem³⁷, kā arī savstarpējās mācīšanās procesā ar Grieķiju³⁸.

5. Nodrošinot bezdarbnieku un darba meklētāju apmācības ar kuponu metodi, tiek pilnveidota šīs sistēmas darbība - ieviesta profilēšanas metode, lai klientiem tiktu sniegts piemērotākais atbalsts apmācību programmas vai nodarbinātības atbalsta pasākuma formā, tiek piemērots atbalsts bezdarbnieku

³⁷Pieejams: http://www.ua.undp.org/content/dam/ukraine/docs/PR/Voucher%20System%20Intern%20Experience%20Reforms%20in%20Ukraine_UNDP_eng_merged.pdf

³⁸ Skatīt: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1073&eventsId=937&furtherEvents=yes> LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”

reģionālajai mobilitātei arī aktīvo nodarbinātības pasākumu ietvaros, tāpat NVA ir atteikusies no publiskā iepirkuma procedūras organizēšanas, pārejot uz fiksētu apmācību kuponu izmaksām, kā rezultātā tiks veicināta operatīvāka apmācību pakalpojumu sniegšana un sekmēta NVA klientu vienkāršotāka izglītības iestāžu izvēle.

6. Nepieciešams turpināt pilnveidot sadarbību starp NVA un darba devējiem. Tāpat ir nepieciešams popularizēt darba devēju vidū iespēju apmācīt darbiniekus pēc darba devēja pieprasījuma vai iesaistīties pasākumā "Apmācība pie darba devēja". Savukārt, lai novērstu kvalificētu darbinieku trūkumu reģionos, 2013. gada 15. martā uzsāktais preventīvais bezdarba samazināšanas pasākums „Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana” ir jāturpina kā pieprasījuma un piedāvājuma salāgošanas instruments, iespējams, ilgtermiņā lemjot par Rīgas kā galamērķa pieļaušanu visos gadījumos, ne tikai tajos, kad darba devējs uzreiz rada vairākas darbavietas.

7. Nepieciešams turpināt intensificēt atbalstu tiem, kam ir zemākās prasmes un lielāks ilgstošā bezdarba risks, jo īpaši ņemot vērā sabiedrības novecošanās tendences un nepieciešamību darba tirgū būt pēc iespējas ilgāk. Tāpat nodarbinātības politikai ir svarīgi sekot līdzi darba vietu kvalitātes jautājumam, lai tiktu risinātas patiesas prasmju nesakritības (*“skills mismatches”*).

8. Pāreja no izglītības sistēmas uz darba tirgu Latvijā parāda, ka, jo augstāks ir izglītības līmenis, jo īsāks bezdarba ilgums, kā arī labāki darba tirgus iznākumi algas un nodarbinātības noturības izteiksmē. Tas īpaši izteikti ir jauniešu vecuma grupai. Lai jaunieši darba tirgū iekļautos ilgtspējīgi, Jauniešu garantijas ietvaros jauniešiem nepieciešams turpināt piedāvāt subsīdiu shēmas. Ilgtspējīgā jauniešu nodarbinātības veicināšanā būtiska ir arī kvalitatīvu prakšu un darba vidē balstītu mācību ieviešana.

12. Pielikumi

Pielikums Nr.1

Apmācību jomu un profesiju saraksts, kurās nepieciešams veikt bezdarbnieku apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas paaugstināšanu 2016. gadā

I Profesionālās tālākizglītības programmas - 1.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k.	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1.	Galdnieka palīgs**	7522 05	480	540	1,43	772,2
2.	Konditora palīgs**	7512 10	480	540	1,19	642,6

* 2007. gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

** tiem bezdarbniekiem, kuriem iegūtā izglītība nav augstāka par pamatzglītību

II Profesionālās tālākizglītības programmas - 2.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k.	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1.	Apdares darbu strādnieks	7123 02	640	720	1,27	914,4
2.	Betonētājs	7114 01	640	720	1,27	914,4
3.	Bruģētājs	7112 01	480	540	1,27	685,8
4.	Drēbnieks	7531 03	640	720	1,04	748,8
5.	Elektromontieris	7411 02	960	1100	1,21	1,331
6.	Elektronikas montētājs	7421 02	640	720	1,21	871,2
7.	Frēzētājs	7223 01	480	540	1,35	729
8.	Galdnieks	7522 01	640	720	1,43	1029,6
9.	Gāzmetinātājs (OAW)	7212 01	480	540	2,9	1566
10.	Inženierkomunikāciju montētājs	7126 08	640	720	1,27	914,4
11.	Klientu apkalpošanas operators	4222 04	480	540	1	540
12.	Lietvedis	3341 03	640	720	1	720
13.	Lokmetinātājs metināšanā ar mehānizēto iekārtu aktīvās gāzes vidē (MAG)	7212 05	480	540	2,9	1566
14.	Lokmetinātājs metināšanā ar	7212 06	480	540	2,9	1566

	mehanizēto iekārtu inertās gāzes vidē (MIG)					
15.	Lokmetinātājs metināšanā ar volframa elektrodu inertās gāzes vidē (TIG)	7212 07	480	540	2,9	1566
16.	Maiznieks	7512 01	640	720	1,19	856,8
17.	Rokas lokmetinātājs (MMA)	7212 04	480	540	2,9	1566
18.	Sausās būves montētājs	7111 04	640	720	1,27	914,4
19.	Šuvējs	7531 01	480	540	1,04	561,6
20.	Virpotājs	7223 03	480	540	1,35	729

* 2007. gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

III Profesionālās tālākizglītības programmas - 3.kvalifikācijas līmenis

Nr. p.k.	Iegūstamā profesionālā kvalifikācija	LR Profesiju klasifikatora kods	Izglītības programmas kopējais mācību stundu skaits	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem*	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
1.	Autoelektriķis**	7411 06	960	1100	1,35	1485
2.	Būvizstrādājumu galdnieks	7115 04	960	1100	1,43	1573
3.	Būvkonstrukciju montētājs***	7111 03	960	1100	1,27	1397
4.	Datorizēto ciparu vadības (CNC) metālapstrādes darbgaldu iestatītājs	7223 08	960	1100	1,35	1485
5.	Datorsistēmu tehniķis	3513 01	960	1100	1,28	1408
6.	Elektrotehniķis	3113 02	960	1100	1,21	1331
7.	Ēku būvtehniķis***	3112 02	960	1100	1,27	1397
8.	Loģistikas darbinieks	3339 16	960	1100	1,00	1100
9.	Mazumtirdzniecības komercdarbinieks	3339 18	960	1100	1,00	1100
10.	Mēbeļu galdnieks	7522 02	960	1100	1,43	1573
11.	Noliktavas pārzinis	4321 03	960	1100	1,00	1100
12.	Remontatslēdznieks	7223 02	960	1100	1,35	1485
13.	Sausās būves tehniķis***	3112 39	960	1100	1,27	1397
14.	Viesmīlības pakalpojumu speciālists	5151 14	960	1100	1,19	1309

* 2007. gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

** saskaņā ar Apmācības komisijas lēmumu kvalifikācijas “Autoelektriķis” nosaukums pēc pārejas perioda tiks mainīts uz nosaukumu “Autodiagnostiķis”

*** nepieciešama izglītojamā iepriekšējā izglītība nozarē (izglītību apliecinošs dokuments) vai darba pieredze būvniecībā (izziņa no darba devēja)

IV Profesionālās pilnveides izglītības programmu kopas

Nr. p.k.	Profesionālās pilnveides programmas un/vai kopas nosaukums	Mācību stundu skaits	Prasības iepriekšējai izglītībai izglītojamajam	Kupona bāzes vērtība (EUR)	Koeficients atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem *	Maksimālās kopējās izmaksas vienai personai par visu Apmācību periodu (EUR)
1.	Apsardzes darbs	160	pamatizglītība	360	1,12	403,2
2.	Automatizēto siltumtīklu apkalpošana	160	pamatizglītība	360	1,27	457,2
3.	Bioloģiskā lauksaimniecība	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	360	1,33	478,8
4.	Datortehnikas diagnostika, remonts un programmu instalēšana	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	1,28	460,8
5.	Datortīklu administrēšana	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	1,28	460,8
6.	Elektrokāra vadīšana	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	360	1,06	381,6
8.	Ēku siltināšana	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	1,27	457,2
7.	Frizieru pakalpojumi	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	2	720
9.	Grāmatvedība	No 160 līdz 320 stundām	profesionālā izglītība nozarē	360	1	360
10.	Lauksaimniecības pamati	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	360	1,33	478,8
11.	Mazā biznesa organizēšana	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	360	1	360
12.	Praktiskais mārketing	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	360	1	360
13.	Preču pārvadājumu organizēšana	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	360	1,06	381,6
14.	Projektu vadība	No 160 līdz 320 stundām	vidējā	360	1	360
15.	Siltumiekārtu apkalpošana	160	pamatizglītība	360	1,27	457,2
16.	Sociālā aprūpe	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība	360	1,65	594
17.	Tērpu piegriešana, modelēšana un konstruēšana	No 160 līdz 320 stundām	pamatizglītība, priekšzināšanas apgērbu izgatavošanā	360	1,04	374,4

* 2007. gada 2.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.655 „Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo”

Pielikums Nr.2

**Sociālo un profesionālo pamatprasmju saraksts bezdarbnieku
neformālās apmācības organizēšanai 2016. gadā**

Nr. p.k.	Sociālās un profesionālās pamatprasmes (neformālās izglītības programmas)	Mācību stundu skaits	Maksimālās kopējās Apmācību izmaksas vienai personai par visu apmācību periodu (EUR)
	Latviešu valoda (saziņa dzimtajā valodā)		
1.	Valsts valoda atbilstoši pamata valsts valodas prasmes līmenim	150	360
2.	Valsts valoda atbilstoši vidējam valsts valodas prasmes līmenim	150	360
3.	Valsts valoda atbilstoši augstākajam valsts valodas prasmes līmenim	150	360
4.	Valsts valoda atbilstoši pamata valsts valodas prasmes līmenim (ar angļu pamatvalodu)	150	360
5.	Latviešu valoda bez starpniekvalodas	100 - 150	360
	Svešvalodas (saziņa svešvalodās)		
6.	Angļu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
7.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Elementary)	100	360
8.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Lower Intermediate)	100	360
9.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Intermediate)	100	360
10.	Angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	100	360
11.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Higher Intermediate)	150	360
12.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Advanced)	150	360
13.	Biznesa angļu valoda (ar priekšzināšanām) (Very advanced)	150	360
14.	Vācu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
15.	Vācu valoda (ar priekšzināšanām)	100	360
16.	Krievu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
17.	Krievu valoda (ar priekšzināšanām)	100	360
18.	Franču valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
19.	Zviedru valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
20.	Zviedru valoda (ar priekšzināšanām)	150	360
21.	Norvēģu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
22.	Norvēģu valoda (ar priekšzināšanām)	150	360
23.	Dāņu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
24.	Dāņu valoda (ar priekšzināšanām)	150	360
25.	Somu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
26.	Igauņu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
27.	Lietuviešu valoda (bez priekšzināšanām)	150	360
	Datorzinības (digitālās prasmes)		
28.	Datorzinības (bez priekšzināšanām)	120	360
29.	Datorzinības (ar priekšzināšanām)	120	360
30.	AutoCAD	150	360
31.	Solid Works	120	360

32.	Corel Draw Graphics	120	360
33.	Eiropas digitālo kompetenču ietvaram atbilstošās datorprasmes - pamata līmenis (ar ECDL sertifikāciju)	120	360
34.	Eiropas digitālo kompetenču ietvaram atbilstošās datorprasmes - lietpratēju līmenis (ar ECDL sertifikāciju)	120	360
35.	Web risinājumu izstrāde	120	360
36.	Personālo datoru operētājsistēmu un lietojumprogrammu instalēšana, konfigurēšana un uzturēšana	120	360
37.	Darbs ar biroja programmatūras pakotni OpenOffice	120	360
38.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Zalktis)	80	360
39.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Jumis)	120	360
40.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma 1C Grāmatvedība)	150	360
41.	Datorprasmes grāmatvedībā (programma Horizon vai Balance)	150	360
Transportlīdzekļu (t.sk. Traktortehnikas) vadīšana			
42.	"C" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "B" kategoriju	136	670
43.	„C” kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	111	670
44.	„C” kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D1" kategoriju	110	670
45.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	112	670
46.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D1" kategoriju	111	670
47.	"D" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	95	670
48.	"CE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C" kategoriju	91	670
49.	"C1E" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "C1" kategoriju	91	670
50.	"DE" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D" kategoriju	91	670
51.	"D1E" kategorijas autovadītājs ar iepriekš iegūtu "D1" kategoriju	78	670
52.	"A" kategorijas traktortehnikas "Traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika un universālās pašgājējmašīnas ar pilnu masu līdz 7500 kg" vadītājs (bez priekšzināšanām)	120	640
53.	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	163	640
54.	"B" kategorijas traktortehnikas "Visi traktori, komunālā pašgājēja traktortehnika, buldozeri un universālās pašgājējmašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	100	570
55.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (bez priekšzināšanām)	189	1070
56.	"C" kategorijas traktortehnikas "Ekskavatori un pašgājēji iekrāvēji" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	145	826,5
57.	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	217	1070
58.	"G" kategorijas traktortehnikas "Ceļu būves mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	155	883,5
59.	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs (bez priekšzināšanām)	215	1070
60.	"F" kategorijas traktortehnikas "Meža izstrādes un kopšanas mašīnas" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	177	1008,9
61.	"E" kategorijas traktortehnikas "Autogreideri" vadītājs (bez priekšzināšanām)	138	786,6
62.	"E" kategorijas traktortehnikas "Autogreideri" vadītājs (ar priekšzināšanām)*	94	535,8
* nepieciešama iepriekš iegūta vismaz vienas kategorijas transportlīdzekļa vai traktortehnikas vadītāja apliecība			

Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumu ietvaros īstenoto grupu nodarbību un individuālo konsultāciju saraksts 2016. gadā

Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi (KPP) ietver individuālas konsultācijas un grupu nodarbības (kursi, semināri, lekcijas) darba meklēšanas metožu apguvei, psiholoģiskam atbalstam un darba tirgum nepieciešamo pamatprasmju un iemaņu apguvei.

KPP veidi:

- 1) kursi: 16, 24, 32, 35 vai 36 akadēmiskās stundas – **26** pakalpojumi;
  - 2) semināri: 8 akadēmiskās stundas – **14** pakalpojumi;
  - 3) lekcijas: 5 akadēmiskās stundas – **6** pakalpojumi;
  - 4) individuālās konsultācijas: 1 akadēmiskā stunda – **4** dažādu speciālistu konsultācijas.
- Kopā - **50** pakalpojumi.

Pak. Nr.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma nosaukums	Apjoms (akad. st.)
1. Saziņa dzimtajā valodā, saziņa svešvalodās			
1.1.	kurss	Valsts valodas prasmju attīstīšana	36
1.2.	kurss	Lietišķās rakstības prasmes	16
1.3.	kurss	Psiholoģiskās barjeras noņemšana cittautiešiem apgūstot valsts valodu	16
2. Matemātiskās prasmes un pamatprasmes dabaszinībās un tehnoloģijās			
2.1.	seminārs	Mājsaimniecības un ģimenes budžeta plānošana, informācija par uzkrājumu veidošanu	8
3. Mācīšanās prasme			
3.1.	kurss	Efektīvas mācīšanās pamatprincipi	24
3.2.	seminārs	Mācīšanās motivācijas nozīme	8
4. Sociālās un pilsoniskās prasmes			
4.1.1.	lekcija	Sociālās tiesības	5
4.1.2.	lekcija	Valsts un pašvaldību iestāžu funkcijas, to darbības mērķi, privātpersonu tiesību un pienākumu loks	5
4.1.3.	informatīvā lekcija	Informatīvā diena par Nodarbinātības valsts aģentūras pakalpojumiem	līdz 4
4.2. Darba meklēšanas prasmes			
4.2.1.	seminārs	Cilvēku ar invaliditāti tiesības un iespējas Latvijas darba tirgū	8
4.2.2.	seminārs	CV un pieteikuma vēstules sagatavošana, vakanču portālu izmantošana (arī CV video veidošana)	8
4.2.3.	seminārs	Darba tiesības	8
4.2.4.	lekcija	Drošība darba vietā	5
4.2.5.	seminārs	Darba meklēšana reti apdzīvotās vietās, tajā skaitā - sociālā tīkla aktivizēšana darba meklēšanas procesā	8
4.2.6.	seminārs	Administratīvā procesa pamati	8
4.3. Problēmu situācijas risināšanas prasmes			
4.3.1.	seminārs	Prasmes strādāt pārmaiņu apstākļos	8
4.3.2.	seminārs	Ilgstoša bezdarba ietekme uz konkurētspēju darba tirgū un valsts garantētās pensijas apmēru	8
4.3.3.	lekcija	Stress un tā pārvarēšana	5
4.4. Komunikāciju prasmes			
4.4.1.	kurss	Sarunu vadīšana un argumentācijas māksla	16
4.4.2.	kurss	Publiskās uzstāšanās prasmju veidošana	16

Pak. Nr.	Pakalpojuma veids	Pakalpojuma nosaukums	Apjoms (akad. st.)
4.4.3.	seminārs	Komunikācijas prasmju attīstīšana un komunikācijas problēmu risināšana	8
4.4.4.	seminārs	Jauniešu iespējas darba tirgū	8
5. Pašiniciatīva un uzņēmējdarbība			
5.1. Sevis pasniegšanas prasmes			
5.1.1.	kurss	Pašapziņas celšana un savas individualitātes apzināšanās, sevis pasniegšana	24
5.2. Uzņēmējdarbības prasmes			
5.2.1.	kurss	Komercedarbības pamati (SIA, mikrouzņēmumi, pašnodarbinātība u.c.)	24
5.2.2.	kurss	Grāmatvedība un nodokļi komercedarbībā	24
5.2.3.	kurss	Projektu vadības pamati	16
5.2.4.	kurss	Pašnodarbinātās personas tiesiskie pamati un grāmatvedības uzskaites pamatprincipi	16
5.2.5.	kurss	Biznesa plāna izveides pamati komercedarbības uzsākšanai	16
5.2.6.	seminārs	Mērķu meistarklase jeb pareiza mērķu izvirzīšana un to sasniegšana	8
6. Kultūras izpratne un izpausme			
6.1.	seminārs	Emocionālā inteliģence	8
6.2.	seminārs	Darba attiecības starpkultūru vidē	8
6.3.	lekcija	Lietišķo attiecību kultūra	5
7. Digitālās prasmes			
7.1.	kurss	Datorprasmju un interneta pamati	16
7.2.	kurss	E-pakalpojumu lietošana	16
7.3.	kurss	Veido mājaslapu pats	16
7.4.	kurss	Informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (IKT) pamati uzņēmējdarbības atbalstam	32
7.5.	kurss	Dokumentu sagatavošana un lietvedības organizēšana	32
7.6.	kurss	Datu analīze un pārskatu sagatavošana, izmantojot tabulas, aprēķinus un grafikus	32
7.7.	kurss	Datu analīze un pārskatu sagatavošana, izmantojot elektroniskās tabulas	32
7.8.	kurss	Datorizēta grāmatvedības uzskaitē	32
7.9.	kurss	Prezentāciju tehnoloģijas un metodes	32
7.10.	kurss	Interneta iespējas uzņēmējdarbības atbalstam un attīstībai	32
7.11.	kurss	Komunikācija ar klientiem un sadarbības partneriem	32
7.12.	kurss	E-komercija un interneta mārketings	32
7.13.	kurss	Projektu vadības pamati	32
8. Individuālās konsultācijas			
8.1.	individuālā konsultācija	Psihologs	1
8.2.	individuālā konsultācija	Jurists	1
8.3.	individuālā konsultācija	Biznesa plāna konsultants	1
8.4.	Individuālā konsultācija	Kredītu un nodokļu konsultants	1
9. Citas prasmes			
9.1.	kurss	Periodiskā apmācība autovadītājiem (kods 95)	35

Pielikums Nr.4

Aktīvās darba tirgus politikas pasākumu finansējums un pasākumos iesaistīto skaits 2015. gadā

ES fondu aktivitātes Nr.	Valsts budžeta apakšprogrammas kods	Pasākuma nosaukums	2015.gada valsts budžets, plānotais (EUR)	2015.gadā faktiski izlietots (EUR)	Uz atskaites IV ceturkšņa beigām faktiskais iesaistīto klientu skaits (kumulatīvi)		
					Pārejošo klientu skaits no 2014.gada	No jauna iesaistīto klientu skaits 2015.g. 12 mēn.	Kopā
I Prasmju pilnveide			21 724 767	21 652 784	747	62 727	63 474
1.3.1.1.3.	63.06.00	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (profesionālā apmācība)	569 306	569 294	690	1	691
	63.06.00	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (neformālā izglītība)			0	8	8
	63.06.00	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (apmācība pie darba devēja)			0	0	0
	63.06.00	Bezdarbnieku un darba meklētāju apmācība Latvijā 2.kārta (praktiskā apmācība prioritārajās nozarēs)			0	0	0
	63.07.00	Atbalsts bezdarbnieku izglītībai	9 484 139	9 448 436	0	13 864	13 864
		Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	9 484 139	9 448 436	0	2786	2786
		Neformālās izglītības ieguve, t. sk. valsts val.			0	10957	10957
		Apmācība pie darba devēja			0	121	121
	04.02.00	Valsts valodas apguve	462 467	462 320	57	833	890
	04.02.00	Neformālās izglītības ieguve	478 584	478 584	0	568	568
	04.02.00	Nodarbinātības pasākumi vasaras brīvlaikā personām, kuras iegūst izglītību vispārējās, speciālās vai profesionālās izglītības iestādēs	788 649	788 649	0	3802	3802
	04.02.00	Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	457 483	457 065	0	29787	29787
	04.02.00	Profesionālā apmācība, pārkvalifikācija un kvalifikācijas paaugstināšana	0	0	0	0	0
II Pagaidu sabiedriskie darbi			3 933 542	3 931 560	0	8 430	8 430
	04.02.00	Algoti pagaidu sabiedriskie darbi	3 702 481	3 700 499	0	8430	8430
	04.00.00	Algoti pagaidu sabiedriskie darbi	231 061	231 061			
III Atbalstītā nodarbinātība			3 509 865	3 494 858	617	729	1 346
		Pasākumi noteiktām personu grupām- d/v	3 419 903	3 404 897	617	729	1 346
	04.02.00	Pasākumi noteiktām personu grupām	2 298 547	2 299 010	576	114	690
	63.07.00	Subsidētās darbavietas bezdarbniekiem	1 022 213	1 006 744	0	615	615
1.4.1.1.2.	63.06.00	Pasākumi noteiktām personu grupām	99 143	99 143	41	0	41
		Kompleksi atbalsta pasākumi*	89 962	89 961	0	0	0
1.4.1.1.1.	63.06.00	Kompleksi atbalsta pasākumi "Asistens, surdotulks, ergoterapeits"	89 962	89 961	0	0	0
1.4.1.1.1.	63.06.00	Kompleksi atbalsta pasākumi "Karjeras konsultācijas"			0	0	0
1.4.1.1.1.	63.06.00	Kompleksi atbalsta pasākumi "Psihologa konsultācijas"			0	0	0
1.4.1.1.1.	63.06.01	Kompleksi atbalsta pasākumi "Psihoterapeitu konsultācijas"			0	0	0
1.4.1.1.1.	63.06.00	Kompleksi atbalsta pasākumi "Redzes invalīdi"			0	0	0
1.4.1.1.1.	63.06.00	Kompleksi atbalsta pasākumi "Darba vieta jaunietim"			0	0	0
1.4.1.1.1.	63.06.01	Kompleksie atbalsta pasākumi "Bezdarbniekiem ar atkarības problēmām"			0	0	0
1.4.1.1.1.	63.06.02	Kompleksi atbalsta pasākumi "Darbnīca jauniešiem"			0	0	0
	04.02.00	Atbalsta pasākums bezdarbniekiem ar atkarības problēmām			71 498	71 441	0

ES fondu aktivitātes Nr.	Valsts budžeta apakšprogrammas kods	Pasākuma nosaukums	2015.gada valsts budžets, plānotais (EUR)	2015.gadā faktiski izlietots (EUR)	Uz atskaites IV ceturkšņa beigām faktiskais iesaistīto klientu skaits (kumulatīvi)		
					Pārejošo klientu skaits no 2014.gada	No jauna iesaistīto klientu skaits 2015.g. 12 mēn.	Kopā
IV Uzņēmējdarbības veicināšana			322 071	324 212	127	320	447
	04.02.00	Pasākumi komercdarbības vai pašnodarbinātības uzsākšanai	267 206	269 347	88	157	245
	04.02.00	Komersantu nodarbināto personu reģionālās mobilitātes veicināšana	54 865	54 865	39	163	202
V Jauniešu garantija			6 039 386	6 010 789	1030	42849	43879
	63.07.00	Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi	6 039 386	106 808	0	7934	7934
		Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides programmu īstenošanai		887 809	98	897	995
		Pirmā darba pieredze jauniešiem - d/v		234 541	64	172	236
		Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalstiskajā sektorā-d/v		305 216	192	739	931
		Neformālās izgl.prog. "Valsts valodas apguve"		114 423	10	207	217
		Neformālās izglītības programmu īstenošana (bez valsts val.)		232 729	0	698	698
		Neformālās izglītības programmu īstenošana (Transportlīdzekļu vadītāju programmās.)		133 049	0		
		Darbnīcas jauniešiem		384 783	229	428	657
		Subsidētā darba vieta jauniešiem bezdarbniekiem (nelabvēlīgākā situācijā esoši darbinieki) - d/v		877 805	189	269	458
		Subsidētā darba vieta jauniešiem bezdarbniekiem (jaunieši bezdarbnieki ar invaliditāti) d/v		1 032 292	92	139	231
		Atbalsts pašnodarbinātības un uzņēmējdarbības uzsākšanai jauniešiem		231 398	69	87	156
		Atbalsts jauniešu reģionālajai mobilitātei		85 945	87	452	539
		Karjeras konsultācijas		0	0	30827	30827
	63.07.00	2015.gadā plānotie līdzekļi citiem izdevumiem, t.sk. administratīvajiem		1 383 991			
Citi pasākumi			0	0			
Kopā speciālais budžets			8 581 780	8 581 780	760	44 018	44 778
Kopā ESF finansējums			17 304 149	17 224 367	1 761	57 337	59 098
Kopā pamatbudžeta finansējums			231 061	231 061	0	0	0
KOPĀ			26 116 990	26 037 208	2 521	101 355	103 876

*Projektā „Kompleksi atbalsta pasākumi” 2015.gadā tiek veikts pētījums „Zinātniskais pētījums par jauniešu profilu, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, un viņu aktivizācijas iespējām”.

Datu avots: NVA/LM

Labklājības ministrs

J.Reirs

31.03.2016. 15.00

23 689

R. Brīdaks

67021508, Raimonds.Bridaks@lm.gov.lv

LMzino_310316; Informatīvais ziņojums „Par darba tirgus īstermiņa prognozēm 2016. gadam un bezdarbnieku un darba meklētāju prioritārajiem apmācību virzieniem”